

Pamětní kniha

KRONIKA
obce
ZBRAŠOVA

(zod r. 1922 - do r. 1938)

Poznámky přepisovatele:

PAMĚTNÍ KNIHU – KRONIKU – obce Zbrašova jsem přepsal podle fonetického záznamu originálu psané knihy, který je uložen ve Státním okresním archivu v Přerově – Henčlově. Ručně psaný originál má 253 stran a je evidován pod heslem “Fond obecního úřadu Zbrašov; Kronika obce 1922-1938; č. 1“. Zároveň děkuji pracovnícím SOA v Přerově-Henčlově Věře Fišmistrové a Jarmile Vohnické za pomoc, kterou mi věnovaly při mé práci.

Oslovení pan, paní bylo někde uváděno a jinde, proto jsem je tedy ponechal jsem jen u oslovení “pan prezident“, v ostatních případech jsem oslovení vynechal.

Moje poznámky k textu, které jsem připojil, jsou psány „kurzívou-italikou“ v [hranatých] nebo {složených} závorkách, nebo jsou uvedeny jako poznámky pod čarou dole na stránkách.

Prosim, ať mi případný čtenář-historik-badatel odpustí nějaký ten překlep a pro vážné historické bádání použije údajů podle originálu dokumentu ve státním okresním archivu v Přerově – Henčlově..

Tuto práci věnuji památce mého děda Čěnka (křtěného Vincenc) Chromého, který jako první Zbrašovan sestoupil před 90 lety do vrchních prostor (krápníkové jeskyně zvané Kaplička) Zbrašovských aragonitových jeskyní, v tu dobu, t. j. v roce 1913 objevených.

Ladislav Chromý, v srpnu roku 2003

{ÚVOD - Předmluva kronikáře:}

Ve schůzi obecního zastupitelstva, konaného dne ...{neuvedeno}. byl jsem pověřen vést pamětní knihu naší obce. Dovedu oceniti význam současně značených událostí pro ty, kteří přijdou po nás, aby pochopili, že jednání současného pokolení neslo se jedině směrem k prospěchu rodné obce, jejímu obyvatelstvu a tím celému národu.

Totť několik slov těm, kteří budou po létech čísti kroniku tuto, aby byli ve svém úsudku shovívaví a nezapomínali svých předků.

František Kohout, {v.i.}

*rolník ve Zbrašově č. 4
a berní úředník v Hranicích*

- kronikář -

Naše obec Zbrašov rozkládá se v romantické krajině podél levého břehu prudkého toku horské řeky Bečvy, ve výši asi 310 až 320 metrů nad mořem na úpatí Vsackých Beskyd. Rozloha její činí 375 hektarů.

Dle posledního sčítání lidu provedeného 15. února 1921, viz Statistický lexikon obcí v republice Československé, dle zákona ze dne 14. dubna 1920 č. 266 Sbírky zákonů a nařízení, má obec naše 46 domů, 57 bytových stran a 239 obyvatel, z toho 114 mužů a 125 žen. Dle národnosti je 225 Čechoslováků, 3 němci a 11 cizozemců, většinou ještě válečných uprchlíků.

Dle náboženství je 194 obyvatel římskokatolického, 41 československého vyznání, 2 israelitského, 1 obyvatel jiného náboženství a 1 bez vyznání.

Obec, která má jednotřídní obecnou školu navštěvovanou 36 žáky, spadá do kompetence okresní politické správy a okresního soudu v Hranicích. Přířazena jest taktéž do Hranic.

Uprostřed návsi, před domem č. 31, bývalou to starou školou, stojí socha Panny Marie, postavená v roce 1777.¹⁾

Podél silnice vedoucí středem vesnice jsou obecní pumpy pro potřebu obyvatelstva. Celkem je jich 5 a sice u hostince č. 26, před domem č. 7, u domu č. 27, u č. 21 a nově postavená na dolním Zábrání. Mimo to jsou v obci 2 vodovodní nádrže pro případ požáru, a sice jedna na dolním Zábrání a jedna u zahrady č. 6. Nejvydatnější ze studní jest ta u hostince, která v případě potřeby zásobí celou vesnici vodou.

Pro svou vysokou polohu, nedostává se naší obci takových komunikačních prostředků, jakých by místní poměry vyžadovaly. Jediným, pro každý dopravní prostředek způsobilým pojítkem, jest okresní silnice vedoucí z Hranic přes Valšovice do Bystřice pod Hostýnem, postavená v roce 1903 za starostenství Cyrila Kohouta, rolníka č. 4, dosti značným nákladem. S ostatními sousedícími obcemi jest naše vesnice spojena pouze velmi neschůdnými obecními cestami, které musí obec velikým nákladem udržovati.

Nejbližší železniční stanicí jest zastávka Černotín-Kelč, v létě pak zastávka lázně Teplice n. B. na lokální trati Hranice-Velké Karlovice. Vzdálenější pak jest severní nádraží Hranice na trati Přerov-Bohumín.

¹⁾ *Tuto sochu P. Marie dal postavit svým nákladem Zbrašovan, sedlák Václav Malík. Zhotovil ji pravděpodobně hranický kameník a sochař František Gallaš, otec moravského a hranického buditele J.H.A. Gallaše. - Viz: Indra, Bohumír, PhDr; In: Kronikářské zápisky Ant. Dvořáka, In: Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B., Červen 1977, str. 14 až 18. -L.Ch.*

Vlivem blízkého okresního města Hranic našly vymoženosti moderní doby, ať v ohledu hospodářském či ostatním, vždycky dosti ohlasu u místního obyvatelstva, což způsobovalo utěšený rozkvět obce. Tak například staví se v roce 1904 nová školní budova, ačkoliv je obec již dosti finančně zatížena stavbou okresní silnice (viz Školní kroniku).

Avšak tu hrozná světová válka, rozdmýchaná panovačností krvežíznivých mocnářů německého a rakouského, vytrhuje obec z klidného vývoje. O půlnoci z 30. na 31. červenec 1914 vyrušena byla celá obec bubnováním, které přinášelo manželkám a matkám hroznou Jobovu zvěst, že jejich nejbližší jsou povoláni, aby šli na fronty vraždit svoje Slovanské bratry za ideály, možno-li tak panovačné cíle jmenovaných mocnářů nazvat, které jim byly naprosto cizí. Živá gestikulace shlukujících se lidí ukazovala zřejmě náladu protisměrnou představám těch, kteří vojnu vyvolali. Nespokojenost českého lidu stále stupňovaná rafinovanými útlisky ať už v podobě rekvisit, či nuceného upisování válečných půjček, našla satisfakci v 28. října 1918.

Bylo to 28. října 1918 o osmé hodině ranní, když do naší obce došla památná zpráva²⁾, že Československý stát vstupuje v život. Bílá hora je odčiněna a utrpení třístoleté rehabilitováno. Nesmírná radost z osvobození byla dokumentována vyvěšováním praporů v národních barvách a odstraňováním znaků připomínajících starý nenáviděný režim.

Na čtyři hodiny odpoledne svolána byla schůze všech občanů do místního hostince, kde došlo k vlasteneckým projevům a ihned přikročeno k práci tvořivé. Vojáci, dlící na dovolené, hlásili se ihned do služeb Československého státu. Tentokrát šlo se na vojnu s jiným nadšením než-li v roce 1914.

Všeobecná radost zkalena byla jediné zármutkem nad tragickým skonem těch, kteří se z front nevrátili. Na vojnu jich šlo 41 a vrací se jich jen 35. Oběťmi se stali:

František Vavřík, domkář – č. 3,
Jan Kohout, poštovní zřízenec – č. 4,
Stanislav Chromý, syn hostinského – č. 26,
Josef Ryška, knihař – č. 18,

²⁾ *Muselo to být až 29. října 1918, neboť do Hranic, kde byl nejbližší pošt. a telegraf. úřad, telegram se zprávou o vyhlášení čs. samostatnosti došel na poštu první minutu po půlnoci z 28. na 29. října 1918 a tak zpráva o vzniku Československého státu se ve městě rozšířila až v úterý 29. října ráno.* - Viz: L. Novotný: *Konec I. světové války a Národní výbor v Hranicích v r. 1918; In.: ZPRAVODAJ města Hranic a lázní Teplíc n. B., Listopad 1978.*

Antonín Machálka – č. 5,
 Vilém Stiebitz – knihař,
 František Tomečka – rol. syn č. 7, není o něm dosud žádných zpráv.

Dne 12. listopadu 1918 { *podle Školní kroniky a Hasičských protokolů mělo to být 17. listopadu* } zasazena na Baránce u kamenolomu blíže okresní silnice za účasti téměř všech občanů Zbrašovských a mnoha hostů cizích, „Lípa Svobody“. Slavnostní řeč pronesl Josef Machálka, rolnický syn z č. 20. Ta necht' hlásá a připomíná všem našim příštím pokolením naše osvobození.

Znenáhla se začínají poměry uklidňovat. Klidná hladina veřejného života jest občas vyrušena radostnými událostmi významu celonárodního, jako jest příjezd Osvoboditele národa a prvního presidenta republiky tatíčka Masaryka dne 20. prosince 1918, kdy svolána byla slavnostní schůze všech občanů. Dále radostný návrat Československých legií do vlasti, který vzbudil radostný ohlas i v naší obci, bohužel vlastních legionářů z obce nebylo.

Nyní začíná krystalizovat hospodářský a politický život v obci. Je to předzvěst obecních voleb prvních v republice, které se konají v duchu skutečně demokratickém. Volby vypsány jsou na den 14. června 1919. Zúčastnily se jich dvě politické strany, republikánská strana československého venkova a československá strana lidová s následujícím výsledkem:

Republikánská strana získala 7 členů obecního zastupitelstva a sice:

František Kohout č. 13,
 František Kohout č. 4,
 František Hapala č. 6,
 František Vavřík č. 15,
 Josef Orava č. 27,
 František Velecký č. 28 a
 Inocenc Škrobálek č. 7.

Československá strana lidová 5 členů:

Čeněk Gadas č. 9,
 Čeněk Chromý č. 37,
 Antonín Mikšík ml. č. 3,
 Jan Hapala č. 21 a
 Jan Králík č. 11.

Starostou zvolen byl František Kohout č. 13,
náměstkem Čeněk Chromý,

členy obecní rady Josef Orava a Inocenc Škrobálek.

Starosta František Kohout vzdává se v měsíci červenci 1921 dobrovolně své funkce a novým starostou zvolen Josef Orava č. 27, zároveň byl na svou vlastní žádost František Kohout č. 13 zproštěn členství v obecním zastupitelstvu. Na jeho místo zvolen do obecní rady člen obecního zastupitelstva Čeněk Taras č. 9 a do obecního zastupitelstva Cyril Humplík rolník č. 10. V roce 1921 odchází Inocenc Škrobálek na Slovensko jako kolonista a na jeho místo do obecní rady zvolen František Kohout č. 4.

Za působení tohoto obecního zastupitelstva došlo k odprodeji obecních pozemků ve výměře asi 18 mír Okresní nemocenské pokladně v Moravské Ostravě, která zakoupila pozemek ten ku stavbě Zotavovny, vyžadující nákladu asi 6 miliónů Kč. Stavbou této Zotavovny v sousedství lázní Teplice, které rovněž patří do katastru obce Zbrašova, avšak bohužel nejsou dosud zařízeny v poměru k léčivosti uhličitých pramenů a tudíž nejsou navštěvovány tak jak by si zasloužily, bude jistě podpořen značně cílý turistický ruch jehož význam pro obec není dosud doceněn.

V roce 1912³⁾ objeveny byly při lámání kamene v kamenolomu na Baránce vápencové jeskyně velkého rozsahu, které po náležitě úpravě mohou taktéž přispěti k rozšíření zdejšího kraje turistické veřejnosti.

Roku 1923 dne 15. září měly býti konány druhé volby do obecního zastupitelstva, ke kterým však nedošlo, poněvadž se kandidující politické strany dohodly na jednotné kandidátce. Zvoleni byli Josef Orava č. 27, Josef Duchoň č. 16, Čeněk Gadas č. 9, Cyril Humplík č. 10, František Kohout č. 13, Josef Machálka č. 20, Jan Králík č. 11, Jan Oplatek č. 14, Adolf Orava, Karel Palička č. 12, Antonín Tomečka č. 7, František Ryška č. 18.

Starostou obce byl zvolen Josef Orava, náměstkem Josef Duchoň; členy obecní rady Jan Oplatek a Josef Machálka.

³⁾ Řídící učitel František Juřena, správce školy píše ve „Školní kronice 1890-1935“, že první kdo objevil skalní puklinu v obecním lomu na Baránce byli lamači kamene občané Josef Machanec a František Mořkovský. — Jan Vavřík (*1921, dnes žijící v Hranicích) uvádí, že jeho dědovi Antonínu Vavříkovi (*1858 †1926) z č. 3, spadl sochor do této trhliny. Prvním člověkem, který se dostal do horních prostor jeskyní do tzv. „Kapličky“, byl můj děd (křtěný Vincenc, ale používal počeštěného tvaru jména) Čeněk Chromý (*1874 †1926), který později tragicky v jeskyních zemřel. Dolů, až na dno dnešního „Jurikova dómu“ se dostal hranický lesní adjunkt Rudolf Winkler. František Juřena ve školní kronice dále uvádí, že „...prvý objev nejvrchnější dutiny se stal ku konci měsíce dubna r. 1913. ...“

Důkazem, že obec snaží se pokračovat v každém směru v duchu moderního hospodářství, jest okolnost, že v prosinci roku 1923 dochází ku stavbě elektrického vedení do obce. Obec sama byla sama k veřejnému osvětlení návsi zařídila 4 světla. Je to pozoruhodné, obzvláště uvážíme-li, že samotné okresní město Hranice elektrické osvětlení ještě nemá, ačkoliv elektrické vedení Středomoravských elektráren jde přes Hranice.

Poměry v obci plynou zcela klidně. Na jaře roku 1924 dokončuje se stavba Zotavovny⁴⁾, na níž plány zhotovil Ing. J. Hrubý z Moravské Ostravy a již provedl Ing. J. Schindler, stavitel rovněž z Moravské Ostravy. Tím časem koupila Okresní nemocenská pokladna v Moravské Ostravě lázně Teplice, které až dosud byly vlastnictvím panství Anthoniety Althanové v Lipniku nad Bečvou. Tím spojuje se Zotavovna s Teplicemi v jeden celek.

V měsíci květnu 1924 rozšířila se náhle zpráva, že náš milovaný tatíček Masaryk navštíví při své cestě na Ostravsko také město Hranice. Konají se všestranné přípravy na jeho uvítání. Konečně přiblížil se den 23. června 1924, veškerým obyvatelstvem radostně očekávaný. V den příjezdu již časně zrána proudí davy lidu a školních dětí z okolních vesnic a měst, aby přivítali svého Osvoboditele.

Z naší vesničky téměř veškerí občané ať mladší, či starší zanechávají práce a pospíchají do Hranic. Všude panuje sváteční klid, místní hasičská jednota zúčastňuje se přivítání v kroji v plném počtu, v obci ponechána toliko hlídka několika maníků pro případ neštěstí. Domy v Hranicích okrášleny věnci a praporky. Prapory vesele vlají se všech stran v ústřety, takže oko tvé mimoděk radostně až zaslzí. Ulice jsou v pravém slova smyslu natřískány lidem jak z města, tak z blízkého i dalekého okolí. Veškerá vojenská posádka hranická, veškeré úřady a spolky se svými prapory, vše čeká na 10. hodinu, kdy má milený pan prezident přijeti.

Pojednou zazní z radniční věže fanfáry z Libuše a dělostřelectvo pálí 21 čestných ran znamení to, že pan prezident vystoupil z vlaku na půdu hranickou. Všeho obyvatelstva zmocňuje se mocné vzrušení. Nad městem krouží několik aeroplánů posádky olomoucké. V malé chvíli vjíždí

⁴⁾ *Alfa V. Musiol – In: Hranický okres 1900-1935 na str. 140 píše o elektrifikaci okresu: „Od prosince 1922 svítí již na Zbrašově první elektrické světlo v hranickém okrese“. – Domnívám se, že to bylo právě ve zmíněné Zotavovně-Sanatoriu - dnes se tento objekt jmenuje „Lázeňský dům Moravan“.*

Učitel Alois Doležel píše - In Kronika školní a národní školy ve Zbrašově, Část B - pro šk. rok 1923-1924: „Den 22. prosince 1923 bude vždy památným pro školu a obec Zbrašov. Toho dne poprvé ozářilo školu i osadu elektrické světlo, zavedené ze Středomoravské elektrárny v Přerově. Zasluhu o to, z valné části třeba přičísti novému Sanatoriu (Zotavovně), jež na půdě zbrašovské postavila Okresní nemocenská pojišťovna v Ostravě.“ { - L. Ch. }

automobil, řízený italským legionářem, vezoucí pana presidenta na náměstí. Za ním eskorta místní posádky na koních. Veškeré spolkové prapory, jichž je mezi davem jako jedlí v lese, sklánějí se k zemi.

Pan president vystupuje z auta a vchází na tribunu před radnicí, kde je přivítán zástupci úřadů. Po přivítání zapisuje se pan president do pamětní knihy města Hranic. Celá tribuna kol dokola obstoupena jest ruskými a italskými legionáři. Po přivítání odjíždí pan president za nadšeného jásotu lidu do vojenské akademie, kde koná se prohlídka vojska. Po společném obědě, opouští opět ve 3 hodiny odpoledne za bouřlivého jásotu davů město Hranice, aby pak pokračoval ve své cestě do Moravské Ostravy.

Lid rozchází se jednotlivě neb v průvodech za zpěvu národních písní do svých domovů. Každému účastníku vryla se tato historická událost tak do srdce, že si o ní budou vyprávět naše příští pokolení.

Tím časem dokončena jest v obci stavba vodovodu pro Zotavovnu. Voda pro něj stažena jest ze zřídél v panském lese za Zbrašovem a sváděna do nádrže na louce „Kuči“, patřící Kohoutovým č. 4. Ve vesnici postaveny 4 hydranty pro hasičské účely.

Hasičská jednota založena byla v roce 1895 a přispěla jak v létech minulých tak i nyní ke kulturnímu, tak i k hospodářskému rozkvětu obce. Tak na příklad měla takřka od svého založení svou vlastní knihovnu, která se pak později spojila s knihovnou obecní. V roce 1906 při požáru stodoly Jana Hapaly č. 21, bylo její první činné zasáhnutí v naší obci. Požárů v okolních obcích zúčastnila se téměř všech (viz Hasičskou kroniku).

K výzbroji jednoty náležela čtyřkolová pojízdná stříkačka a četné jiné hasičské nářadí, jež umístněné bylo v hasičské zbrojnici, postavené na návsi před domem Cyrila Humplíka č. 10. Jak nejstarší pamětníci v obci vypravují, hasilo se dříve zaléváním ohně vodou dováženou v sudu. K tomu užívalo se puten nebo jiných, po ruce jsoucích nádob a ručních dřevěných stříkaček, jež se až dodnes v některých staveních zachovaly.

Takových požárů bylo v obci několik. Tak v roce 1854 u Martina Rýpara č. 8 vyhořelo obytné stavení; v roce 1867 u Antonína Hapaly č. 9 vyhořelo obytné stavení se stodolou; roku 1878 u Antonína Chromého č. 26 vyhořel domek; roku 1885 u Aloise Smýkala č. 8 vyhořela stodola; roku 1892 u Karla Šmitáka č. 29 vyhořelo obytné stavení přičemž se rozšířil, požár na domek Františka Veleckého č. 28, který rovněž lehl popelem. O dřívějších požárech v obci nezachovalo se žádných zpráv.

Na podzim dne 23. září 1924 navštívena byla obec znovu nepříjemným hostem. V 11 hodin před polednem vypukl oheň v domku Josefa Humplíka č. 17 a v několika okamžicích stál domek i se stodolou v plném plameni. Poněvadž lidé byli všichni zaměstnáni na poli, nedalo se mnoho zachránit.

Domek i stodola byly dřevěné, doškem kryté a jen největšímu úsilí hasičského sboru a pomoci spoluobčanů jest co děkovati, že se oheň nerozšířil na okolní stavení. Škoda byla značná, poněvadž bylo po sklizni a byla jen částečně kryta pojištěním. O vzniku požáru se nic bližšího nevyšetřilo poněvadž domácí lidé byli v zaměstnání na poli, jsou domněnky, že oheň byl založen.

Hospodářský ruch v obci jest čilý. Poněvadž pozemky náležející zdejšími občanům jsou místy velmi mokré, zakládá se na podzim 1924 přípravný výbor pro odvodnění a na jaře roku 1925 vodní družstvo, jehož předsedou zvolen Josef Machálka, rolník č. 20. Již v měsíci dubnu počíná se s odvodněním tratí Polomy, Výmoly, Lušovice a Záhumení s celkovým nákladem asi 100.000 Kč. Z toho důvodu zaměstnán v obci značný počet dělníků domácích i cizích.

Ale i návštěva cizinců roste. V letních měsících jsou jak lázně Teplice, Zotavovna {*t. zn. sanatorium*} tak i obec plny letních hostů, jenže bohužel počasí je téměř po celé léto deštivé.

Dne 13. října 1925 v době vaření „lízaček“[*švestek*] bylo občanstvo vyrušeno z klidné práce poplašným signálem „Hoří!“ Při vaření povídel u Josefa Vinklera č. 45 vzňala se střecha nad kůlnou, nebezpečí bylo veliké, ale díky hasičskému sboru, který v několika okamžicích byl na místě neštěstí, podařilo se oheň v krátké době uhasiti. Shořela pouze střecha nad chlévem, něco sena a ovoce, škoda byla částečně kryta pojištěním.

Polní práce chýlí se pomalu ku konci a nastává opět více život kulturní a politický. Na den 15. listopadu 1925 vypsány jsou volby do národního shromáždění a do senátu. Předvolební zápasy v obci byly až nad obyčej klidné. Volby konají se ve školní budově. Odevzdáno bylo: republikánská strana venkova 46 hlasů, československá strana lidová 38 hlasů, československá sociálně demokratická strana dělnická 34 hlasů, strana československých socialistů 9 hlasů, národní strana práce 2 hlasy, československá obchodnická strana středostavovská 2 hlasy. Do senátu obdržela republikánská strana čs. venkova 33 hlasů, československá strana lidová 35, agrární strana konservativní 1 hlas, československá strana sociálně demokratická 29 hlasů, československá obchodnická strana středostavovská 2 hlasy, národní strana práce 2 hlasy a strana čs. socialistů 7 hlasů.

Dne 28. listopadu 1925 odbývá se v obecní kanceláři pronájem zbrašovské honitby na příští šestileté období tj. od 1. ledna 1926 až do 31. prosince 1931. Honitbu vydražil František Kohout č. 13 pro společnost našich občanů. Tímto aktem dostává se honitba poprvé do rukou místního obyvatelstva, neboť předešlá 24 léta byl nájemcem JUDr. František Možíšek, advokát v Hranicích. Před touto dobou náležela honitba velkostatku Lipník-Hranice.

Prohlédl: 18. prosince 1928

Miroslav Kott

okresní školní inspektor

[*Sem dopsal kroniku František Kohout*]

—

[*Odtud pokračuje Alois Doležel, správce školy*]

Dne 18. prosince 1928 přehlížel okresní školní inspektor z Hranic Miroslav Kott, pověřen jsa revidováním pamětních knih obecních, i tuto kroniku obce Zbrašova a dne 28. ledna 1929 obdržela obecní rada revisní nález, ve kterém se mimo jiné žádá, aby zápisy za léta 1926 a 1927, které po přeloženém dřívějším kronikáři z Hranic dopsány nebyly, byly doplněny a aby do knihy pamětní zaneseny byly také stručné dějiny lázní Teplic, které úzce s obcí Zbrašovem souvisí. Na základě tohoto doplní podepsaný tuto kroniku, jejíž vedení převzal dne 16. prosince 1927.

K zvelebování a rozšiřování lázní Teplice, které patří do katastru obce Zbrašova, pociťována neustále větší potřeba bytů pro přechodné ubytování lázeňských hostů, jejichž příliv v letních měsících rapidně vzrůstá, pozorovali nejen zdejší občané, ale i cizinci. Proto bylo pozorovat v obou letech 1926-1927 nejen stavební horečku, nýbrž i spekulativní chuť po stavebních parcelách u cizích interestentů. Nakoupeno bylo více pozemků pro stavbu vhodných.

Tak během několika let zaprodáno jednak od obce, jednak od jednotlivců: Pozemek přes silnici proti „Hotelu Bláha“, dále vedle „Hotelu Rýpar“ a jiný proti němu přes silnici, potom kousek dále nalevo od silnice, kde se cesta kroutí k Hranicím i v Mariánském Údolí i po pravé straně chodníku do Opatovic ihned za Kamením a kousek dále jiná parcela. Kromě toho i na Zlámaném a na Baránce prodáno bylo více míst stavebních.

Rozmach lázeňství přivodil však také potřebu restaurací a obchodů, a v tom ohledu bylo rychleji jednáno.

Tak dokončena byla ihned začátkem roku 1926 stavba velkého hotelu Bláha č. 42, na pozemku zakoupeném od stavitele Antonína Tebicha v zahradě u jeho domu.

Zdejší občan Vojtěch Rýpar vystavěl hotel číslo domovní 51 s byty pro lázeňské hosty, na pozemku zakoupeném od Františka Králíka, plativ za 1 m² půdy 23 Kč. Je zajímavé si vzpomenout, že na tomtéž místě kde nyní hotel Rýpar stojí, stála stará roztrhaná stodůlka, pohyblivá. Půda kolem stodůlky se totiž uvážela i silnice vedle vedoucí musela býti překládána a opravována, takže bylo řečeno, že půda tamější nemá ani takové ceny, aby byla vyměřována, a za nějakých 25 let téže půdy 1 měrice má cenu asi 44.000 Kč.

I budov jiných za účelem opatření bytů pro lázeňské hosty vyrostlo v poslední dobu několik.

Tak ukončil začátkem roku 1926 Čeněk Chromý stavbu domu na pozemku Jana Hapaly č.21 pod novým čís. domovním 48 a pronajímal zařízení pokoje. Když pak finanční tísní donucen byv, dobrovolně se udusil kyslíčnickem uhlíčitým v jeskyních zbrašovských dne 1. prosince 1926, koupil týž domek od pozůstalých majitelů Jan Myška z Olšovice za 69.000 Kč.

Jako číslo domovní 49, za tímž účelem vystavěl František Králík na svém pozemku u silnice, hned za vilou Slovankou podobný domek, kdež pronajímal zařízení byty po 10 až 20 Kč podle pokročilosti sezóny a podle velikosti pokoje. Z uvedeného vidno, že zásluhou lázní Teplic vyrostla cena stavebního místa do netušené výše, a kdo uměl dobré konjunktury využítkovat, pomohl si ne-li ku blahobytu, tak alespoň ke zvětšení svého jmění. Ovšem na druhé straně lehký neb snadný výdělek v sezóně lázeňské uvádí zejména dorůstající mládež k lehkomyšlnému a požitkářskému životu, hlavně pak mládež ženskou k nákladnému a stavu nepřiměřenému strojení. Návštěva tanečních zábav jest vrcholem požitkovým i jsou řídké. Takové zábavy jsou podporovány a podněcovány přírůstkem zábavních místností.

Kdežto dříve stačila pro Zbrašov jediná malá hospůdka, vzrostl počet výčepních místností na 5 a to v číslech domovních 26 [*původní hostinec, pak Prášil a Aragonit*], 42 [*Hotel Bláha, dnes pension Zora*], 51 [*hotel Rýpar*], pak v sanatoriu č. 47 a v Teplicích č. 24. A ruch v tomto směru se sotva zastaví.

Jmění obecní různými dávkami a poplatky lázeňskými z přechodného ubytování apod. vzrostlo, takže mnohé dobré zařízení v obci mohlo báti uskutečněno. Tak zejména opraveny obecní cesty a provedena kanalizace návsí. Po tři léta pak nebylo potřeba vybírat obecních přírážek. O nezaměstnanosti se nemůže takřka mluvit, protože jen průměrně 3 osoby pobíraly podporu dle systému gentského.

Delší dobu pocíťována potřeba nějakého obchůdku v místě. Tato otázka rozřešena dne 1. října 1927, kdy obchod smíšeným zbožím otevřela si Helena Šindelová z Ostravy-Mariánských Hor, zakoupivši pro ten účel zakoupenou bývalou kovárnu Králíkovu (u č. 11) od Augustina Mikšíka za 18.000 Kč. Teď nese obchod ten číslo domovní 37.

Kterak i budovy rychlým tempem nabývaly na Zbrašově ceny vidno kromě jiných i na stavebním čísle domu 31, ve kterém bývala až do roku 1904 škola, dokud nynější budova školní vystavěna nebyla. Stará ta škola byla obcí prodána Františku Rýparovi za 1.240 zl. r. č. [*zlatých rakouského čísla*]. Pak měnila majitele až v říjnu roku 1922, koupil ji od Jana Hapaly z č. 21 Polák Silvestr Koneš, horník z Horní Suché za 15.000 Kč a od téhož majitele v roce 1927 Čeněk Hantek obuvník z Hranic za 35.000 Kč.

V říjnu 1927 vypršelo čtyřleté trvání obecního zastupitelstva zdejšího. K nové volbě nedošlo poněvadž tři nejsilnější strany politické a sice republikánského venkova agrární, lidová a občanská se dohodly a utvořily nové obecní zastupitelstvo v následujícím složení: za stranu republikánského venkova Josef Machálka rolník č. 20, František Kohout rolník č. 13, Antonín Tomečka rolník č. 7, František Ryška domkář č. 18; za stranu lidovou Čeněk Gadas rolník č. 9, Josef Duchoň rolník č. 16, František Mastil ml. domkář č. 8 a Karel Palička domkář č. 12; za stranu občanskou Josef Orava krejčí č. 27, Josef Velart stolař č. 33, Jan Jednorog dělník č. 25 a Cyril Humplík rolník č. 10. K ustavení obecní rady došlo 3. listopadu 1927 a starostou zvolen Josef Orava, náměstkem Antonín Tomečka, členy obecní rady-radní Čeněk Gadas a Cyril Humplík.

Nakonec ještě zmínění hodno jest, že obec musela být zbavena krásné stromové ozdoby starých a mohutných lip před starou školou č. 31, poněvadž koruny jejich stály v cestě telefonnímu spojení mezi Hranicemi a revírem paršovským.

Před vánocemi 1927 zaznamenány velké mrazy až -23°C .

V roce 1926 narodilo se ve zdejší obci 7 dětí a zemřelo 7 osob.

Roku 1927 narodilo se 6 dětí a zemřel 1 občan.

Příčiněním starosty Josefa Oravy a laskavostí lázeňského správce v Teplicích Františka Kacafírka dostal se nám do ruky záznam o lázních Teplicích od nejstarší doby až po dnes, jak následuje:

František Kacafírek:

Historie lázní Teplice nad Bečvou

Lázně Moravská Teplice jsou jako léčebné místo známy hodně přes 350 let a doktor Jordan z Klausenburku o nich pojednává ve svém díle „De aquis medicatis Moraviae“, v kapitole III. pod názvem „Aqua hranicensis“ a vyzvedává v první řadě příjemnou polohu jakož i přírodní krásy Teplického údolí, mírné podnebí se střední teplotou a klima neobyčejně lahodné s bujnou vegetací a vzduchu takové čistoty, že si pro léčení jich lepších nelze přát. Dále mluví o fyzikálních vlastnostech minerálních vody teplické a tvrdí, že na místě prováděnou analýsou bylo zjištěno, že voda tato obsahuje vapus, železité součásti a potom neznámý plyn, který dusivě působí na lidi a zvířata při vdechování. Že tenkrát byl ještě kyslíčník uhlíčitý v tehdejších vědeckých kruzích úplně neznámý, přece tento vysoce vzdělaný lékař a pozorovatel podporován učiněnými zkušenostmi zjistil hojivý účinek u celé řady nemocí, při kterých s úspěchem vody této se používalo a požívá i po dnešní den, tedy dnes již celých 372 let.

Dále píše doktor Jordan, že pán na Hranicích Jan Kropáč z Nevědomí v roce 1553 položil základ k těmto lázním a sice svedl několik bohatě prýstících pramenů na nynější místo lázeňské budovy do zděné, mohutnou zdí obehnané nádrže se střechou, která koupající chránila před nepohodou. Dále postavil pro pohodlí návštěvníků a hostů přímo u této nádrže hostinec, což právě bylo potřeba, neboť lázně byly z celé země nejvíc navštěvovány.

Po pánu Kropáčovi změnily Teplice v rychle po sobě jdoucích mezerách své majetníky a sice: Jan Kuno z Kunovic v roce 1573 až 1579, Jan ze Žerotína od roku 1580 až 1592, Jan Jetřich z Kunovic od roku 1593 až do roku 1600, Zdenko Žampach z Potštejna 1601 až 1609, Karel Berger z Bergu od roku 1610 až 1612, Václav Mol z Modřelic 1613-1620. Václav Mol byl velkým přívržencem českého krále Bedřicha, tzv. „Zimního krále“, který zahynul v bitvě Bělohorské (?) *{tady jde o omyl, totiž Friedrich V. (pátý) - Falcký zemřel 29.11.1632 v Mohuči, německy v Mainzu, hlavním městě Porýní-Falcu, když po zimním kralování z Prahy utekl – pozn. L. Ch.}* a jeho statky byly

zkonfiskovány a dány v majetek 16. dubna 1622 kardinálu arcibiskupu olomouckému knížeti Františku Dietrichšteinovi, který tyto vedle jiných panství na Moravě daroval roku 1636 svému synovci knížeti Maxmiliánovi. V majetku této rodiny zůstala Teplice až do roku 1923. Bouřlivá doba a častá změna majitelů panství byla příčinou toho, že Teplice stále upadala. Avšak dobrá pověst o vyléčení těžkých chorob v těchto lázních, dala podnět, že v roce 1813 kníže František Josef Dietrichštejn dal Teplici, která byla blízka již rozpadnutí, znovu postavit po vzoru Trenčianských Teplic. O této události pojednává, jakož i o minerálních pramenech kyselky teplické, c.k. krajský fysik z Přerova Dr. Karel Nesrsta v roce 1820.

Dříve postavená lázeňská a restaurační budova utrpěla během desetiletí natolik zubem času, že poslední majitelka z rodiny Dietrichšteinů Gabriela z Hatzfeld-Wildenburgu, když vstoupila na hranické panství, rozhodla se všechno staré a zpuchřelé zbořiti a postavit všechno nové a solidní. Postavila jednu budovu v italském slohu o dvou poschodích, druhou ve slohu švýcarském o jednom poschodí a obě tyto budovy byly roku 1865 dostavěny. První budova, dnešní lázeňská budova, zaujímal v přízemí mimo 17 kabin též místnost pro stroje – jednu ssací a jednu tlakovou pumpu o 4 HP, dále parní kotel a hlavní pramen, odkud pomocí tohoto stroje byla minerální voda hnána rourami přímo do van a tam byla po systému Schwarzově parou mezi dvojitým dnem ohřívána, aby docíleno bylo co nejmenší ztráty na kysličníku uhličitém. V prvním a druhém poschodí bylo celkem 23 světlých suchých pohodlně zařízených pokojů. V budově švýcarského slohu, dnešní restaurační budově, jsou v přízemí léčebný sál a restaurační místnosti a v prvním poschodí 10 obývacích pokojů, které ze zdravotních důvodů na tehdejší dobu úplně vyhovovaly.

To vše však nestačilo. Také chemický rozbor pramenů léčivé vody nechala výše uvedená majitelka zhotoviti od první autority státu c. k. profesora Dra Františka Schneidera na c.k. Josefské akademii, později c. k. ministerského rady a pak referenta zdravotnictví v c.k. ministerstvu vnitra. Dále rozšířila lázeňskou promenádu a zakoupila v bezprostřední blízkosti domek, dnešní byt správce lázní se zahradou a polnostmi, nechala upravit v přilehlých lesích chodníky pro procházky, aby tak lázeňští hosté měli umožněnou vycházku a delší výlety.

Kněžna Gabriela je tedy uznána jako zakladatelka nynější Teplice a to tím spíše, že i nadále se zvláštní zálibou podnikala další stavby a umožnila trpícím lidem v těchto lázních se uzdraviti.

Teplice leží mezi 39° až 40° severní šířky a mezi 35° a 36° východní délky v milém dlouhém údolí, obklopeném kol dokola vrchy pokrytými

lesy, které ochraňují údolí před severním větrem vanoucím od Moravských Karpat. Poslední výběžek těchto hor, jehož výška je 260 $\frac{3}{4}$ metrů nad mořem má střední teplotu 6,8°R [8,5°C]. Roční pršky [dešťové srážky] kolísají mezi 24 až 25 pařížskými couly {? ~ 630 až 650 mm ?}. Převládají větry jihozápadní a severovýchodní. Lesy obklopující Teplici jsou zčásti jehličnaté a zčásti listnaté a údolím protékající Bečva podporuje svěžest, čistotu a oživující sílu.

Že lázně Moravská Teplice měly svůj určitý lázeňský význam, dokonce snad větší než všechny ostatní lázně v Československé republice, dokazuje také listina lázeňských hostů v sezóně roku 1874, která byla vydána tiskem a označuje v této sezóně 327 lázeňských hostů v těchto lázních se léčících, kteří v nich byli také ubytováni. Celkový stav hostů obnášel v sezóně 1874 necelých 1100 návštěvníků, což bylo jistě na tehdejší dobu poměrně mnoho. Celá léčebná práce svěřena byla v této době Dru Georgu Hadingerovi. Vedení lázeňských listin, seznamy lázeňských hostů zachovaly se až do roku 1900, když potom znovu zanikly a kdy zase celý léčebný podnik hodně upadá. Nutno ještě podotknouti, že po restaurování v roce 1865, lázně Teplice nestačila ani zdaleka vyhověti poptávkám po strážce ubytování a proto byla postupně přistavěna Kaménka, nynější správní budova a vila. První o 16 pokojích a druhá o 2 pokojích, která byla pravděpodobně užívána nájemci lázní.

Kvůli zajímavosti uvádíme také, co byl každý host, v Teplici se léčící povinen zaplatiti, aby porovnání po strážce drahoty v poměru k dnešní době hodně vyniklo, uvádíme ceny ze sezóny roku 1890.

V této sezóně byl každý host, který Teplici navštívil, ihned při přihlášení povinen zaplatit 1 zl. na udržování studní, cest, hudbu, časopisy apod. Každý příslušník rodiny rovněž 1 zlatý. Od tohoto poplatku byly osvobozeny pouze služební osoby, lázeňského hosta doprovázející.

Cena bytů:

salonní pokoj 1 zl. 10 kr.,
světnice I. třídy 80 kr.,
světnice II. tř. 60-70 kr.,
světnička 40 kr.

Cena koupelí obnášela v téže sezóně:

v I. třídě 40 kr.,
v II. třídě 30 kr.,
cena 1 sprchy 50 kr.

Ceny jídel:

polévka 10-15 kr.,
 hovězí maso se šťávou nebo příkrmem 30-35 kr.,
 hovězí maso garnýrované [*s oblohou*] 40kr.,
 příkrm zvláště 10 kr.,
 hovězí pečeně 40-45 kr.,
 telecí pečeně 40 kr.,
 drůbež 40-50 kr.,
 zvěřina 45-55 kr.,

Ceny nápojů:

moučník 20-30 kr.,
 porce kávy 20 kr.,
 sklenice kávy 15 kr.,
 porce čokolády 25 kr.,
 čaj s rumem a smetanou 25 kr.,
 $\frac{1}{4}$ l piva 5 kr.,
 $\frac{1}{2}$ l piva 10 kr.,
 $\frac{1}{4}$ l vína 16 krejcarů.

Převzetím lázní Okresní nemocenskou pojišťovnou v Moravské Ostravě v roce 1924 dostává se lázním nového rozvoje jednak tím, že je stará, naprosto nedostatečná čekárna [*na koupele*] zrušena, postavena moderní čekárna a lehárny, pokladna, masážní místnosti a ordinační síň. Dále jsou rozšířeny vany pro minerální koupele do prvního poschodí, takže se počet kabin zdvojnásobil. Všechno staré strojní zařízení, vany, armatury apod. byly nahrazeny novým nejmodernějším zařízením. Dnes je v lázeňské budově 41 kabin se 44 vanami. Mimoto postavena obytná budova, nový pavilon roku 1925 s 56 pokoji.

Sanatorium postavené před koupí lázní v letech 1922-24, ve kterém je 68 velkých světlých pokojů o 2 a 4 postelích, 2 prostorné krásné jídelny, 2 společenské místnosti, sluneční lázně, moderně zařízená kuchyně s příslušenstvím, prádelna a strojovna. Ústřední topení nemohlo vyhovět požadavkům na něho kladeným.

Příčina spočívala v tom, že tato budova měla sloužit původně jako ozdravovna a po zakoupení lázní byl změněn původní plán v ten smysl, že stala se ozdravovna součástí uhličitých lázní a nazývána sanatoriem. Uhličité vany tam však nebyly a proto bylo přikročeno v roce 1925 k novému zachycení hlavních pramenů dle návrhu panů profesorů Dr. Jahna a

Dr. Lásky, za odborného řízení státního zřídelního inspektora Ing. Peckerta, které bylo v roce 1926 dokončeno. Při hlavních pramenech vystavěna a moderně automaticky zařízena strojovna, ze které roztlačena je uhličitá voda do sanatoria (v roce 1926), kde zřízeno bylo 10 van pro uhličitě koupele a do lázeňské budovy. Tímto opatřením docíleno, že do lázeňské budovy možno čerpati uhličitou vodu libovolně z pramene pod lázeňskou budovou anebo z pramenů hlavních. Do sanatoria možno však čerpati uhličitou vodu pouze z hlavních pramenů. Staré i nově zachycené prameny jsou však na základě rozborů úplně stejné jakosti.

V roce 1925 byla také postavena část dnešního nábřeží a v roce 1926 druhá část až po lázeňskou budovu. Před postavením tohoto nábřeží byl chodník tento směrem k Mariánskému Údolí neschůdný.

Lázně Teplice nad Bečvou jsou jedny z nejlepších uhličitých lázní, a potřebují ale stále a stále nových investic, aby se z nich staly lázně všem požadavkům vyhovující a to opravdu lázně jména světového. Dočká se toho někdy ta stará, stále zapomínaná Teplice?

Rok 1928

Ani tento rok, jako léta předešlá, nepřinesl mnoho pamětihodného, což ani není divu vzhledem k malému počtu obyvatelů a malé rozlehlosti obce. Ruch stavební se ovšem ještě nezastavil poněvadž zdá se, že vzestup lázní Teplic ještě nedosáhl vrcholného bodu.

Tak vdova Františka Langerová, masérka zaměstnaná přes sezónu v Teplicích, vystavěla si na Zbrašově u kaple domek s byty pro lázeňské hosty, koupivši pozemek od Josefa Humplíka č. 17. Tak dosáhl počet stavení v obci č. 52.

Augustin Mikšík zbořil starou vetchou chalupu č. domovní 11 a na tomtéž místě vyzdvihl jednopatrový domek, skoro vilku, taktéž k ubytování lázeňských hostů, kromě místností pro svou rodinu.

Mezi členy obecního zastupitelstva, jakož i v občanstvu, ozývalo se přání, aby pro obecní účely zakoupeny nebo postaveny byly místnosti potřebné. Tehdy se rozhoduje v obecním zastupitelstvu, po delším pátrání a řízení, aby postavena byla stavba nová, příhodná. Zakoupeno k tomu cíli 336 m² po 20 Kč od stavení č. 8, jehož majitelem je František Mastil

a základní kámen k tomuto „Obecnímu domu“ položen 30. září 1928. Dům jest jednopatrový již stojí, ale bude dohotoven a účelu svému odevzdán asi v květnu 1929 za náklad asi 150.000 Kč a obsahovati má následující místnosti. V přízemí byt pro obecního sluhu, obecní kancelář a obecní archiv. V prvním patře bude sborovna (zasedací síň) a veřejná knihovna s čítárnou.

Výnosem ministerstva vnitra z 5. ledna 1928 č. 872/28/4 změněn název lázní Teplice u Hranic v název (ta) Teplice nad Bečvou a užívat se má názvu tohoto v čísle jednotném.

Restauraci „Na krásné vyhlídce“ č. domovní 26 zakoupil od Rajmunda Nyčmana Leopold Prášil za obnos 200.000 Kč.

Usedlost č. 7 zakoupil od Antonína Tomečky JUDr. Metoděj Pavelka, advokát z Moravské Ostravy za 202.000 Kč. Jest to tatáž usedlost, kterou poměrně lacino prodal Inocenc Škrobálek v roce 1921 a odstěhoval se na Slovensko.

Dne 28. října tohoto roku oslavován i v naší malé obci radostná událost 10 letého trvání Republiky Československé. Na Baránce pálena hranice a průvod pochodňový a lampiónový složený z občanů, hasičů a dětí prošel od „Lípy Svobody“ na Baránce vesnicí a za zpěvu národních písní. Po ukončení průvodu zapěny národní hymny.

Dne 4. listopadu 1928 ještě v rámci oslav 10 letého trvání naší samostatnosti zahrál hasičský sbor zdejší přílehlavý kus divadelní „V červánkách svobody“.

Na den 2. prosince 1928 vypsány volby zemského a okresního zastupitelstva. Do každého z těchto sborů volilo se zdejší obce 128 voličů následovně.

Do zemského zastupitelstva odevzdáno pro republikánskou stranu (agrární) 40 hlasů, straně lidové 25 hlasů, pro stranu sociálně demokratickou 24 hlasů, pro živnostníky 8 hlasů, straně čs. národních socialistů 7 hlasů, straně národně demokratické 2 hlasy a stranám německým 3 hlasy.

Při volbě do okresního zastupitelstva odevzdáno bylo republikánské straně 37 hlasů, sociálním demokratům 29 hlasů, lidovcům 22 hlasů, národním socialistům 8 hlasů, živnostníkům 7 hlasů a národním demokratům 2 hlasy.

Není málo zvláštní, že do okresního zastupitelstva v zastoupení asi 80 obcí s 56.000 obyvateli, zvolen byl také Josef Machálka rolník č. 20 a sice

za stranu agrární. To slouží Zbrašovu jistě ke cti. Jest nepopíratelné, že si zvolený rolník svými zásluhami dobyl důvěry voličů v širokém okolí, když ho strana, potažmo voličové, na tak vynikající místo postavili, aby zájmy jejich v okrese hájil. Třeba podotknouti, že zvoleno bylo jenom 16 zástupců pro celý okres.

Toho roku uhodilo velké sucho a přišla neobyčejná vedra v letních měsících. Obilí uklizeno dobré, nejvíce trpěly louky, sena bylo odvezeno neobyčejně málo, otavy žádné. Zemáků bylo méně než jindy, ač se na konci léta počasí zlepšilo.

Následky sucha byly nejpatrnější na dobytku. Nedostatek ve všech studních byl až trapný, a zase studna před č. 26 zachránila celou obec, neboť ať jezdilo se z dědiny s lejtami (dlouhými bečkami) pro vodu a ačkoliv se zdálo, že nepostačí, přece udržoval se stav vody dostatečný v této studni.

Usnesením obecního zastupitelstva zrušen v září výtok z vodovodu u silnice před č. 46 {*Vinklerovým naproti škole*}, jež po 15 let veřejnosti sloužil. Jako důvod zrušení udáváno, že roura s kohoutkem vyžaduje ustavičné a nákladné opravy v zimě i v létě. Za to postaveny na studni před č. 26 a u č. 7 nové pumpy železné konstrukce a projektován vodovod, jenž by napájel celou obec z lesních pramenů.

Roku 1928 narodilo se na Zbrašově 6 dětí a 4 osoby zemřely.

Zapsal kronikář Alois Doležel, správce školy.

{Začíná zapisovat správce školy František Dohnal}

Rok 1929

1. Poměry přírodní.

V 1. čtvrtletí 1929 možno zaznamenat neobyčejné mrazy provázené sněhovými bouřkami a vysokými závějemi, které obec naši na několik dní odloučily od světa. Největší závěje byly na silnici mezi domy č. 41 {*Helena Šindelová*} a č. 49 {*František Králík*}. Mrazy trvaly od vánoc 1928 a vyvrcholily v únoru 1929 do takové míry, že jich takových nebylo déle než padesát let. Teploměr ukazoval často -34°C až -38°C . V důsledku toho zastavilo ministerstvo školství a osvěty v únoru vyučování na dobu 14 dnů.

Teprve 7. března 1929 nastává náhlé oteplení, takže slunce vyhnalo přes poledne rtuť teploměru až na $+17^{\circ}\text{C}$.

Velikou zimou a silnou vrstvou sněhu trpěla polní i lesní zvěř a také ptactvo. Na ovocném stromoví mrazy naděly ohromných škod, místy jsou zničeny celé sady.

Po kruté zimě nastalo pěkné jaro. Jarní polní práce se zdarem skončeny a stále počasí dávalo naději na úrodnou žeň. Leč jak minulá zima byla divoká, takové bylo i léto. Vedra s ohromnými bouřemi se předstihovaly ve svém panství a vrcholu toho dosáhla srpnová bouře, která se rozpoutala ve vší své divokosti nejen nad našim krajem, ale i nad mnohými oblastmi naší vlasti. Přinesla ohromné spousty ledových krup neobvyklé velikosti, které naděly na veškeré úrodě miliónových škod a mnohým krajům přinesly hotovou hospodářskou zkázu.

Podzim byl opět velmi krásný, všechny polní práce byly skončeny za poměrně teplého počasí, které trvalo až do první poloviny prosince, o čemž svědčí i to, že ještě 12. prosince se několikrát zablesklo a silně hřmělo. Dva dny před tím byla na obloze krásná duha. Na nezmrzlou půdu napadl první sníh 16. prosince a zdálo se, že se neudrží, ale již 20. prosince ukázal teploměr -5°C a za ním následující dny více, takže Bečva ve třech dnech zamrzla.

Povodeň na Bečvě v tomto roce nebyla.

2. Poměry hospodářské.

Ceny produktů zemědělských doznaly v letošním roce katastrofální krise a stav zemědělství je až nebezpečně zasažen přímo na své existenci. Krise tato není jen naše ani evropská, ale je světová a u nás zvláště je ztížena obtížnou situací průmyslu cukerního. Ona má nepříznivý vliv i na naše hospodářská živnostenská a průmyslová odvětví. Takže jeví se i na nich z té příčiny známky deprese. Schází kupní síla venkova, schází hned po žních příliv peněz potřebných k hospodářskému životu.

Velikým dobrodiním pro naši obec je již dříve provedená elektrisace. Mizí dnes již pomalu žentoury od stodol rolníků a nahrazují se elektrickými motory. Elektrinou se mlátí, řeže řezanka a dříví, šrotuje se aj. Tam ještě, kde je projevováno nepochopení o užitečnosti a výhodách elektřiny, pak to není nepochopení opravdové, spíše jsou jím tušovány slabší poměry finanční.

Úroda byla dobrá jak na obilninách tak i na okopaninách, ovoci, medu a jiném. Ceny různých životních potřeb byly:

1 q	pšenice	150 Kč
1 q	žita	130 Kč
1 q	ovsa	100 Kč
1 q	ječmene	120 Kč
1 q	brambor	25-30 Kč
1 q	cukrovky	17 Kč
1 q	sena	60 Kč
1 kopa	zelí	100-120 Kč
1 q	slámy strojové	20 Kč
1 m ³	dřeva palivového	50-80 Kč
1 kg	hovězího masa	12-14 Kč
1 kg	vepřového	20 Kč
1 kg	telecího	20 Kč
1 kg	chleba	2,50 Kč
1 kg	dobytek chovný	12 Kč
1 kg	dobytek jateční	8-10 Kč

V měsíci květnu podala obec žádost státnímu pozemkovému úřadu v Praze o přiděl lesa z panství Anthoniety Althanové, jehož jest v katastru obce Zbrašova asi 158 hektarů.

Vyřízení této žádosti jest sledováno a očekáváno s opravdovým zájmem.

Ze živností jsou v obci zastoupeny: krejčovská, stolařská, obuvnická, bednářská, hostinská a obchodnická.

3. Poměry společenské:

Výhradním zaměstnání zdejšího lidu jest zemědělství a práce v továrnách v městě Hranicích. Poměry a majetková zařízení jsou vesměs dobré, vesměs slušné, zač lze děkovati rozmachu místních lázní Teplic nad Bečvou. Přes lázeňskou sezónu bydlí na Zbrašově mnoho hostů, kteří jsou dobrými konsumenty menších hospodářských produktů, které jinde majíce běžnou cenu, zde však jsou dobře zaplacený. Také ceny pozemků jsou stále horentní. Dostati za 1 m² 20 až 30 Kč, není žádnou zvláštností. Občané jsou si také vědomi významu sezóny po stránce po stránce hospodářské a proto také vycházejí lázeňským hostům ve všem ochotně vstříc.

V roce 1929 definitivní učitel a správce školy Alois Doležel odešel počátkem července jako řídící učitel do Svaté, pošta Zdice v Čechách. Působil zde osm let a svou práci ve škole i mimo školu dobře se zapsal v paměti dětí i občanů. Na jeho místo byl ustanoven zatím správcem školy František Dohnal, definitivní učitel z Drahotuš. Místo učitelky ženských ručních prací Vilmy Řehákové z Hranic ustanovena byla Marie Vránová z Hranic dne 25. listopadu 1929. Učitelem římskokatolického náboženství byl v tomto roce P. František Králík, kooperátor z Hranic.

Jediný spolek, který na Zbrašově existuje je sbor dobrovolných hasičů, jehož starostou je Josef Duchoň č. 16, náčelníkem Cyril Humplík č. 10, místonáčelníkem František Vavřík č. 15, jednatel a pokladník František Ryška č. 18. Tento sbor pořádal v masopustě svůj ples, 21. července 1929 výlet na zahradě Františka Mastila, 25. srpna dožínkovou zábavu, 29. září oslavný večer tisícího výročí tradice svatováclavské, 28. října lampiónový průvod s proslovem a divadelním představením „Pro Zlatý fond republiky“.

Český loutkář V. Flaks z Tábora sehrál 17., 18. a 19. prosince loutková představení z různým výchovným obsahem.

Jsou silně čteny noviny skoro všech běžných politických směrů, avšak nějakých neplodných svárů a půtek za zájmy politických stran zdejší občané neznají.

4. Správa obce:

Odchodem náměstka starosty Antonína Tomečky z č. 7 do Hranic, povstala v obecním zastupitelstvu mezera. Počet členů doplněn Cyrilem Vavříkem č. 45, asi v lednu vykonána volba nového náměstka, zvolen byl František Kohout č. 13. Jiných změn nebylo.

V měsíci květnu zvolena a ustanovena nová školní rada jejímž předsedou zvolen František Vavřík č. 15 a jeho náměstkem František Ryška č. 18.

5. Důležitější usnesení obecního zastupitelstva:

Čeněk Hantek, obuvník a majitel domu č.p. 31 zvolen za obecního sluhu. Týž jest také hajným a polním hlídačem, ponocným a zvláštním poštovním poslem.

„Lípa Svobody“ byla 16. dubna 1929 z Baránky přesazena na náves před dům č.p. 1, jelikož toto místo bylo prodáno na stavbu manželům Růžičkovým z Hranic.

Kronikářem obecním zvolen byl pro rok 1929 František Dohnal správce školy.

Do místní osvětové komise zvolilo obecní zastupitelstvo Josefa Machálku, Karla Paličku a Františka Dohnala. Komise se ustavila takto, předseda Josef Machálka, náměstek Karel Palička, jednatel a pokladník František Dohnal.

4. Novostavby.

V tomto roce byly započaty a ukončeny novostavby:

Vila č. 55 manželé Josef a Marie Růžičkovi na Baránce proti hotelu Bláha z názvem „Rozmarýn“. Jest tam asi 6 pokojů pro letní hosty.

Jižně od obce dokončila vilu č.p. 54 {„*Na Výsluní*“} Antonie Smetanová, majitelky tiskárny v Litovli,

Započata, avšak neuskutečněna byla stavba rodinného domku Antonína Mikšíka na Zábrání.

Pensionát Josefa Hlaváčka z Moravské Ostravy „Na Padělků“ č. 56, {*pojmenovaný „Ostravanka“*}.

—

V roce 1929 byla dokončena stavba Obecního domu – radnice, započatá již v roce 1928. O níž zde stojí pro paměť budoucím toto:

Bývalo zvykem, jak je tomu dosud ještě v mnohých obcích venkovských, že obecní úřad byl vždy přestěhován do bytu nově zvoleného starosty, kde se také odbývaly schůze rady a zastupitelstva jakož i různých komisí. Spisy obecní, často staré archiválie valné ceny, z nedostatku místa uloženy po půdách, komorách, prázdných výměncích a kde se dalo. Nehledě ani k obtížnostem po stránce estetické, jest pochopitelné, že se mnohé cenné a důležité spisy ztratily. A při stávajících poměrech nemohl za to být brán nikdo k zodpovědnosti.

Stále rostoucími lázněmi Teplice nad Bečvou a přílivem letních hostů do obce vzrůstá také agenda obecního úřadu a proto pomýšleno bylo na postavení budovy, která by vyhovovala po stránce praktické, tak i po stránce reprezentativní. Při hledání příhodného místa, pomýšlelo se původně

na to, aby potřebné místnosti přistavěny byly k budově školní se strany severní. Za tím účelem nechaly se také zhotoviti stavební plány, které nakreslil Antonín Číhal zednický a tesařský mistr v Rakově. Při jednání s místní školní radou a správou školy zjištěno, že projektovaná přístavba by nevyhovovala a zvláště proto, že správa školy trvala na podmínce, že ze školní zahrady může býti ponechán ke školní budově jen příchod, respektive příjezd o šířce dva metry, jakož i kolem školní zdi musí táž vzdálenost býti zachována. Proto pomýšleno na nové stavební místo a našlo se. Obec zakoupila od manželů Mastilových č. 8 zahradu na návsi a to 360 m² za cenu 20 Kč/m² a nechala na návrh stavitele Antonína Tebicha č. 50 vyhotoviti nové stavební plány Valentinu Kopeckému, staviteli v Hranicích.

V jubilejním roce 1928, desetiletých oslav trvání naší republiky, zadána stavba téměř staviteli, který v září 1928 se stavbou započal a do konce října toho roku pod střechu přivedl. Úplného dokončení doznala stavba v roce 1929 a sice v červnu. Nalézají se v ní sklep, byt o jedné světnici, kuchyni a spíži pro obecního sluhu, kancelář starosty a místo pro archiv, toto vše v přízemí. V poschodí pak je místnost pro schůze obecního zastupitelstva s přilehlou místností vedlejší a místnost pro veřejnou knihovnu a čítárnu, která má též sloužit pro schůze občanů apod. Na dvoře je postavena kůlna pro dobytčí váhu spolku chovatelů hovězího dobytka.

V přízemní chodbě jest ve zdi zasazena pamětní deska s letopočtem 1918-1928. Všechny místnosti jsou opatřeny okrasným účelovým nábytkem od firmy Bernkopf z Frenštátu pod Radhoštěm, pěknými kamny a elektrickým osvětlením se žárovkami v ampulích.

Konečně jak v přízemí, tak v poschodí jsou postaveny záchody, které budou odpovídati všem požadavkům moderní hygieny až se uskuteční záležitost postavení vodovodu.

Budova působí pěkným dojmem na každého návštěvníka a třebaže si vyžádala nákladu 150.000 Kč, jest za to chloubou a okrasou obce. Celé generace budou za toto dílo vděčné správě obce v čele se starostou Josefem Oravou č. 27, který se za uskutečnění své myšlenky postavil celou svou osobní houževnatostí a energií a byl při tom vydatně podporován svým náměstkem Františkem Kohoutem č. 13, radními Čenkem Gadasem č. 9, Cyrilem Humplíkem č. 10, jakož i členy zastupitelstva Františkem Horákem č. 22, Josefem Duchoněm č. 16, Josefem Velartem č. 33, Cyrilem Vavříkem č. 45, Františkem Ryškou č. 18, Janem Jednorogem č. 25, Františkem Mastilem č. 8, Karlem Paličkou č. 12 a konečně členy finanční komise Josefem Machálkou č. 20 jako předsedou, Antonínem Mikšíkem č. 3,

Ludvíkem Veleckým č. 28 a konečně nejdůležitější osobou při každém podnikání, obecním pokladníkem Františkem Vavříkem č. 15.

Bylo by nevděkem nevzpomenout zde vzácného pochopení správy obce o umístění veřejné obecní knihovny ve světlé a krásné místnosti v Obecním domě, která až dosud zastrčena byla jako Popelka ve vlhké jizbě prázdné výminky.

Po kolaudačním řízení novostavby okresním úřadem v Hranicích byl Obecní dům odevzdán svému účelu a sice v neděli 25. srpna 1929.

Slavnost otevření a odevzdání tohoto domu veřejnosti měla následující program:

- ráno o 9. hod. byla místní kapli sloužena slavnostní mše svatá, kterou celebroidl důstojný pán. P. Antonín Pospíšil, farář v Hranicích,
- poté byla o 10. hod. v nové budově konána první a proto slavnostní schůze obecního zastupitelstva,
- odpoledne shromáždila se mládež a občané na Zábrání k slavnostnímu průvodu, který za zvuků hudby došel k radnici,
- po uvítání zástupců okresního úřadu, vrchního komisaře Bezloju a přednosta kanceláře Hynka Kanclíře, obecních starostů obcí okolních, jakož i všeho občanstva starostou Josefem Oravou, promluvil učitel František Dohnal o významu této slavnosti na téma: „Svorností veliké věci rostou, nesvorností padají v trosky.
- po promluvě zapěny hymny a slavnost ukončena prohlídkou budovy občanstvem.

Důležitější události:

Dosavadní okresní školní inspektor prof. Miroslav Kott byl ministerstvem školství jmenován ředitelem učitelského ústavu v Kroměříži.

V listopadu uskutečnil se konečně prodej lázní Teplice nad Bečvou, čímž tyto přešly do majetnictví Ústřední sociální pojišťovny v Praze.

Zbrašov, dne 28. prosince 1929.

Zapsal František Dohnal, kronikář.

Rok 1930

1. Poměry přírodní.

Zima v roce 1930 nebyla již tak krutá jako roku předchozího. Také jaro bylo velmi příznivé, takže jarní polní práce byly brzy a bez zvláštní námahy skončeny. Velká vedra však přišla v létě, jimiž nejvíce trpěly louky. Sena svezeno bylo opět málo, otavy skoro žádné. Obilí uklizeno dobré, zemáků bylo méně než jindy, ač se počasí na konci léta zlepšilo. Následky sucha byly nejpatrnější na dobytku.

Nedostatek vody skoro v celé vesnici byl trapný, jen studna před hostincem dávala vody dostatek a tím byli občané ušetřeni dalekého zajíždění pro vodu. Bylo by na čase, aby místní občané již jedenkrát pochopili význam zřízení vodovodu a nelitovali pro tento účel žádných peněžních obětí. Dostatek dobré vody je eminentním požadavkem pro obec, v jejímž katastru leží lázně Teplice nad Bečvou, jejichž rozmach jest rok co rok patrnější.

2. Poměry hospodářské.

I v tomto roce byly méně utěšené, neboť světová krise se ještě více vystupňovala. Dělníci v továrnách přestali pracovat, nebo pracují jen několik dní v týdnu, což zdaleka nestačí na výživu rodiny. Také i u rolníků je práce méně pro lid dělný vlivem racionalizace hospodářství, nemocenského a starobního pojištění aj., takže rolníci obcházejí se, jen pokud je to možno, se svými domácími silami a lid námezdný najímají jen v nejkrajnější potřebě. A výsledkem toho všeho jest celá armáda lidí nezaměstnaných, tuláků a lidí i dětí žebravých, kteří si u každého domu podávají dveře z ruky do ruky. Při pozorování toho všeho, se maně vkrádá člověku myšlenka jak bude dále?

3. Poměry společenské.

Nedoznaly v tomto roce žádných změn proti roku předchozímu ani ve správě obce, ani ve škole. Sluší se jen dodat, že dosavadní nájemce lázní Teplice nad Bečvou, Ladislav Říhovský, byl po zakoupení, těchto lázní novou majitelkou Ústřední sociální pojišťovnou v Praze, jako nájemce znovu potvrzen. ÚSP ustanovila také správcem lázní, bývalého účetního těchto, Josefa Dietla.

4. Poměry kulturní.

V měsíci lednu byl pořádán ples místního Sboru dobrovolných hasičů, v měsíci únoru maškarní ples místní samaritské stráže. Měsíc březen byl ve znamení oslav 80. narozenin pana presidenta ČSR Dr. T. G. Masaryka.

Ke dni 6. března 1930, na památku těchto narozenin, zřídilo obecní zastupitelstvo telefon v obecní kanceláři nákladem asi 8.000 Kč a poslalo jeho kabinetní kanceláři pozdravný projev.

Dne 7. března byla konána o 9. hod. slavnost v učírně místní školy, již se zúčastnili rodiče dětí, zástupcové obecního a okresního úřadu a lázní Teplic. Večer o 6. hodině konán byl za zpěvu národních písní lampiónový průvod osadou a o 7. hodině večer byla v sále hostince Leopolda Prášila přednáška odborného učitele Františka Ochraný z Hranic „80 let presidenta Masaryka“.

Dne 16. března sehrály v tomtéž sále školní děti divadelní hru „Pro tatíčka presidenta“, po níž věnována byla tklivá posmrtná vzpomínka mistru Aloisi Jiráskovi, zemřelému 12. března 1930 ve stáří 79 let. Do rámce oslav presidentových narozenin spadá také divadelní hra „Helmice bez poskvrny“, kterou 30. března 1930 sehrál sbor dobrovolných hasičů.

Obecenstvo se též zúčastnilo v plném počtu také školní oslavy „Svátku matek“ pořádaného v květnu.

Svátek 28. říjen byl v předvečer oslaven jako obvykle průvodem vesnicí a krátkým proslovem před radnicí v předvečer. Ve sváteční den pak školní oslavou.

5. Poměry zdravotní.

Zdravotní stav obyvatelů byl celkem dobrý, nemoci nakažlivé se nevyskytly.

Zemřelo celkem 5 osob, z nichž jedna byla matka tří nezaopatřených dětí paní Jednorogová.

Zde je nutno též připomenouti, že 3. dubna 1930 zemřel bývalý správce a učitel zdejší školy František Juřena ve Valašském Meziříčí, kdež trávil dny svého zaslouženého odpočinku. Byl mezi námi 32 let. Jeho úsilím byla postavena pěkná nová školní budova a pěkně vysázená školní zahrada jest rovněž dílem jeho vlastních rukou. Pohřebního obřadu ve Valašském Meziříčí konaného 6. dubna 1930, zúčastnili za obecní radu starosta Josef Orava, za správu školy František Dohnal, a František Vavřík a Cyril

Humplík za sbor dobrovolných hasičů, jež zvěčnělý v naší obci založil. Všechno občanstvo zachová ho jistě ve věčné vzpomínce.

6. Různé.

Na den 27. května 1930 přikázáno bylo vládním nařízením sčítání pozemků polních a lesních, závodů zemědělských, průmyslových a živnostenských atd. Sčítacím komisařem byl jmenován František Vavřík, předseda místní školní rady a rolník č. 15. Výsledek této statistiky v naší obci jest následující:

Celková plošná výměra jest	374 ha 91 a,
výměra pozemků nepatřících zeměděl. závodům	218 ha 88 a,
výměra pozemků zemědělských závodů	156 ha 03 a,
orné půdy	118 ha 30 a,
luk trvalých	14 ha 54 a,
zahrad	6 ha 96 a,
pastvin	5 ha 91 a,
selských lesů	10 ha 32 a,
lesů obecních	10 ha — a,
lesů velkostatku	181 ha 48 a.

Oseto:	pšenici	21 ha 19 a,
	žitem	26 ha 65 a,
	ovsem	16 ha 25 a,
	ječmenem	6 ha 36 a.

Nasázeno:	brambor na	14 ha 65 a,
	cukrovky na	2 ha 94 a,
	krmné řepy na	2 ha 90 a,
	zelí na	10 a.
	červeného jetele	19 ha 87 a,
	vojtěšky (lucerky)	4 ha 66 a,
	směsky na zeleno	— ha 93 a,
	slunečnice na siláž	1 ha — a.

Koní bylo napočteno 19, telat napočteno 11, plemenný býk 1, starších jalovic a krav 91, mladších prasat 30, starších prasat 5, plemenic 12, koz 15, kuřat 95, slepic 342, hus (housat) 43, hus starších 9, krocanů 2 a perličky 2.

Na den 2. prosince 1930 bylo vládou ČSR nařízeno všeobecné sčítání lidu. Sčítacím komisařem byl správce školy František Dohnal. Výsledky tohoto sčítání jsou následující:

Počet domovních čísel 56, z nichž obydleno 48, neobydleno 8.

Obyvatelů napočteno celkem 287, z toho 136 mužů a 151 žen.

Podle náboženství bylo 263 římskokatolického, 14 československého, 4 československého, 1 evangelického, 1 řeckokatolického, 1 pravoslavného a 3 bez náboženského vyznání.

Podle národnosti bylo 285 národnosti české, 1 gruzínské a 1 ukrajinské.

Podle státní příslušnosti bylo 284 státní příslušnosti československé, 1 polské, 1 ruské a 1 rakouské.

Čte a píše 253 osob.

Ve Zbrašově dne 31. prosince 1930.

Zapsal František Dohnal, kronikář

Dodatek k roku 1930.

Důležitější usnesení obecního zastupitelstva:

Zřízení obecního hřbitova.

Ve schůzi dne 9. března 1930 konané, běře obecní zastupitelstvo zřízení obecního hřbitova za své a po delší debatě usnáší se, aby hřbitov zřízen byl na obecním pozemku parcely v Solnicích u kříže a zažádáno bylo provedení komisionelního jednání za účelem povolení ku zřízení hřbitova. Obecní rada pověřena provedením této záležitosti.

Při komisionelním jednání na místě samém bylo zjištěno, že pozemek u kříže v Solnicích není svým složením půdy naprosto vhodným pro zřízení hřbitova, poněvadž by bylo nutno zachovávat až 20 letý turnus. Rovněž nelze povolit zřízení hřbitova proto, že je pozemek ten v lázeňském okruhu a okolí jeho patří k nejkrásnějším partiím, hosty hojně navštěvovaným. Tedy stavba hřbitova na tomto místě povolena nebyla.

V téže schůzi dne 9. března 1930 konané, usneseno vysázeti mrazy v roce 1929 zničený třešňový sad ve Zlamaném, opět ovocným stromovím na počest 80. narozenin pana presidenta republiky T. G. Masaryka.

Na návrh Ústřední sociální pojišťovny v Praze o zabezpečení dostatku pitné vody, postavením vodovodu společného pro lázně i obec, usneseno ve schůzi dne 28. března 1930 po vzájemné debatě se zplnomocněným zástupcem ÚSP správcem lázní Josefem Dietlem, aby se obecní vodovod zřídil. V důsledku toho usnesení, pověřena obecní rada k provedení potřebných prací, tj. zkoušek stávajících pramenů, hledání nových pramenů postupným vrtáním. Budiž zjištěna potřeba vody v obci, v sanatoriu a v lázních. Po zjištění a změření vydatnosti pramenů požádá se o vyslání zemského stavebního odborníka, s kterým by se dobrozdání a doporučení ku stavbě vodovodu objasnilo.

Dne 17. listopadu 1929 byl Josef Machálka, člen okresního zastupitelstva u Státního pozemkového úřadu v Praze, aby se informoval o parcelování lesů při provádění lesní reformy. Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 22. listopadu 1929 podal zastupitelstvu zprávu o nabytých informacích. Dle těchto informací má obec Zbrašov obdržeti přiděl lesa tzv. „Křivé“, ve výměře asi 18 ha. Obecní zastupitelstvo bere toto sdělení na vědomí a nejeví o tento přiděl lesa Křivé mnoho zájmu, poněvadž tato partie lesa nemá valné ceny, nesouvisí s obecním lesem a není k ní příjezdu. Dle dalšího sdělení má býti obec odškodněna přidělem lesa, který sousedí s obecním lesem v „Hejku“. Tento přiděl měl by pro obec značnou cenu, proto usnáší se obecní zastupitelstvo pověřiti obecní radu, aby o získání tohoto přidělu v mezích stávajících možností se přičinila, obec plně zastupovala a jednala na vlastní odpovědnost.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 20. července 1930 konané, sděluje obecní starosta, co podniknuto dosud bylo obecní radou v záležitosti přidělu lesa z velkostatku hraběnky Anthoniety z Althanů. Z velkostatku hraběnky z Althanů revírem Opatovice zabrán jest Košarov a Osilná z katastru obce Zbrašova o celkové výměře 36 ha, jež z polovic přiděleny býti mají obci Zbrašovu (18 ha) a obci Ústí (18 ha). Obecní rada hájí tu zásadu, aby rozdělení tohoto pozemku provedeno bylo po délce jeho a ne napříč, jak to požaduje obec Ústí. Obecní zastupitelstvo souhlasí v tomto s obecní radou. Dále zabrán pozemek tzv. „Křivý“ ve výměře 22,8049 ha a „Uhlisko“ ve výměře 36,1312 ha, parcela č. 678 část ve výměře 15 ha z téhož velkostatku hraběnky z Althanů, celkem 37,8049 ha, jež přiděleny rovněž ke Zbrašovu. Obecní rada sjednala s nadlesním Stanislavem Libosvárem z Rožnova pod Radhoštěm a lesním radou Kolovratem

z Nového Jičína, aby provedli odborný odhad přiděleného lesa. teprve po tomto odhadu bude jednáno se zástupci velkostatku o ceně přiděleného lesa.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 11. srpna 1930 usneseno ku žádosti Ladislava a Marie Říhovských, odprodati jim obecní pozemek parcela č. 266 a 267/1 ve výměře 52,28 arů za cenu 10 Kč za 1 m² na stavbu pensionátu a bytu pro hosty lázeňské. Okresní výbor v Hranicích schválil výnosem z 24. září 1930 kupní smlouvu o prodeji zmíněného pozemku za obnos 52.280 Kč. Podmínky za jakých pozemek prodán, uvedeny jsou v protokolu z 11. srpna 1930.

Obecní účty za rok 1930 jeví se takto:

příjem	278.339.04 Kč
vydání	277.387,25 Kč
hotovost	951, 79 Kč

Účet chudinského fondu:

příjem	403,78 Kč
vydání	360,—Kč
hotovost	43,78 Kč.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 11. srpna 1930 sdělen obsah přípisu státního pozemkového úřadu v Praze o výkazu zabraných lesních ploch z velkostatku hraběnky z Althanů.

Příděl určený obci Zbrašov obnáší:

1. Polesí pod Křivým	36,1807 ha,
2. Část polesí Košarov	<u>18,34 ha,</u>
celkem	54,5207 ha.

Obec souhlasí s tímto přidělem a dá ihned provést odhad přídělu odborníky, který bude sloužiti za podklad při jednání se zástupci velkostatku o stanovení ceny za přidělený les.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 24. srpna 1930 běře obecní zastupitelstvo na vědomí a schvaluje postup obecní rady stran přídělu a zakoupení lesa přiděleného, jež jeví se takto:

I. Parcela č. 304 pod Křivým a část parcely č. 678 „Uhliska“ ve výměře asi 31,9377 ha za 116.000 Kč

II. Košarov odd. 11, část parcely č. 673 a potok parcela č. 710/1 o celk. výměře 18,2151 ha za 110.000 Kč

celkem 50,1528 ha 226.000 Kč.

Přídělový obnos za všechny les přidělený ve výši 226.000 Kč uhradí se kmenovým jménem obce Zbrašova v Kontribučenské záložně v Hranicích ve výši 60.000 Kč jakož i kmenovým jménem za odprodáný pozemek Ladislavu a Marii Říhovským za 52.000 Kč a běžným jménem obce Zbrašova v Městské spořitelně v Hranicích v obnosu 79.900 Kč. Scházející obnos bude vypůjčen na kratší dobu.

Okresní úřad požádá se o povolení ku zakoupení lesů, jakož i o uvolnění kmenového jmění ku proplacení tohoto lesního přídělu.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 21. října 1930 sdělen postup lesní reformy.

Celková výměra přidělených lesů je 50,6869 ha.

Odhad ceny činí 1,040.610 Kč.

Také sdělen výpočet lesní těžby.

Odhad lesa a výpočet lesní roční těžby provedl Stanislav Libosvár, nadlesní a státně zkoušený lesní hospodář v Rožnově pod Radhoštěm.

Dne 4. listopadu 1930 byla podepsána kupní smlouva mezi obcí Zbrašovem a hraběnkou z Althanů na přidělený les v Košarově a Křivém a od 1. listopadu 1930 stává se les majetkem obce. Ke kupní ceně přiděleného lesa zvětšeného o 53 a 41 m² připlatila obec ještě cca 2.000 Kč.

Ve schůzi konané dne 3. března 1931 sdělil starosta, že lesy z přídělu panství hraběny z Althanů parcely č. 673/1, 673/2, 673/3, 678/2, 713/3 a 304 ve výměře 68,0788 ha ležící v katastru obce Zbrašova, připsány jsou k místní obecní honitbě obce Zbrašova do konce nájemného období do 31. prosince 1931 a nájemné zvýšeno na 354 Kč ročně.

Prodej lesa „Kamení“.

Ve schůzi obecního zastupitelstva ze 14. listopadu 1930 projednávány nabídky Ústřední sociální pojišťovny v Praze a Kněžské nemocenské pokladny v Přerově na zakoupení pozemku parcel č. 202/3, 206 a 208/1 ve výměře 2,6416 ha.

Ústřední sociální pojišťovna nabízí 3 Kč za 1 m², což činí 79.248 Kč,

Kněžská nemocenská pokladna v Přerově nabízí 80.000 Kč.

Pozemek prodán tedy Kněžské nemocenské pokladně v Přerově za 80.000 Kč.

Prodej nabude platnosti po schválení okresním úřadem v Hranicích.

Ve schůzi 28. listopadu 1930 usneseno sjednati v záležitosti prodeje lesa „Kamení“ informaci okresního úřadu v Hranicích.

Proti usnesení obecní zastupitelstva ze 14. září 1930 o prodeji parcel č. 208/1, 206 a 202/3 Kněžské nemocenské pokladně v Přerově za obnos 80.000 Kč podal námitky k okresnímu dohlédacímu úřadu Josef Machálka, rolník č. 20 ze Zbrašova.

Okresní úřad vyžádal si vyjádření obecní rady k námitkám. Obecní rada ve schůzi konané dne 8. ledna 1931 usnesla se na tomto vyjádření: Kněžská nemocenská pokladna nabízí o 752 Kč více než Ústřední sociální pojišťovna a slibuje, že vybuduje na zakoupených pozemcích sanatorium.

Okresní úřad v Hranicích zrušil výnosem ze dne 31. ledna 1931 č. 22.530/II/2 usnesení obecní rady ze 14. listopadu 1930 o prodeji parcel č. 208/1, 206 202/3 Kněžské nemocenské pokladně v Přerově.

Kněžská nemocenská pokladna podala proti zrušení tohoto kupu odvolání k Zemskému úřadu v Brně.

Zemský úřad v Brně zrušil svým výnosem č. 30.865/II/2 rozhodnutí okresního úřadu a schválil prodej lesa „Kamení“ Kněžské nemocenské pokladně v Přerově.

Kupní smlouva o prodeji tohoto pozemku Kněžské pokladně byla vyhotovena dne 19. července 1931 JUDr. J. Zlámallem v Hranicích.

Rok 1931

1. Poměry přírodní.

Leden byl celkem příznivý a z počátku teplý. Tálo silně, sněhu nebylo. Pravá zima nastala teprve v únoru, kdy průměrná teplota byla -15°C . Napadlo asi půl metru sněhu, na horách až dva metry. Autobusová doprava zastavena v celé zemi Moravskoslezské. Severovýchodní vítr tvořil závěje. Po 22. únoru nastalo tání, 5. března napadlo opět asi 20 cm sněhu a uhořel mráz -12°C .

Do 20. dubna 1931 trvaly noční mrazíky, takže se jarní vegetace neprobouzela. Teprve po dešti dne 21. dubna počala se příroda kvapem probouzet. V květnu panovala sucha a od 26. do 31. května byla taková

vedra, že teplota dosáhla až $+31^{\circ}\text{C}$, což je na květen teplota neobvyklá. Posledně bylo takové vedro u nás zaznamenáno v roce 1892.

Suché a teplé počasí trvá až do 15. srpna, s výjimkou několika slabých dešťů v červenci (29.7.). Dne 4. července bylo úžasné vedro. Od 15. srpna nastává počasí převážně deštivé, prší celý měsíc září a hrozné deště jsou 20., 24. a 28. září. Zemáky se špatně dobývají. Následkem stálých vydatných dešťů rozvodnily se všechny řeky a způsobily mnoho škod na otavách, na bramborách a na zasetém obilí. Bečva vystoupila z břehů. Dne 23. září naměřeny v Hranicích 3 metry nad normál. Dne 25. září dosáhla hladina ještě větší výšky, zatopila Teplice i se silnicí, osadu Rybáře u Drahotuše a jiné.

Hned počátkem prosince 1931 uhodily silné mrazy a 4. prosince počalo sněžit. Od 13. prosince mrzlo po celý týden a mrazy dosáhly až -16°C , neměly však dlouhého trvání. Dne 23. prosince nastala obleva, sníh rychle roztál a ve třech dnech úplně zmizel. Teprve ku konci měsíce počalo opět mrznouti.

Dne 27. června 1931 spatřen u nás o půl 4. hodině noční povětroň velikosti měsíce v úplňku, ozářil celý kraj a zmizel na západě. V Lověšicích u Přerova spadly z něj dva úlomky.

2. Poměry hospodářské.

Zemědělcům přinesl tento rok zklamání. Jarní práce začaly na mnoha místech již 7. dubna, ale hlavní práce konány teprve po 20. dubnu, kdy země byla již úplně rozmrzlá. Jetele musely býti z 90 % zaorány, neboť vymrzly. Jako náhradu seli rolníci různé směsky, leč i ty suchem buď nevzklíčily, nebo špatně vzešly a usychaly. Sucho bylo příčinou nedostatku trávy sena, otavy. Žně odbyty za počasí příznivého, obilí bylo však následkem dlouho trvajícího sucha řídké a vykazovalo poloviční výnos zrní a slámy.

Dobytěk byl za velmi nízkých cen odprodáván.

Řezníci platili za 1 kg živé váhy:

v létě	hovězího dobytka	4 až 5 Kč,
	vepřového	5–6 Kč;
v listopadu	hovězí dobytek	2–3–4 Kč,
	vepřový	6–6 $\frac{3}{4}$ Kč.

Maso prodávali 1 kg za:

v létě	hovězí	12 Kč,
	vepřové	14–16 Kč,
v listopadu	hovězí	10 Kč,
	vepřové	10–14 Kč.

V mnoha obcích poráželi chovatelé vepřového dobytka, vepře doma sami a maso rozprodávali místním občanům 1 kg cca za 10 až 11 Kč. Byla to svépomoc, aby aspoň částečně měli hrazeny výdaje s chovem vepřů spojené.

V prosinci byla na olomoucké a brněnské burse průměrná cena 1 q moravské pšenice za 147,06 Kč, žita 152,37 Kč a ječmene 123,35 Kč.

Stromy ovocné kvetly hojně, leč následkem sucha mnoho plodů opadlo. Úroda však přesto byla hojná a ceny značně poklesly. Nejvíce urodilo se hrušek, které se prodávaly 1 kg za 60 haléřů, letní druhy i za 20 haléřů a ještě to nebylo možné prodati. Jablka byla za 60 hal. až 1,50 Kč, švestky za 80 haléřů až 1,50 Kč.

Zeleninu hubili dřepčící, kteří se za sucha velmi rozmnožili.

Vlivem sucha počalo se v mnoha obcích již v první polovině června nedostávat vody. Také v naší obci byl vody nedostatek.

V roce 1931 byli ve Zbrašově 4 včelaři, kteří zazimovali 31 včelstev: František Vavřík – výměnkář č. 15, Josef Vinklar – *obuvník*, Antonín Tebich – *stavitel*, {*čtvrtý neuveden*}.

Při sčítání hospodářských zvířat v měsíci lednu bylo napočítáno:

Koní	17,	krav a jalovic	84,
telat	25,	plemenných býků	1,
plemenných vepřů	12,	vepřů mladších a starších	78,
koz	32,	slepíc	306,
kuřat	128,	hus a housat	36,
kachen	4,	hus starších	14,
krocani a perličky	0.		

Hospodářská a průmyslová krise.

Kam světová válka hospodářský život a finanční svět zavedla, toho dokladem je z velké části dnešní všeobecná krise výrobní, mzdová, odbytová zveličená nesprávnou racionalisací strojové práce. Krise, která hromadí tovary, ale i lidskou bídu na straně jedné a prostopášný a výstřední

život na straně druhé. Rozpětí lidské nenávisti je zde nekonečné a musí se proto tento úžasný nepoměr vybití v určitých formách a určitých obdobích času, který zdá se nadchází.

Stát nemá peněz, ač má možnost opatřit si jich tam, kde je jich nadbytek. Banky a finanční ústavy předbíhají se v reklamě o kolik miliónů stouply vklady, akciové i jiné průmyslové podniky mohou i v dnešní době tak těžké vypláceti zvýšené dividendy a stotisícové odměny správním radům. Nelze se věru diviti, že to lid nemůže pochopiti a jestliže se brání, je to zcela logické. Proto vítáme návrh zákona bankovního a možnost kontroly výroby a prodeje hlavně tam, kde je stát přímým odběratelem těchto výrobků.

Krise všeobecná začala u nás již roku 1929 náhlým poklesem cen zemědělských výrobků, hlavně obilí. Při tom dováží se k nám mnoho obilí cizího hlavně z Uher. Proto zástupcové zemědělského lidu v parlamentě snázili se zvýšením cla na obilí a dobytek zameziti k nám dovozu obilí a dobytka a tím dosíci cen za obé.

Jedním z ustanovení v tomto směru je také zákon o povinném míchání domácí mouky s moukou cizí za účelem většího odbytu našeho obilí; leč tato opatření nemají valného účinku.

V důsledku zmenšeného odbytu cukru za hranice státu snížena cena cukru a cena cukrovky. Marné bylo volání zemědělců v roce 1929, aby zastavením dovozu hospodářských produktů a jinými opatřeními, byly zvýšeny ceny těchto produktů. Marně voláno, že za krise zemědělskou nebude-li tato zastavena, nastáváti bude krise průmyslová.

Co se předvíдалo, stalo se skutkem, když v roce 1930 nastává omezování práce v různých továrnách. V některých se přestalo vůbec pracovati, v některých pracuje se 3 dny v týdnu a pod. Značná část dělnictva octlá se bez zaměstnání. Stát a odborové organizace vyplácejí nezaměstnaným podpory, což stojí stát zaručeně mnoho miliónů. Leč nezaměstnaní chtějí také jist.

Krise hospodářská panuje v celém světě. Těživěji než u nás projevuje se v Německu, Maďarsku, Anglii, Americe a jinde. V létě 1931 postižena byla Anglie náhlým poklesem „libry“, v důsledku čehož upustila od standardu. Hned potom následují opatření rázu hospodářského, zvláště zvýšení cla na všechno zboží do Anglie dovážené. Tím poškozeny byly také některé naše firmy, které mnoho zboží do Anglie prodávaly. Mnohé z nich musely následkem toho svou výrobu úplně zastaviti. Pokles našeho vývozu do

Anglie činil po tomto opatření asi 700 miliónů Kč. V prosinci 1931 zvýšilo Německo poplatky za průvoz {*tranzit*} našeho zboží o 30 %.

Vláda naše rozhodla se v podzimním zasedání nevyplatiti z úsporných důvodů 13. služné státním a veřejným zaměstnancům a vyplatila pouze 50%. plat presidenta republiky snížen o 25 %, poslanců a senátorů 5 %. ministrům snížen plat o ročních 12.000 Kč. Předsedovi vlády a ministru zahraničních věcí snížen reprezentační příspěvek o 14.000 Kč.

V listopadu vyhlášena přírážka k dani důchodové z větších příjmů, také zvýšena daň z tantiém.

V prosinci 1931 čítá se u nás okrouhle 300.000 nezaměstnaných, kteří pobírají podporu. V prosinci pořádají se v městech i na vesnicích sbírky šatstva, potravin pro nezaměstnané. Sbírký mají velký úspěch.

Řešením krise zabírá se parlament, národohospodáři a mnoho jiných významných činitelů, ale dosud čeleno jí nabylo. Aby zmenšil se počet nezaměstnaných, uvažováno o zavedení 40 hodinové doby pracovní, ovšem nesměly by tím stoupnouti mzdy, neboť výnosy podniků klesají.

V naší obci nebylo v roce 1931 nezaměstnaných, kteří by pobírali stravovací lístky nebo jiné podpory.

3. Poměry společenské.

Začátkem školního roku 1931-1932 odchází ze Zbrašova zatímni správce školy František Dohnal na nové působiště do Černotína, kdež ustanoven byl definitivním řídícím učitelem. Působil na zdejší škole od 1. srpna 1929, měli ho ve Zbrašově všichni rádi, malí i velcí a velmi neradi se s ním loučili. Ze schůze obecní rady dne 27. srpna konané, zaslán řídícímu učiteli Františku Dohnalovi děkonný dopis.

Na jeho místo ustanoven okresní školním výborem, jako zatímni správce školy Jaroslav Hrachovec, zatímni správce školy v Bohuslávkách.

Lázeňská sezóna byla v roce 1931 velmi rušná. Všechny byty v lázních, pensíonech, hotelích i v soukromých domech byly po celou dobu lázeňské sezóny plně obsazeny.

Šéflékařem lázní v Teplicích nad Bečvou ustanoven MUDr. Oskar Leo Stern, lázeňský lékař z Gräfenbergu [*dnes lázně Jeseník*].

V roce 1931 se v obci narodili:

24. ledna 1931 Jaroslav Horák, syn Jaroslav Horáka č. 22,

15. února 1931 Františka Králíková, dcera Františka Králíka č. 49,
 9. června 1931 Eva Bláhová, dcera Bedřicha Bláhy, hoteliéra.

Oddavek toho roku nebylo.

V roce 1931 zemřeli:

29. ledna 1931 Karel Kuča, vdovec a výminkář z Milenova, tchán
 řídícího učitele Františka Dohnala, u něhož býval. Zemřel ve škole a byl
 převezen do rodného domku do Milenova odkud měl pak pohřeb na hřbitov
 v Drahotuších

24. července 1931 Antonín Mikšík, domkář č. 35.

8. října 1931 Anežka Ryšková, svobodná, výměnkářka,

8. prosince 1931 Františka Ryšková, výměnkářka.

4. Poměry kulturní.

Dne 7. března tichou školní slavností oslaveny 81. narozeniny
 presidenta T. G. M.

Dne 25. května konána ve škole oslava svátku matek za účasti rodičů,
 příznivců školy, oficielních zástupců obce a místní školní rady.

Dne 22. a 23. června 1931 byl podniknut poučný žákovský výlet na
 Lysou horu. Výletu zúčastnili se někteří rodiče žáků.

Dne 25. června prohlédli si žáci Zbrašovské aragonitové jeskyně.

Dne 27. června proveden byl předběžný zápis žáků na školní rok 1931-
 1932. Zapsáno bylo:

do 1. oddělení	7 chlapců a 5 děvčat,
do 2. odd.	6 chlapců, 9 děvčat a
do 3. oddělení	8 chlapců a 9 děvčat.

Celkem 21 chlapců a 23 děvčat, to jest 44 žáků. Nově nastoupilo 10
 žáků, z toho 6 chlapců a 4 děvčata.

Dne 27. října konán o 6. hod. večer lampiónový průvod od radnice
 vesnicí na Baránku a zpět ke škole. Dne 27. října konána slavnost ve škole.

Dne 22. prosince pořádána slavnost vánočního stromku s nadílkou
 v sále restaurace U Prášilů. Rozdáno dárků a cukroví za 1.358,50 Kč.

Obecní veřejná knihovna za vedení knihovníka Františka Ryšky
 vykazuje v tomto roce počet svazků 435. Obec přispěla na tuto knihovnu
 ročním obnosem 500 Kč. Nejvíce se četly knihy Vlasty Pitnerové, Václava

Beneše-Třebízského, Aloise Jirásky, Karla Havlíčka Borovského, Jindřicha Šimona Baara a Čenka Kramoliše. Čtvrtá obvodová knihovna v Novém Jičíně zapůjčila naší knihovně bezplatně 30 knih.

Knihovna je umístěna v radnici nahoře a knihy se půjčují vždy v neděli po poledni.

Hasičský sbor v roce 1931 měl 22 členů. Pořádal v zimě každých 14 dní hasičské školení v radnici nahoře, v létě pak venku praktická cvičení.

Dne 10. ledna pořádán obvyklý hasičský ples, 2. února maškarní ples pořádaný oborem samaritským a dne 12. dubna divadelní představení.

Členové sboru zúčastňovali se všech kulturních podniků pořádaných místní osvětovou komisí nebo školou.

Dne 15. května zúčastnili se župního sjezdu v Hluzově.

Dne 6. července pozdravil sbor a spolu s ním i ostatní občany pan prezident republiky Masaryk, který na cestě z Těšínska projel Hranicemi.

Sbor spolupůsobil při zakládání Sboru dobrovolných hasičů ve Valšovicích, kdež přednášel Čeněk Hantek o významu samaritské služby.

V obci četly se noviny všech politických směrů, hlavně Svoboda, České slovo, Duch času, Venkov.

Také navštěvovány byly hojně kulturní podniky pořádané různými korporacemi v Hranicích.

5. Poměry zdravotní.

V lednu a v únoru onemocnělo mnoho žáků spalničkami a chřipkou. V listopadu onemocněl 1 žák (Ladislav Říhovský) na šarlach [*spálu*] a 3 žáci na žloutenku.

Zdravotní stav dospělých byl, až na trochu té obvyklé chřipky, dobrý.

6. Poměry politické.

Obecní volby do zastupitelstva obecního konaly se 27. září 1931 dle zásady poměrného zastoupení, když snaha o konání voleb dohodou selhala. V obci utvořily se 4 volební skupiny:

1. Sociálně demokratická strana dělnická,

2. Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu,
3. Československá strana národně socialistická,
4. Československá strana lidová.

Kandidátní listiny byly sestaveny takto:

1. Antonín Mikšík, František Králík, Vladislav Damek, Jan Jednorog, Augustin Mikšík, František Velecký, Richard Mastil, Josef Osikovský, Jan Králík, Josef Tomečka.
2. František Ryška, Josef Machálka, Jan Hapala, Jaroslav Horák, Josef Velart, Cyril Vavřík, Eduard Roreček, František Vavřík č. 15 a Arnošt Kohout.
3. Adolf Orava.
4. Čeněk Gadas, František Mastil, Bohumil Gadas, Jan Orava, Ludvík Velecký.

Kandidátní listiny sdružily si:

1. Strana sociálně demokratická a strana národních socialistů,
2. Republikánská strana a strana lidová.

Při volbách připadlo kandidátní listině č. 1 – 46 hlasů; listině č. 2 – 57 hlasů; listině č. 3 – 6 hlasů; listině č. 4 – 24 hlasů.

Zvoleni byli tedy:

1. Za stranu sociálně demokratickou Antonín Mikšík, František Králík, Vladislav Damek, Jan Jednorog; náhradníci Augustin Mikšík, František Velecký, Richard Mastil a Josef Osikovský.
2. Za stranu republikánskou František Ryška, Josef Machálka, Jan Hapala, Jaroslav Horák; náhradníci Cyril Vavřík, Eduard Roreček a František Vavřík.
3. Za stranu národně socialistickou Adolf Orava st.; náhradník Adolf Orava ml.
4. Za stranu lidovou Čeněk Gadas a František Mastil; náhradníci Bohumil Gadas a Jan Orava.

7. Správa obce.

Volba starosty, náměstka a radních vykonána dne 6. listopadu 1931.
Přítomní byli:

1. Bohdan Wachsmut – okresní hejtman,
2. Antonín Mikšík, František Králík, Vladislav Damek a Jan Jednorog za stranu soc. demokratickou.
3. František Ryška, Josef Machálka, Jaroslav Horák, Jan Hapala a Josef Velart za stranu republikánskou.
4. Adolf Orava za stranu národně socialistickou.
5. Čeněk Gadas a František Mastil za stranu lidovou.

Zástupce dohlédacího úřadu vzal především všechny přítomné členy zastupitelstva ke slibu věrnosti Republice Československé, načež přikročeno bylo k provedení voleb.

Volbu řídil nejstarší člen zastupitelstva Čeněk Gadas, náležející k skupině lidové strany, s důvěrníky Josefem Machálkou, Vladislavem Damkem a Adolfem Oravou, jmenovanými ostatními volebními skupinami.

Předsedající učinil dotaz, zda menšina, mající polovinu neb alespoň třetinu členů obecního zastupitelstva, činí nárok na prvního či druhého náměstka. Jelikož žádná ze skupin neuplatnila tento nárok, konala se volba starosty, prvního a druhého náměstka celým obecním zastupitelstvem dle § 61 obecního řádu.

- a) nejprve zvolen starosta: odevzdáno 12 hlasů, obdržel Josef Machálka 11 hlasů, prázdný 1 hlas; nadpoloviční většina činí 7 hlasů,

jest tedy zvolen starostou Josef Machálka.

- b) nato volen celým zastupitelstvem náměstek starosty: odevzdáno 12 hlasů, obdržel Antonín Mikšík 11 hlasů, prázdný 1 hlas; nadpoloviční většina činí 7 hlasů,

jest tedy zvolen náměstkem starosty Antonín Mikšík.

- c) pak se volili 2 radní; strana soc. demokratická se sdružila se stranou národně soc. za tím účelem bylo nejprve zjištěno, kolik radních připadá jednotlivým skupinám a to tím způsobem: obecní rada vč. starosty a náměstka čítá 4 členy,

sružené skupině připadá 5:3=1, tj. 2 mandáty obecní rady,
republikánské straně 5:3=1, tj. 2 mandáty obecní rady,
lidové straně 2:3=0, tj. žádný mandát.

Jelikož z volební skupiny republikánské zvolen starosta a ze sdružené volební skupiny zvolen náměstek, obdrží republikánská strana ještě 1 radního a sdružená skupina také 1 radního. Volba radních byla vykonána hlasovacími lístky v jednotlivých skupinách a měla tento výsledek:

1. skup. republikánská – odevzdáno 5 hlasů, obdržel Jan Hapala 4 hlasy, prázdný lístek 1, nadpoloviční většina 3 hlasy.

Jest tedy zvolen radním Jan Hapala.

2. skup. sdružená – má celkem 5:2=2; 4:3=1; 1:3=0; takže místo radního obdrží strana soc. demokratická.

Volební skupině soc. demokratická – odevzdány 4 hlasy, z nichž obdržel František Králík 3 hlasy, prázdný 1 hlas.

Jest tedy zvolen za radního František Králík.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 5. prosince zvolen obecním pokladníkem pro dobu od 1. ledna 1932, všemi hlasy 11 přítomných Jaroslav Horák.

Do obecní finanční komise zvoleni z řad obecního zastupitelstva František Ryška, František Mastil a Vladislav Damek, okresním úřadem navržen František Kohout č. 13, Josef Dietl – správce lázní a Cyril Humplík č. 10.

8. Důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 9. března 1931 usneseno prodati Antonínu Mikšíkovi část obecního pozemku, parcela č. 86 na jižní straně od parcely č. 86/1 a domku č. p. 57 asi ve výměře asi 100 až 120 m² za cenu 5 Kč/m². Výměr zajistí geometr za souhlasu zájemce.

Ve schůzi 26. března 1931 konané projednána žádost Ústřední sociální pojišťovny v Praze o odprodej pozemku parcely č. 208/1. Usneseno prodati pozemek za 3 Kč/m² a požadovati zálohu 50 000 Kč na zaplacení dlužného obnosu za přidělený les.

Ve schůzi konané 19. dubna 1931 usneseno prodati louku v Hejku pod „Včeliskem“ a vysázení olšemi.

Ve schůzi konané 20. května 1931 usneseno zregulovati „Krkavčí potok“ v délce asi 1360 běžných metrů. Ministerstvo zemědělství požádá se o vyslání zemské stavební komise za účelem zhotovení projektu a rozpočtu.

Usnesením obecního zastupitelstva ze dne 14. července 1931 ustanoven obecním sluhou František Rýpar obuvník ze Zbrašova. Jmenovaný zastáváti bude službu nočního hlídače, lesního a polního hajného a poštovního sluhy za odměnu 250 Kč měsíčně, byt v radnici a užívání role v Hejku.

Ve schůzi konané 18. srpna 1931 vzat na vědomí návrh obecní rady na koupi usedlosti č. 6 ve Zbrašově s budovami a pozemky ve výměře asi 23 mír. Obecní rada zplnomocněna ku jednání s majitelem Františkem Hapalou.

Dne 31. srpna 1931 projednána žádost Kněžské nemocenské pokladny v Přerově o další odprodej pozemků a sice stráně jež sousedí s jejími pozemky a louky zvané „Býčina“ a „Luha“. Za louku Býčina nabízí Kněžská pokladna 3 Kč za m², jelikož tento pozemek často zaplavován bývá řekou Bečvou. Za ostatní pozemek nabízí 5 Kč/m².

Celková výměra těchto pozemků obnáší 2 ha 5 a 56 m²:

parcela č.	202/1	69,14 arů	role
	714/2	2,35 arů	potok
	715	<u>6,27 arů</u>	potok
1. mezisoučet		78,27 arů	za 3 Kč za 1 m ² .
parcela č.	201/3	34,83 arů	les
	202/5	63,80 arů	pastva
	202/4	2,55 arů	pastva
	205	15,74 arů	role
	208/4	<u>10,37 arů</u>	les
2. mezisoučet		127,29 arů	za 5 Kč za 1 m ² .

Celkem 78,27 arů + 127,29 arů = 2 ha 5 a 56 m².

Usneseno prodati uvedené pozemky Kněžské nemocenské pokladně za jednotnou cenu 5 Kč/m² za celkový obnos 102.750 Kč za podmínek uvedených v protokolu ze dne 31. srpna 1931 bod 2. Usnesení toto nabývá platnosti po schválení okresním úřadem v Hranicích.

Ve schůzi 31. srpna 1931 schválen obnos 2.000 Kč na zhotovení projektu rekonstrukce okresní silnice Hranice – Zbrašov, v trati Zbrašov (3 km). Projekt vyžaduje nákladu 4.000 Kč, z nichž polovici tj. 2.000 Kč zaplatí lázně Teplice nad Bečvou.

Ve schůzi konané 4. října 1931 projednána žádost Kněžské nemocenské pokladny v Přerově, za použití studánky v Hejku ku postavení vodovodu pro zamýšlenou stavbu kněžského sanatoria. Žádá o stanovení uznávacího poplatku a za gruntovní zajištění.

Usneseno propůjčiti Kněžské nemocenské pokladně právo služebnosti na parc. č. (672, 672/1 a 201) 671/1 ku použití studánky v Hejku k položení potrubí přes parcely č. 672, 672/1 a 201 ku postavení jímky a vodojemu za uznávácí poplatek roční 10 Kč, splatný vždy 5 let předem.

Ku výnosu okresního úřadu v Hranicích č. 246 79/A/2, usnáší se obecní rada ve chůzi zastupitelstva 18. prosince 1931, že souhlasí s odprodejem 210 m² z parcely č. 86/1 Antonínu Mikšíkovi za cenu 5 Kč/m².

Ke koupi usedlosti č. 6 nedošlo, poněvadž nabídka Františka Hapaly byla pro výši ceny nepřijatelná.

Na podzim 1931 přistoupila Ústřední sociální pojišťovna v Praze, která v roce 1930 převzala do vlastnictví lázně Teplice nad Bečvou a sanatorium ku rekonstrukci staré lázeňské budovy, kterou vybudovala na moderní čtyřposchodový lázeňský dům.

V přízemí, v prvním patře a ve druhém poschodí jsou umístěny uhličitě lázně, které byly rozšířeny a moderně vybaveny. Současně jsou ve druhém poschodí umístěny moderně vybavené ordinace a vodoléčba dle Priessnitz. Uhličitě lázně mají 3 moderně zařízené odpočívárny, příjemný vestibul a rozsáhlou čekárnu. V třetím až čtvrtém poschodí je umístěno 36 komfortně zařízených pokojů s teplou a studenou vodou a ústředním topením. Budova má osobní zdviž.

V sanatoriu byly provedeny některé adaptace, aby bylo umožněno léčení také v zimní době.

Podle regulačního plánu začaly se stavět nové spojovací cesty a byly zakoupeny potřebné pozemky pro tyto účely.

Dále zakoupen byl les Hůrka, sousedící s lázněmi.

Dne 30. března 1931 počal se stavbou obytného stavení Jaroslav Horák. Postaveno stavení na parcele č. 24. Obsahuje 2 pokoje od ulice, kuchyň, komoru a komoru ode dvora a podkrovní světničku.

Antonín Mikšík pokračoval ve stavbě obytného a hospodářského stavení na parcele č. 86/2.

Zapsal Karel Šnitzer, kronikář.

Rok 1932

1. Poměry přírodní.

Nový rok 1932 začíná svou vládu energicky silnějšími mrazy, které však trvají jen dva dny. Dne 3. ledna napadlo asi 5 cm sněhu, ale ještě téhož dne nastala obleva. Sníh roztál a začaly dešťové přeháňky. Tání pokračovalo i dny následující, počasí se zhoršilo a od 5. do 9. ledna přšelo a bylo blátivo. Dne 9. ledna mírně sněží, nastává počasí nezdravé, nepříjemné, 10. ledna mrzne, přes den slunečno, krásně, toto počasí trvá do 12. ledna. V únoru se počasí změnilo. Dne 9. února počal foukati severovýchodní vítr, takže teplota klesla na -12°C , 10. února na -19°C a 11. února až na -20°C , 12. února sněžilo a teplota se značně zvýšila. Dne 20. února byla sněhová vánice. V březnu se počasí nezlepšilo, napadlo asi 15 cm sněhu, který však neměl dlouhého trvání. Půda je bez sněhu a noční mrazy škodí obilí. S polními pracemi nebylo možno započít.

Dne 1. dubna dostavila se první bouře tohoto roku, doprovázená silným deštěm a vichřicí. První jarní práce začaly koncem března. Povrch půdy byl suchý, spodek zmrzlý.

V úterý 5. dubna snesla se téměř nad celou Moravou v odpoledních hodinách prudká vichřice, která natropila místy mnoho škod. Od 5. do 10. dubna sněžilo s deštěm a bylo chladno. Od 13. do 18. dubna bylo zamračeno mírně přšelo a na polích se nedalo pracovati. Skutečně polní práce začaly až po 18. dubnu. Selo se kvapně a sázely se brambory. Následkem hlubokého promrznutí půdy, nasakovala půda stále od spodu a práce polní se tím ztěžovaly.

Ku konci dubna pak bylo slunečno teplo, sucho. Byly obavy, nezaprší-li v nejbližší době budou velmi slabé vyhlídky na bohatou senoseč a žně. Jako druhá polovice dubna, tak i začátek května je suchý, teplota se stále stupňuje a dosahuje teploty letních měsíců. Žhavé slunce a východní vítr vysušují zemi, rostlinstvo zakrňuje a lidé hledí s obavami budoucnosti vstříc, neboť nebude trávy ani slámy, čímž utrpí opět chov dobytka. Dne 22. května 1932 nastal obrat. Nad krajem snesla se menší bouře, 24. května přšelo opět a 25. května byl silný liják. Od 27. do 31. května přšelo opět a tak byla obava zažehnány, vše se osvěžilo a rychle rostlo.

Začátek června byl deštivý, pak nastala chladna a teplota klesla až na bod mrazu. Chladnem se opozdil vývin rostlinstva. Pro stálé přeháňky trvající téměř do konce června sušilo se špatně seno. Koncem června ustaly přeháňky a do července přichází období tropického vedra a sucha.

Tráva na lukách v červenci vadne a slunce ji vypaluje, vadnou okopaniny, obilí kvapem dozrává. Vedro stává se nesnesitelným, nenaprší-li záhy nebude otavy, chovatelé budou nuceni prodávati dobytek ještě více pod cenu nežli dosud. Ovoce opadáva.

Dne 15. července dostavila se bouře se silným lijavcem. Dne 17. července opět vydatně pršelo, 24. byla opět bouře. Sucho zažehnáno. Ve dnech 20. a 28. července prší opět. Dne 2. srpna přihnala se opět bouře. Od 2. do 8. srpna opět prší s menšími přestávkami. Obilí, hlavně ječmen a oves počíná růsti na pokládkách. Od 8. srpna bylo pak až do konce srpna krásné počasí.

V září a v říjnu je počasí suché. Dne 24. listopadu 1932 napadl první sníh, který však téhož dne roztál. V polovině listopadu počaly mrazy a trvaly až do konce měsíce. Od 10. do 17. prosince bylo velmi mlhavo, mlha mrzla na drátech a stromech v jíní a to natropilo mnoho škod na elektrickém vedení a zvláště v lesích. Vrcholy stromů, i mladé až do 20 cm silné stromy, byly zpřelámány, také mnoho stromů ovocných bylo poškozeno. Na hranickém okrese způsobena byla tím taková škoda, že nemá pamětníků.

2. Poměry hospodářské.

První jarní práce začaly koncem března, byly však přerušeny deštivým počasím, které trvalo až do 18. dubna 1932. Skutečné polní práce začaly až po 18. dubnu. Seno se sušilo velmi špatně pro deštivé počasí červnové. Také žně se deštivým počasím značně zdržovaly. Brambory dobývaly se za počasí pěkného, byly čisté bez hlíny. Následkem suchého počasí podzimního těžko se oralo a špatně selo. Otavy bylo málo, směsky řídce vzešly, cukrovka byla zakrnělá a ovoce houfně opadávalo.

Ceny obilí k 1. březnu – plodařská bursa Olomouc, prům. cena za 1q:

pšenice	151,20 Kč,
žito	152,55 Kč,
ječmen	110,26 Kč
oves	104 – 125 Kč,
sláma	48 – 60 Kč,
seno	62 – 72 Kč,
zemáky	27 – 30 Kč.

Cena 1 kg chleba v dubnu 2,50 Kč.

Cena selat 10.7. pár 400 Kč, 22.7. pár 200 – 320 Kč. Cena vepřového jatečního dobytka 6 – 7 Kč. Nepoměr v ceně selat a krmných vepřů způsobuje, že se nevyplácí jejich chování.

Cena 1 kg másla 20 Kč, tvarohu 3 Kč, vejce 30 haléřů, 1 litr mléka 1,40 až 1,80 Kč.

Dne 24. září na olomoucké plodařské bursce: pšenice moravská 74 až 75 Kč,[atd.].

Ovoce: Velká úroda švestek, málo hrušek a jablek, některé suchem opadaly. Švestky trpěly plísní jablka a hrušky červivostí. Rozmohla se puklice švestková. Následkem sucha bylo málo zelí.

V srpnu stoupla cena vepřů na 7 – 8 Kč za 1 kg živé váhy.

Mzda čeledínů v hospodářství jest 100 – 150 Kč měsíčně dle množství práce i v kterém tom statku vykázané. Při této mzdě poskytuje se služkám dar o Vánocích, šaty.

Včelařství v roce 1932.

Čtyři včelaři vyzimovali 29 včelstev, rojů bylo 6, zahynulo 18 včelstev.

Při sčítání hospodářských zvířat v lednu 1932 napočítáno:

Krav 74, jalovic 9, telat 17, býků 2, dohromady 102;
plemenic 7, selat 41, ostatních vepřů 21, dohromady 69.

Z přidělu státní stravovací akce bylo v roce 1932 vydáno stravovacích lístků pouze 7 v ceně 70 Kč, obdrželi Antonín Tomečka a Marie Chromá.

Vyhláškou ministra financí oznámeno vydání stokorunových bankovek z 10. 1. 1931. Vyhláškou ministerstva financí č. 32 nařízeno stažení padesátikorunových státovek, dodatkem 12.7.1922.

3. Poměry společenské.

Zatímní správce školy Jaroslav Hrachovec obdržel od 1. února 1932 placenou dovolenou do konce školního roku ku návštěvě kursu pro živnostenské školy pokračovací v Brně. Na jeho místo ustanovena se souhlasem zemské školní rady definitivní učitelka Marie Vencová, učitelka ve Viganticích, okres Valašské Meziříčí. Na místo industriální učitelky Vránové ustanovena od 1. února 1932 industriální učitelka M. Sutorová z Hranic.

Ve školním roce 1932-1933 vyučoval na zdejší škole Karel Šnitzer, ustanovený definitivním učitelem a správcem školy dekretem zemské školní rady ze dne 25. července 1932, od září 1932. O toto místo podáno bylo 8 žádostí okresnímu školnímu výboru v Hranicích a ten stanovil pořadí:

1. Karel Šnitzer, definitivní řídící učitel v Jezernici, atd. Místní školní rada souhlasila s tímto pořadím. Správcem školy se stal Karel Šnitzer narozený v Drahotuších 30. října 1882. Maturoval roku 1902 na učitelském ústavu v Příboře a vyučoval od 1. září 1902 do 1. září 1932 na okrese hranickém v Dolním Újezdě, v Jezernici, ve Slaviči, v Bělotině a ve Staměřicích.

Lázeňská sezóna byla v důsledku vzrůstající se hospodářské krise poněkud slabší než v roce 1931. Lázeňským lékařem byl ustanoven MUDr. Jan Urban, rodák ze Zábřehu na severní Moravě.

V roce 1932 se narodili:

Mrtvorozený syn Karla Paličky, cestáře, dne 30. ledna 1932.

Drahomíra Oravová, dcera Jana Oravy, dělníka, dne 13. května 1932.

Zemřeli:

Tomečková Marie, výměnkářka, dne 8. března 1932.

Josef Humplík, výměnkář, dne 21. března 1932.

Františka Levová, lázeňský host v sanatoriu, dne 6. června 1932.

Marie Velecká, manželka, 30. září 1932.

Jan Hapala, výminkář, dne 30. listopadu 1932.

Oddáni byli:

Josef Králík, elektromontér a Františka Nebeská dne 7. května 1932.

Otto Nedvic, strojní zámečník a Anděla Oravová dne 5. července 1932.

Karel Mikšík, betonář a Ludmila Hanáková dne 6. července 1932.

K vojsku byl odveden František Rýpar č. 29.

Vyhláškou předsedy vlády z 20. srpna 1932 nařízeno státnímu statistickému úřadu, aby provedl v roce 1932 statistické šetření péče o chudé, péče o mládež, ochranu potřebnou za rok 1931.

Vyhláška ministerstva spravedlnosti ze 17. 3. 1931 o počátku činnosti pracovních soudů a oddělení okresních soudů pro právně pracovní spory. Činnost začíná 1. září 1932.

Zákon z 28. prosince 1932 jedná o pracovně personálních a platových srážkách presidenta republiky, členů obou sněmoven a státních zaměstnanců.

4. Poměry kulturní.

Dne 5. března 1932 konána oslava narozenin pana presidenta Masaryka v sále U Prášilů.

Dne 22. května konána, za účasti rodičů a příznivců školy, zástupců místní školní rady a obce, oslava svátku matek.

Dne 23. června podniknut žákovský výlet na Pustevny, Radhošť a do Rožnova pod Radhoštěm na krajinskou výstavu.

Dne 28. června proveden předběžný zápis žáků pro školní rok 1932/33.

Zapsáno bylo:	1. oddělení	4 chlapci, 6 děvčat,
	2. oddělení	9 chlapců, 8 děvčat,
	3. oddělení	6 chlapců, 10 děvčat,

Celkem 19 chlapců a 24 děvčat, tj. celkem 43 žáků.

Dne 27. a 28. října konána oslava výročí našeho osvobození.

V neděli 18. prosince konána ve škole slavnost vánočního stromku, spojená s vánoční nadílkou.

V roce 1932 byl knihovníkem obecní knihovny opět František Ryška. Obec přispěla na tuto knihovnu obnosem 500 Kč. Knihovna je umístěna v radnici v prvním poschodí. Čtenářů bylo 31 a přečetli 602 svazků.

Hasičský sbor v roce 1932 měl 24 členů. Pořádal v zimě hasičské školy, v létě praktická cvičení. Pořádány 2 plesy, z nichž jeden maškarní a druhý zábavní.

Z novin a časopisů nejvíce čteny Svoboda, České slovo, Duch času, z ilustrovaných Hvězda a Moravanka. Obec odebírala Chov hospodářských zvířat, Moravského hospodáře a časopis Péče o mládež.

Hojně navštěvována filmová představení v obou kinech v Hranicích. Divadelní představení a různé kulturní podniky doma, v Hranicích a v ostatních vesnicích.

Společenský život nabyl po válce jiného rázu. Záhy po válce vymyšleny byly v Americe nové tance, vzaté ponejvíce ze života černochů, přizpůsobeny a pozměněny, složena k nim též zvláštní hudba, která

provozovaná na nástrojích dosud neznámých, nově vynalezených, jako saxofony, vibrafony, jazz-trubka, jazz-posauny, cimbálech, bubnech atd. Hudbě té dostal se název „Jazz“, tance nazvány moderními, byly to foxtrot, tango slowfox, rumba aj.

Tyto moderní tance uplatnily se nejprve v Praze a v Brně a šířily se odtud i do ostatních měst, později i do vesnic. Lidí zmocnila se po válečném běsnění taneční horečka. Ve městech učil se kde kdo moderním tancům. Zatím tančily se na našich vesnicích polky, valčíky, mazurky, sousedské a pouze mládež počala moderní tance napodobovati, i když je neuměla. Ještě v tomto roce nezná většina tanečníků správně tančiti moderní tance, ačkoliv stále víc a více na venkov pronikají.

Jako dostal se k nám z Ameriky jazzový orchestr na moderní tance, tak zase z Anglie přenesena byla k nám organisace Junáků – Old Skatů. Cílem této organisace bylo umožnit městským lidem, hlavně mládeži, pobyt na venkově v lesích, ve zvláštních táborech. Jejich účastníci obstarávali si sami veškeré práce, jako vaření, úklid aj. Přebývali ve stanech a všechen čas věnoval tělesnému zotavení, tělesnému cvičení, vycházkám, spontánním cvičením ve stopování, pátrání, poskytování první pomoci a jinému.

Myšlenka celkem dobrá. Zavedením skautské organisace v naší zemi, zavedli u nás též různé skautské a trampské písně, které hodně zpívány, zapomínáno bylo při tom na krásnou národní píseň.

Také cestování řešeno za účelem poznávání vlasti, propagováno tak zvaným „trampingem“. Městští lidé opatřili se na cestu stany, potravinami a vydali se na táboření kam jim napadlo. Postavili si stan, přenocovali, aby druhého dne v putování pokračovali. Tohoto trampingu zneužívali pak různí povaleči, kteří se stali postrachem venkova a lidé je nazývali divokými trampy.

5. Poměry zdravotní.

V březnu bylo několik žáků trvale nemocno. V dubnu onemocněla žačka Stanislava Tebichová zápallem slepého střeva a dne 3. května 1932 po operaci zemřela. V únoru zlomila si ruku žačka Jiřina Rýparová. V říjnu onemocnělo mnoho dětí angínou.

Zdravotní stav dospělých byl celkem uspokojivý.

6. Poměry politické.

Život občanů se po válce úplně zpolitisoval. Někdejší kdekjaká politická organizace vyvinula horečnou agitaci, aby získala co nejvíce členů, lákajíc je krásnými programy, které se většinou nikdy neuskutečnily. Ten tam byl klidný družný život našich vesnic. Lidé spolu nemluví již proto, že jeden je té, onen protichůdné politické organizace. Škorpi se lidé v hostincích, na schůzích, ve spolcích, v obecním zastupitelstvu, kamž všude je zanášena politická stranickost. Málo kde se zúčastní všechny politické složky společenské práce pro dobro všech, neboť každá partaj chce výhody pouze pro svoje členstvo.

Zákonem ze dne 21. dubna 1932 zřízen všeobecný fond peněžních ústavů v republice Československé pro zmírnění ztrát povstálých z poválečných poměrů. Tyto zákony nahrazují revisi bankovních ústavů.

Zákonem ze dne 28. prosince 1932 zřízená parlamentní úsporná a kontrolní komise, aby bylo docíleno úspornosti ve správě státu a státních podniků a ústavů. Komise skládá se z 24 členů a tolikéž náhradníků.

Vládním nařízením ze 17. listopadu 1932 nařizuje se, že je povinna každá politická obec pořídit svým nákladem pamětní knihu obecní a to nemá-li ji dosud, nejpozději do 1. července 1933. Nejméně jednou za tři roky budiž pamětní kniha vyložena po dobu 14 dnů k veřejnému nahlédnutí.

7. Správa obce a důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

Ve schůzi 18. února 1932 usnesla se obecní rada na paušalování obecního osvětlení.

Dále sdělil starosta, že byl schválen hospodářský plán lesní těžby na léta 1932 – 1942 lesní inspekcí ve Valašském Meziříčí.

Byl schválen obecní rozpočet na rok 1932 v obnosu 11.602 Kč, uhrazen vypsáním těchto přírážek. Přírážka k dani činžovní dle předpisu a ostatní daně, dohromady výnosy 12.101 Kč. Schváleno vybírání dávky z piva na rok 1932–35 v obnosu 10 Kč z hektolitrů a zemský výběrčí úřad pověřen vybíráním jejím.

Do místní osvětové komise byli zvoleni Josef Machálka, Vladislav Damek a František Ryška jako knihovník.

Zřízení poštovního úřadu v Teplicích po dobu sezóny a celoroční doručování pošty na účet poštovního eráru do obce Zbrašova. Ústřední sociální pojišťovna v Praze, jako majitelka lázní Teplice nad Bečvou, žádala

o zřízení poštovního úřadu v lázních po čas sezóny. Poněvadž jsou Teplice nad Bečvou součástí obce Zbrašova, doručovala by se pošta po dobu sezóny do celé obce. Dosud doručoval poštu do Teplíc i obce a přilehlých vil obecní sluha placený obcí Zbrašovem.

Roční plat obecního sluhu obnášel 3.000 Kč na hotovosti, volný byt v radnici v ceně 1.200 Kč, užívání obecního pozemku v ceně 300 Kč, celkem 4.500 Kč. Tento obnos zatěžuje značně obecní pokladnu neboť daňová základna obnáší pouze 5.000 Kč. Donášení pošty z Hranic a roznášení v obci a do přilehlých míst v katastru obce Zbrašova ležících, tolik zaneprazdňuje obecní sluhu, že mu na obecní služby zbývá času. Usneseno požádati ředitelství pošt a telegrafů v Brně, aby zařídila celoroční doručování pošty na účet poštovního úřadu. Žádost byla vyřízena příznivě, po čas lázeňské sezóny, tj. od 1. května do 30. září roznáší poštu poštovní posel z poštovního úřadu z Teplíc. Od 1. října do 30. dubna listonoš jednou denně z poštovního úřadu v Hranicích.

Ve schůzi obecního zastupitelstva 2. května 1932 usneseno požádati ministerstvo vnitra o úřední doplnění názvu obce Zbrašova na „Teplice nad Bečvou – Zbrašov“.

Výnosem okresního úřadu z 25. března 1932 nařízena byla revise obecního hospodaření obce Zbrašova. Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 27. května 1932 podal účetní tajemník Stanislav Zapletal zprávu o výsledku revize obecního hospodaření. Revisi byl podrobeno hospodaření počínaje rokem 1922. Poslední revise byla v obci provedena bývalým Zemským úřadem moravským v Brně v roce 1915. Podrobná zpráva o revisi zapsána v protokolu obce ze dne 27. května 1932.

Stálý nedostatek pitné a užitkové vody, jevíci se zvláště v době lázeňské sezóny, nutí obecní zastupitelstvo zabývat se víc a více otázkou zřízení obecního vodovodu pro obec Zbrašov a eventuálně pro lázně Teplice, trpící rovněž nedostatkem vody.

Otázkou zřízení vodovodu zabývalo se obecní zastupitelstvo již v roce 1930 a to ve schůzi 28. března. Ve schůzi konané 31. srpna 1932, sděluje starosta Josef Machálka, že domluvil se zástupcem Ústřední sociální pojišťovny v Praze finančním referentem Dr. Marukem, by v měsíci září 1932 učiněny byly pokusné vrty za účelem zjištění vydatnosti pramenů pro myšlený obecní vodovod.

Firma Antonín Kunz v Hranicích byla požádána hned nato, aby vyslala do obce odborníka, který by se členy obecní rady vykonal pochůzku po katastru obce za účelem zjištění vydatnosti pramenů.

Pochůzka konána v prvním týdnu měsíce září a trvala půl dne. Ve schůzi 30. září podal starosta zprávu o výsledcích této pochůzky. Inženýr Vilém Spáčil, který za firmu Antonín Kunz pochůzky se zúčastnil, prohlásil po skončení pochůzky, že vodu které by bylo pro vodovod potřeba, 1 až 1,5 sekundové litry, těžko bude najít v terénu vyšším než leží obec, poněvadž povodí z něhož voda se stéká je poměrně malé, silně zprohýbané a hlubokými ráztokami rozčleněné. Poukazoval na zkušenosti ze staveb jiných vodovodů a podotkl, že v praxi počítá se na 1 litr za vteřinu asi 1 km² povodí. Brán byl v úvahu terén v okolí vodovodu Ústřední sociální pojišťovny a přilehlé části revíru vyšší státní lesnické školy. Doporučoval, aby se zkusilo s pokusnými sondami a vrtly v terénu na Kútě, tj. na parcele patřící Čenku Gadasovi. Po zjištění půdního složení vykopaly by se pažené jámy za účelem zjištění vydatnosti vody. Místo to je ovšem v terénu asi o 60 metrů nižším než obec a bylo by nutno přečerpávání vody elektrickým pohonem.

V téže schůzi usneslo se obecní zastupitelstvo učinit tyto postupné vrtly a v obecním zastupitelstvu a obecní radě byla podávána zpráva o postupech a výsledku práce. Potřebné nářadí dodá firma Antonín Kunz spolu s udáním detailních cen za vykonanou práci. Přípravnými pracemi započalo se dne 6. října 1932 v trati zvané Kúty. Práce byla velmi namáhavá a proto pokračovala ve schůzi 10. října 1932 sdělením starosty, že z pokusných prací dosud vykonaných nelze nic určitého zatím sdělit. teprve pokusným čerpáním, po zjištění vododajné vrstvy bude možno zjistiti vydatnost pramenů. Uděláno bylo 5 vrtných sond na Kútě, z nich 4 byly na vodu stálé, pouze jedna na louce Čenka Gadase dala 0,1 litru za vteřinu. Na radu inženýra Spáčila čerpalo se strojně 7 dní a to vše od neděle 30. října od 7 hod. ráno do soboty 5. listopadu do 12 hod. v poledne. Čerpalo se více než $\frac{3}{4}$ litru za vteřinu. Ve schůzi dne 7. listopadu 1932 konané, usneseno odložit další zkušební vrtly na pozdější dobu a uvažovati o tom, kde by se měly další zkušební vrtly provést a získati povolení od velkostatku Hranice a od Ústřední sociální pojišťovny.

Dne 21. listopadu konána informační schůze obecního zastupitelstva a obecní finanční komise a všech poplatníků a voličů, na níž debatováno bylo o přípravných pracích spojených s hledáním pramenů na zamýšlený obecní vodovod a uskutečnění dalšího postupu v této práci. Po referátu starosty Josefa Machálky nastala debata, v níž vyslovil p. Mikšík názor, že zřízení vodovodu přečerpáváním vody z Kúta je z finančních důvodů nemožné a že bude nutné provést vrtné sondy v lese nad vesnicí, odkud by voda samospádem se do vesnice dovedla. Po čtrnácti dnech přijede z Brna odborník inženýr Eduard Rosi a vykoná za přítomnosti obecní rady

pochůzku v lese za účelem určení míst, kde by se mělo postupně vrtati. Toho roku 1932 se v té věci více nepodniklo.

Při zdejší škole byla dosud studna v zahradě na jižní straně. Voda z této studny čerpala se čerpadlem od firmy Kunz v Hranicích. Voda tato nebyla však ani pitná ani užitková a v létě ji byli velmi málo. Používalo se jí pouze k zalévání zeleniny. Na žádost správy školy usnesla se místní školní rada ve schůzi 18. září 1932 a obecní zastupitelstvo dne 30. září 1932 opatřiti školu pitnou vodou zřízením přípojky na vodovodní potrubí profesora Františka Pittnera do vily Slovanky vedoucí. Přípojka provede se pod okresní silnicí do školní zahrady, kde se zřídí čerpadlo. Rozpočet na tuto práci, který vypracovala firma Kunz v Hranicích byl schválen místní školní radou dne 25. září 1932. Práce provedena byla v první polovici října a dne 14. října 1932 čerpalo se o 6. hodině ráno poprvé.

Poněvadž se dosavadní sluha domovník v obecní radnici František Rýpar svého místa vzdal, usneseno na schůzi konané 10. října 1932 obsaditi místo obecního sluhy, což vyhlášeno bylo veřejně ve Zbrašově a také v Hranicích. O místo podali své žádosti:

1. Josef Brada, dělník ze Zbrašova,
2. Josef Staněk, čeledín u Jana Hapaly,
3. Karel Lév, legionář z Velké, příslušný do Radíkova.

Ve schůzi dne 17. listopadu 1932 konané usneslo obecní zastupitelstvo, by místo obecního sluhy uděleno bylo Karlu Lévoovi, poněvadž jeho nabídka je pro obec nejvhodnější.

Ve schůzi dne 10. října 1932 konané navrhl Adolf Orava, aby v obci zřízena byla noclehárna.

Úprava a předložba okresní silnice Hranice – Zbrašov.

Na informační schůzce konané 21. listopadu 1932 hovořeno bylo také o rekonstrukci a předláždění okresní silnice Hranice—Zbrašov v katastru obce Zbrašova. Starosta podotkl, že se o opravě již zmíněné silnice jednalo asi třikrát. Pak přečetl protokol sepsaný 16. listopadu 1932 u městského úřadu v Hranicích a rozvinula se debata, jednání o úhradě nákladů na tuto stavbu.

Dle bodu 1 až 6 tohoto protokolu, má obec Zbrašov přispěti obnosem 100.000 Kč, poskytnouti potřebné pozemky na rozšíření silnice, odkliditi ploty svým nákladem, uvésti do původního stavu porouchané budovy a ploty a zříditi opěrné zdi kde toho bude potřeba. Následovala rušná

debata. Leopold Prášil ptá se jak se uhradí těch 100.000 Kč; František Kohout č. 13 se táže jak se uhradí obnos potřebný ku zakoupení pozemků ku rozšíření, odklizení a znovu upravení plotů a zdí, jak je to uvedeno v bodech 1 – 6 protokolu; Josef Velart žádá jménem obyvatelů Zábrání, aby vydláždění provedeno bylo až na konec vesnice, a ne jenom po rozcestí do Hejku. Antonín Vrána poukazuje na nepoměrné rozdělení mezi Hranice a Zbrašov. Hranice přispívají 10 % a Zbrašov 18 % celkového nákladu, ačkoliv mají Hranice na úpravě této silnice větší zájem než Zbrašov. František Kohout žádá vysvětlení kdo rozvrhl výši nákladů na jednotlivé zájemce a pozastavuje se nad tím, že rozvržení učiněno bylo bez dohody s obcí.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 25. listopadu 1932 jednáno pak pod bodem programu č. 4 o rekonstrukci a předlažbě okresní silnice Hranice—Zbrašov. Obecní zastupitelstvo bere na vědomí obsah protokolu z 16. listopadu 1932, souhlasí s podmínkami uvedenými v tomto protokolu pod body 1.– 6. a usnáší se 8 hlasy z 11 přítomných, aby obec Zbrašov přispěla na tuto úpravu obnosem 100.000 Kč a s podmínkou, že předlažba bude provedena přes zastavěnou část obce Zbrašova do délky 3,085 km bez zvýšení příspěvku se strany obce.

S přestavbou silnice započato v říjnu 1933. V úseku Hranice – Zbrašov se pracovalo již od zimy 1932.

Stavby a přestavby.

V roce 1932 pokračovala rozestavěná stavba lázeňské budovy v Teplicích. Stavba dokončena byla v první polovině měsíce května 1932 a dne 15. května 1932 zahájena lázeňská sezóna v nové lázeňské budově. Přestavba provedena byla nákladem asi 2 miliónů Kč.

Po ukončení lázeňské sezóny 1932, tj. ihned v měsíci říjnu započato se stavbou zachycení pramenů pro uhličitě lázně. Práce ty provedla firma G. Rimpl, akciová společnost v Teplicích – Šanově za dozoru geologů primáře Dr. Kodyma a doc. Dr. Abrahama Hynie ze státního úřadu geologického. Všechny práce sem spadající byly provedeny s úplným zdarem a proto bylo provedeno také utěsnění dna řeky Bečvy na některé další hlubinné vrty. V pracích těch bylo pokračováno v roce 1933 až do zahájení lázeňské sezóny 1. května 1933.

V době od 1. dubna 1932 do 20. června 1932 postavil František Zlámala, na místě dřevěné doškem pokryté chalupy č. 19, pěkný domek

rodinný, parcela č. 71/72, obsahující 2 světnice, podkroví, kuchyň a komoru.

Antonín Mikšík dokončil stavbu obytného hospodářského stavení pod č. 57 při cestě vedoucí do Hejku. stavení je jednopatrové a je z něho krásný pohled na lesy, lemuující Mariánské Údolí.

Karel Šnitzer, kronikář.

Rok 1933.

1. Přírodní poměry

Rok 1933 začal mírným počasím, začátkem ledna napadlo asi 30 cm sněhu, který zůstal ležet. Od 21. ledna foukal severozápadní vítr a způsobil závěje. Stupňováním síly větru snížila se teplota na -16°C . Vítr sfoukal s polí všechen sníh a způsobil sněhovou bouří. Lidé se obávali, že se bude opakovat katastrofa z roku 1929. S utišením větru zima povolila a 21. ledna nastává mírná obleva. Po 21. lednu obleva pokračovala a nastala úplná změna počasí. Počalo pršet a deštivé počasí trvalo až do 11. února, sníh zmizel úplně.

V první polovici března bylo slunečno, sucho, noční mrazy. Polní práce začaly po 16. březnu.

Již koncem února přiletěli špačci, začátkem března pak jiné zpěvné ptactvo, jako drozdi, pěnkavy, a vesele prozpěvovalo. Pak 19. až 26. března natopila vichřice v lesích mnoho škody.

Březen byl celkem příjemný. Duben dal hned z počátku pocítit změnu dle svého názvu apríl, 2. dubna začalo proměnlivé počasí s deštivými a sněhovými přeháňkami. Celý duben bylo chladno s nočními mrazy, při nichž teplota klesla na -10°C . K chladnu přidružilo se sucho, neprší ani v březnu ani v dubnu, skromná zimní vláha je vyčerpána. Teprve 8. května dostavil se dlouho očekávaný vydatný déšť, dne 12. května přšlo opět.

V červnu bylo deštivo s přeháňkami a chladno. Žně odbyly se za počasí dosti příznivého. Vcelku bylo jaro a léto velmi suché.

Konec října a začátek listopadu byl deštivý s ojedinělými mrazy. První mráz byl 24. října a první sníh napadl 15. listopadu. nezůstal však ležet poněvadž napadl na půdu nezmrzlou blátivou. Zima začala dne 3. prosince -10°C mrazem. V první polovině prosince nebylo sněhu, ale velmi chladno. Od 18. prosince bylo počasí mírné a ku konci měsíce tálo a bylo velmi blátivo.

2. Hospodářské poměry.

V březnu zaseté obilí následkem sucha nevzcházelo, ozim, jetel a tráva žloutly a řidly. Nastaly obavy před nedostatkem píce i před špatnou úrodou obilí. Následkem sucha vyskytlo se množství škodlivého hmyzu, zvláště mšic na stromech a keřích. Proti puklicím bojováno postřikem s karbolínem, zelenou skalicí a vápenným mlékem. Ve Zbrašově stříkány koncem února a začátkem března stromy ve všech zahradách. Obec zakoupila od hospodářské školy v Hranicích pojízdnou stříkačku a půjčovala ji za určitý poplatek majitelům ovocných stromů.

Chladem utrpěla zelenina, zvláště okurky. Sena bylo mnohem méně než v letech minulých. Stromy sice bohatě kvetly, ale naděje na úrodu ovoce, zvláště švestek nebyla velká.

Žně začaly v druhé polovině července za počasí příznivého. Bylo velmi pilno, protože všechny druhy obilí dozrály současně. Úroda byla nad očekávání velmi dobrá, sláma vysoká, stébla tlustá.

Následkem jarního a letního sucha oralo se po žních velmi tvrdě, tvořilo se mnoho hrud a příprava k setí byla obtížná. Ozim špatně vzcházal, řepa byla malá, úroda bramborů prostřední. Myši se strašně rozmohly.

Ceny hospodářských plodin i dobytka poklesly proti předešlému roku. Mzda čeledínů se nezměnila. Rok 1933 je za námi, zlý rok jsme skončili, když se již udělalo aspoň to, co bylo v lidské moci a bylo před počátkem žní téměř jisto, že se podaří udržeti loňské ceny obilí, přišel rozmar přírody, velké požehnání, roh plodnosti se vysypal na zemi a vše, co bylo zařízeno na normální poměry a co by se bylo dobře osvědčilo ocitlo se v troskách. Týdny po žních byly dny největšího zklamání, nastal pokles cen hospodářských plodin i dobytka.

3. Poměry sociální.

V roce 1933 byl správcem zdejší školy Karel Šnitzer, ženským ručním pracem vyučovala slečna Josefa Sutorová z Hranic, náboženství římskokatolickému vyučoval P. František Králík z Hranic do 1. února 1934, kdy ustaven byl farářem v Oseku u Lipníka nad Bečvou. P. František Králík vyučoval na zdejší škole dlouhou řadu let a to od roku 1905-06 až do 1. ledna 1916, od 1.1 1919 až 28.6. 1919 a od školního roku 1924-25 do 1. února 1934. Byl knězem snášenlivým a lidumilným. Děti jej měly rády a také dospělí budou na něj velmi rádi vzpomínati. Od 1. února 1934 vyučoval římskokatolickému náboženství P. Karel Krajíček kaplan z Hranic, náboženství československému vyučoval farář František Sedláček z Drahotuš.

V roce 1933 se narodili:

František Mastil dne 8. ledna 1933,
 Jiří Léva dne 1. března,
 Vít Brada dne 11. března,
 Eva Vinklarová dne 24. prosince 1933.

Zemřeli:

Jan Štandera v sanatoriu,
 Ing. Rudolf von Bichl, inspektor železnic v sanatoriu,
 Antonie Králíková č. 49, 26. listopadu 1933,
 František Orava č. 30, dne 23. prosince 1933.

Odveden byl Čeněk Hantek č. 31.

Lázeňská sezóna byla mnohem slabší než v roce 1932. Na Zbrašově bydlelo 209 hostů.

Do seznamu uchazečů o státní stravovací akci byli zapsáni: Josef Roreček, Čeněk Hantek ml., Cyril Kohout - rolnický syn, Bohumil Orava, Jan Orava, Jan Králík - výměnkář, Stanislav Orava, Svatoslav Chromý, Josef Králík, Antonín Tomečka, Marie Chromá, Josef Brada, Marie Hegarová, Marie Zedníková, František Rýpar st., Oldřich Jiříček a Vilém Roreček.

Usnesením obecního zastupitelstva ze dne 6. března 1933 přijata byla do svazku obce Zbrašova Františka Langerová a její syn Viktor Langer, příslušní dosud do Opatovic okres Hranice.

4. Poměry kulturní.

Dne 12. března 1933 se hráli žáci zdejší školy na oslavu narozenin presidenta Masaryka v sále restaurace U Prášilů dětskou divadelní hru „Vodníková píšťalka“.

Ve škole dne 14. května oslava svátku matek.

V předvečer 28. října pořádán byl lampiónový průvod a 28. října konána oslava ve škole za hojné účasti zdejšího občanstva.

Dne 17. prosince konána ve škole oslava vánočního stromku s vánoční nadílkou.

Dne 26. prosince 1933 sehrál hasičský sbor divadelní představení „Poslední muž“ od Františka Xavera Svobody.

Hasičský sbor pořádal mimo to 8. ledna 1933 hasičský ples a 5. února 1933 maškarní ples.

V roce 1933 měl hasičský sbor 22 členů činných.

Dne 13. května 1933 přijel do Hranic ministr školství a národní osvěty Dr. Ivan Dérer, který byl přítomen otevření nově postavené budovy rodinné školy v Hranicích. V sobotu 13. května večer pořádán byl večírek v lázeňské restauraci v Teplicích za hojné účasti občanů z Hranic a okolních obcí.

Knihovníkem obecní knihovny byl František Ryška, který 34 čtenářům půjčil 597 knih. Knihovna je umístěna v radnici v 1. poschodí.

Čtena Svoboda, České slovo, Duch času, Hvězda moravská, Venkov. Obec odebírala Chov hospodářských zvířat a Moravského hospodáře.

Kulturních podniků pořádaných v obci i v městě Hranicích zúčastňovali se občané zbrašovští v hojném počtu. Také filmová představení byla, zvláště omladinou, hojně navštěvována.

Předsedou místní osvětové komise byl Čeněk Hantek, masér.

5. Správa obce a důležitá usnesení.

Poněvadž dosavadní náměstek starosty Antonín Mikšík usnesením obecního zastupitelstva ze dne 29. dubna 1933 byl pověřen hlídáním obecního lesa a nemohl tudíž, jako obecní zaměstnanec tento úřad zastávat, bylo nutno zvoliti nového náměstka. Volba byla provedena ve schůzi

obecního zastupitelstva dne 12. října 1933, zvolen náměstkem byl František Králík.

Dále zvolen jeden člen obecní rady skupinou sociálních demokratů, za radního zvolen Vladislav Damek. Do obecního zastupitelstva nastoupil pak za Antonína Mikšíka náhradník Augustin Mikšík.

Ústřední sociální pojišťovna v Praze vybídla dopisem ze dne 8. prosince 1932 obecní radu, aby vyzvala majitele budov ležících mezi obcí, sanatoriem a lázněmi, by se připojili na kanalisaci Ústřední sociální správy, aby obec nepovolovala napříště novostaveb bez této podmínky. Obecní rada usnesla se ve schůzi 30. ledna 1933 požádati stavitele Valentina Kopeckého o sdělení jakým nákladem by se dala pořídit kanalisace celé obce. Stavitel Valentin Kopecký odkázal obec na silniční oddělení okresního úřadu a na stavební kancelář inženýra Beneše v Přerově.

Ve schůzi konané 6. března 1933 přednesl starosta výsledek jednání o zhotovení plánů a rozpočtu na kanalisaci v obci. Nabídku poslal inženýr Beneš z Přerova. Projekt 4.500 Kč, rozpočet 120.000 až 150.000 Kč. Stavitel inženýr Jambor z Hranic projekt 2.500 Kč, ing. Uher z Holešova, dále firma Jungmann a Svoboda z Brna. Na návrh starosty Josefa Machálky usneslo se obecní zastupitelstvo zplnomocnit obecní radu k jednání s tím projektem, který by provedl kanalisaci za nejvýhodnějších podmínek a jednati také s Ústřední sociální pojišťovnou o výši příspěvku na tuto práci. Ústřední sociální pojišťovna vyzvala firmu Aqua, aby jednala o provedení kanalisace s obcí Zbrašov.

Na návrh obecní rady usneslo se zastupitelstvo ve schůzi 29. dubna 1933 konané, aby odborným dohledem na obecní les pověřen byl Vladimír Bělík, revírník polesí lesnické školy ve Valšovicích za roční odměnu 600 Kč a hlídáním lesa Antonín Mikšík za měsíční odměnu 250 Kč. Polovici pojišťovacího příspěvku zaplatí si Antonín Mikšík.

Na žádost správy lázní, aby byl obcí Zbrašovem zaveden policejní dozor v Teplicích v době lázeňské sezóny, usneslo se obecní zastupitelstvo ve schůzi 28. července 1933 požádati město Hranice, aby policejní dozor v Teplicích na části katastru zbrašovského do konce sezóny v srpnu a v září vykonávala policejní dozor policie hranická za odměnu 200 Kč měsíčně. Příštím rokem postará se obec o policejní dozor v lázních na části zbrašovského katastru sama. Po domluvě obecní rady s Ladislavem Říhovským, usneslo se obecní zastupitelstvo, aby policejní dozor v lázních vykonával každou neděli Karel Lév za odměnu 20 Kč za jednu neděli.

Oprava dláždění okresní silnice Hranice – Zbrašov.

Pokračování z roku 1932. Pracovalo se na úpravě okresní silnice, navázení, od začátku října až do zamrznutí, tj. do poloviny prosince. Okresní silnice od restaurace Leopolda Prášila až po vilu Lesanu byla následkem více jak metrové návážky nebo podkopávky na zimu nevyštětované, po celou zimu a jaro v tak hrozném stavu, že lidé i povozy v bahně přímo tonuli.

Před školou bylo tolik bláta, že žáci vytahovali jeden druhého z bahna a z kaluží. Před vilou Slovankou byla přímo jezera, ve kterých vázla auta i povozy. V březnu 1934 dokončena byla úprava silnice. V dubnu 1934 přikročeno ku štetování a hned ku dláždění drobnými {asi 10x10 cm} žulovými kostkami.

Přestavbou okresní silnice byla dotčena celá řada budov a pozemků. Někteří občané nabyli pozemků, jiní museli postoupiti pozemky na rozšíření silnice. Usnesením obecního zastupitelstva bylo určeno proplácet nabyté i postoupené pozemky obnosem 10 Kč za 1 m², pouze Adéla Kohoutová dostala 15 Kč za m². Zvýšením vozovky v některých místech o 1 m až 1,5 m byla znehodnocena domovní čísla 28 [L.Velecký], 26 [J.Orava/M.Jedličková], 43 [prof.F.Pittner-Slovanka] a 59 [L.Řihovský] tím, že se základy budov octly hluboko pod úroveň silnice, čímž utrpěly na výhledu.

Na rozšíření silnice postoupili značnou výměru pozemků majitelé č. 20 [J.Machálka], č. 21 [J.Hapala], č. 8 [F.Mastil], č. 9 [Č.Gadas], č. 41 [H.Šindelová], č. 42 [hotel Bláha], č. 49 [F.Králík] a č. 40 (škola). Na rozšíření silnice v oblouku u školy bylo použito části školní zahrady v šířce asi 7 metrů. Vykácena byla řada pěkných ovocných stromů a to 5 velkých jabloní, 1 hrušeň, 1 slíva a několik stromů švestkových. Drátěný tažený plot zaměněn byl v srpnu 1934 za drátěný rámový plot postavený na betonovou podezdívku firmou Hubert Pavezka z Hranic za cca 1800 Kč. Starého plotu bylo upotřebeno k zahradě Čenka Gadase č. 9.

V roce 1934 vydlážděn byl rigolovým modrým drobem kamenný chodník od brány k hlavnímu vchodu do školní budovy a ohraničen drobovými okrajníky.

Za odstoupený pozemek č. 8 [F.Mastil] a 9 [Č.Gadas] byly značným nákladem postaveny opěrné zdi u zahrad shora jmenovaných čísel domů. Opěrná zeď postavena byla dodatečně v roce 1938 u role Bohumila Gadase sousedící s vilou Ostravankou [č.56].

Základy budov č. 20-chlív [J.Machálka], č. 7 [M.Pavelka], č. 27 [Jos.Orava/M.Jedličková] a č. 12 [K.Palička] musely býti následkem

odkopávky při snižování silnice podbetonovány, vchody opatřeny betonovými schody a u č. 12 navíc ještě zabezpečeny vkusným železným zábradlím. Tím získaly tyto budovy na vzhledu. U vily Slovanky [č.43] postaven byl železný tyčkový plot i se zděnými sloupy do úrovně silniční vozovky a u vchodu do vily betonový chodník, na což majitel vily profesor František Pittner přispěl obnosem 2.000 Kč.

Při vyjednávání s majiteli pozemků a budov přestavbou silnice dotčených bylo dosti neshody, až příliš rušných debat, ale vše společně urovnalo se a zařídilo ku všeobecné spokojenosti. Přestavbou a hlavně vydlážděním okresní silnice získala naše vesnička nemálo na vzhledu, k čemuž přispělo hlavně rozšíření silnice hlavně v obloucích, zrušení otevřených přístupů a rigolů tím, že byla vydlážděná vozovka ohraničena drobovými okrajníky, na nichž byly zřízeny 2 metry široké chodníky.

Vydlážděním byly odstraněny hygienické závady, neboť při projíždění značného počtu motorových vozidel po staré silnici vířily se spousty prachu, které ohrožovaly bezpečnost dopravy a zdraví obyvatel místních i lázeňských hostů. Nově upravená silnice se jak domácím tak i cizím občanům a lázeňským hostům velice líbí.

Obec Zbrašov vydala na výkupy pozemků potřebných pro rozšíření silnice, na opravy budov a plotů při odkopávce nebo navázce poškozených, na stavbu opěrných zdí, na okrajníky apod. obnos cca 250.000 Kč, okresu dáno hotově 100.000 Kč, tj. celkem 350.000 Kč. Obnos byl uhrazen prodejem Půjčky práce (80.000 Kč) a z běžných příjmů, dávkou z pořizovací hodnoty. Největší zásluhu o úpravu a vydláždění silnice Hranice – Zbrašov získal si okresní hejtman vrchní rada Bohdan Wachsmuth; největší zásluhu o úpravu a vydláždění v katastru obce Zbrašova získal starosta Josef Machálka.

Zřízení obecního vodovodu. Pokračování z roku 1932.

Hledání pramenů.

Poněvadž nastalo v létě 1933 opět velké sucho a majitelé domů a vil v tak zvané vilové čtvrti stěžovali si na nedostatek vody, obnoveno jednání o stavbě vodovodu. Na 21. července 1933 svolal starosta Josef Machálka schůzi obecního zastupitelstva, obecní finanční komise a pozval do této schůze širší veřejnost.

Po dlouho trvající rušné debatě nedošlo se však k nějakým konkrétním návrhům. Navrhováno bylo postupně provést vrty nad rybníkem Jana

Hapaly, pak v lese zvaném Jasení. Dále navrhováno, aby zkusila se ještě jednou vydatnost pramenů na louce Čeňka Gadase, v tak zvaném Kútě a aby se pomýšlelo na vybudování vodovodu z Kúta kdyby se nenašel dostatek vody nad rybníkem a v Jasení. Pro poslední tento návrh však hlasovali však jenom dva členové obecního zastupitelstva. Odhlasováno však bylo většinou, aby se zkoušela vydatnost pramenů v Rybníčkách a v Jasení.

V Jasení vyházen příkop 2 m hluboký a v místě, kde pramen vyvřel na povrch, byl prohlouben do hloubky asi 3 m. Při odkrytí pramene do hloubky asi 1,5 m odtékalo ve středu 30. srpna 13 litrů minutových, ve čtvrtek 8 litrů a v pátek jen 4 litry. Voda měla teplotu 7,5° C. Vrtáno dále do hloubky 8,5 m v tvrdém namodralém jílu. Podle náhledu inženýra Spáčila bylo by žádoucí vrtati do hloubky 12 m, a kdyby byl i v této hloubce namodralý jíl práci zastaviti. Tímto pokusným vrtem bylo zjištěno, že množství vody tam vyvěrající nedostačuje na zřízení vodovodu.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 10. srpna 1933 navrhl starosta Machálka opět, aby se zkusila teď za mimořádného sucha, čerpáním vody vydatnost pramene na louce v Kútě. Pokusné čerpání trvalo 15 dní a to od večera 19. srpna do večera 2. září 1933. Tímto čerpáním zjištěn byl odtok 50 litrů/min., při čemž sací koš ponořen byl do polovice rudonosné vrstvy. V sobotu 26. srpna večer zjištěn odtok 42 litrů/min., v úterý 29. srpna byla hladina vodní snížena o 20 cm, při čemž až do soboty 2. září 1933 bylo čerpáno 48 vteřinových litrů. Výsledek čerpání rovnal se výsledku z podzimu roku 1932, zjistilo se tedy tímto dvojím čerpáním, že by bylo dostačující množství vody pro zřízení vodovodu, zvláště kdyby se ještě zřídila studna 2,5 × 3 metry. Počalo tedy jednání o zřízení vodovodu z Kúta.

Obecní rada zaslala Ústřední sociální pojišťovně v Praze přepis, v němž obšírně vylicila zoufalou situaci obce způsobenou nedostatkem vody. ÚSP v odpovědi na tento přepis vyzvala obecní radu aby dala vypracovati projekt, rozpočet a přesný výpočet rentability.

Obecní rada usnesla se ve své schůzi 25. září 1933 konané, navrhnouti obecní finanční komisi a obecnímu zastupitelstvu, aby se dal vypracovat projekt, rozpočet a výpočet rentability a aby se zažádalo o provedení vodoprávního řízení a o přiznání subvence od ministerstev zemědělství a veřejných prací.

Obecní finanční komise projednala tento návrh ve schůzi dne 27. září 1933 konané a usnesla se navrhnouti obecnímu zastupitelstvu, aby bylo zadáno ihned o urychlené vypracování projektu, rozpočtu a výpočtu

rentability a dva zástupcové obce (jeden z obecní finanční komise a jeden z obecního zastupitelstva), aby zajeli do Prahy na ředitelství Ústřední sociální pojišťovny za příčinou bližšího dojednání odběru vody, poskytnutí daru a bezúročné půjčky na stavbu myšleného obecního vodovodu.

Obecní zastupitelstvo projednalo návrh obecní finanční komise ve schůzi 29. září 1933 a usneslo se jednomyslně zadati vypracování projektu, rozpočtu a propočtu rentability firmě Antonín Kunz a spol. a požádati o přiznání subvence z ministerstev zemědělství a zdravotnictví.

6. Stavby, přestavby a nástavby.

Na jaře 1933 dokončil Ladislav Říhovský, nájemce lázní Teplice nad Bečvou, stavbu skleníku na parcele č. 266 o rozměru 8,20 m × 3,30 m a zřídil dvě pařeniště o rozměru 8,20 × 3,80 m. Svahovité a skalnaté okolí skleníků upraveno značným nákladem pro zahradnické účely.

V době od 15. června 1933 do 1. února 1934 provedl Ladislav Říhovský stavbu vily, projektovanou Ing. Oehlerem z Prahy. stavbu provedla firma Ing. Alois Jambor z Hranic na parcele č. 267/1, 267/2 a 267/3. Vila je jednopatrová budova a má tyto místnosti: v podzemí byt domovníka; v přízemí 3 pokoje, 1 kancelář, 1 kuchyň, spíže, koupelna, záchod a pokoj pro služku; v prvním patře 3 pokoje, kabinet a 2 pokoje samostatného bytu. Budova má č.p. 59.

V době od 1. října 1933 do 20. dubna 1934 přístavba a nadstavba budovy Jenovéfy Tebichové č. 50. Ku přízemí přistaven 1 pokoj, v nástavbě v 1. poschodí je schodiště, 5 pokojů a záchod. Takto upravená budova nazývána „Lesana“.

Na podzim 1933 zřídil si zahradnictví na pozemku parcely č. 3 Adély Kohoutové Josef Sehnoutka, zaměstnaný dosud jako zahradník u Ladislava Říhovského. Postavil 2 skleníky a zřídil několik pařenišť.

Karel Šnitzer, kronikář

Rok 1934.

1. Poměry přírodní.

Začátkem ledna sešel sníh úplně. Nového nenapadlo, takže byl celý leden bez sněhu a holomrazy škodily ozimu. Teprve 1. února 1934 napadly asi 3 cm sněhu, který se na polích neudržel, zima byla dosud velmi mírná. Teprve 2. února uhořel mráz -15°C , trval však pouze 2 dny.

Po suché zimě nastalo nečekaně teplé počasí, březen byl suchý a teplý. Teplota březnová rovnala se květnové a v dubnu panovala letní horka. Vše volalo po dešti, který se přece koncem dubna dostavil. Vše okřálo a byla naděje na dobrou úrodu. Zelené píce očekával se dostatek. V květnu nastalým suchem se množství píce zmenšilo. První polní práce byly skončeny již koncem března. Teplé počasí březnové a dubnové mělo velký vliv na vývin přírody. Stromy odkvetly již v dubnu. Počátkem května počaly růsti houby, v polovině května zrály jahody a koncem měsíce uzrály ranné třešně. Květnová chladna s mrazíky, dostavujícími se každého roku ve dnech 12., 13. a 14. května na tzv. „ledové muže“ se tohoto roku nedostavila, byla v tu dobu velká vedra. Po 15. květnu nastala však značná chladna s nočními mrazíky, takže místy utrpěly brambory, v zahradách a na polích zmrzly okurky. Senoseč začala již koncem května.

Po suchém jaru přišly v měsíci červenci deště, slabší, nepravidelné. Po těchto deštích počaly růsti houby, hlavně hříby, v takovém množství, že nebylo pamětníka tak ohromné úrody hřibů jako roku 1934. Les se lidmi hemžil i nehoubaři přišli na své. Po jedno až dvouhodinovém hledání nesl si každý několik kilogramů hřibů. Není proto divu, že cena hřibů klesla na trhu až na 80 haléřů za kilogram a ještě to nikdo nechtěl. V domácnostech připravovaly se houby různým způsobem, nasušilo se hřibů na několik let.

Podzim byl celkem příznivý. V listopadu bylo počasí jako na jaře a v prosinci počasí deštivé.

2. Poměry hospodářské.

Aby byl zajištěn a usměrněn odbyt a ceny obilí, zaveden byl v roce 1934 „obilní monopol“. Vládním nařízením z 13. července 1934 upravila vláda republiky obchod obilím, moukou a mlýnskými výrobky a některými krmivými.

Prováděním úkonů z této úpravy vyplývající se pověřuje Čsl. obilní společnost, která podléhá státnímu dozoru. Výkup domácího obilí provede Čsl. obilní společnost svými zmocněnými komisionáři.

Zemědělci smejí prodávati obilí jen Čsl. obilní společnosti a to lhůty jí stanovené a způsobem jí určeným.

Výkupní ceny stanoví Společnost podle jakosti předem na každý hospodářský rok (od 1. července do 30. června) a to u pšenice a žita, parita Praha, jako ceny základní, která se zvýší prvního dne každého měsíce, počínajíc 1. zářím a naposledy 1. června, o pevný měsíční příplatek stanovený rovněž Společností.

Průměrná cena 1 q pšenice, žita, ječmene a ovsa domácího původu v Kč za pětíměsíční období VII., VIII., IX., X. a XI. na plodinových bursách v Praze Brně a v Bratislavě v roce 1934 stanovena vyhláškou ministerstva zemědělství z 23. prosince 1934 takto:

Pšenice			Žito			Ječmen			Oves		
Praha	Brno	Bratislava	Praha	Brno	Bratislava	Praha	Brno	Bratislav	Praha	Brno	Bratislava
167	159	156	130	124	117	127	126	120	117	113	123

{V posledním řádku cena v Kč za 1 q – L. Ch.}

Úpravou cen obilí a zajištěním odběrem obilí byly odstraněny těžké důsledky dřívější nezdravé spekulace prováděné na úkor pěstitelů obilí a tak položen základ pro spravedlivější a lepší hodnocení zemědělské práce. Zajištěním přiměřených cen byla zvýšena kupní síla zemědělců, kteří mohli zvýšiti nutné nákupy a tím oživovati živnostenskou a průmyslovou výrobu. Zavedení obilního monopolu přispělo ku zmírnění celkové hospodářské krise a ku posílení hospodářského a sociálního života ve státě.

Obilní monopol zaveden byl na dobu tří roků.

Ve Zbrašově bylo 31 pěstitelů obilí. Komisionáři pro výkup obilí byli v Hranicích: Hospodářské družstvo,
fa. Ludvík Welart, mlýn,
fa. Úředníček a
Stanislav Kratochvíl, mlynář.

Katastrofální sucho a jiné živelní pohromy způsobily letos v mnohých okresích na Moravě velkou neúrodu píce, obilí a luštěnin.

V důsledku značného poklesu ceny vepřového dobytka poráželi chovatelé vepřů tyto doma, a maso a sádlo rozprodávali.

1 kg vepřového masa se prodával za 8 Kč, sádla za 11 Kč (v dubnu).

1 kg vepřového masa se prodával za 7 Kč, sádla za 8 Kč (v květnu).

Řezníci platili za 1 kg živé váhy 3-3,50 Kč a maso vepřové prodávali za 8-10 Kč, maso hovězí za 10 Kč.

Jeden pár selat byl v dubnu za 100-150 Kč, v květnu byl lacinější.

Při sčítání hospodářských zvířat k 1. lednu 1934 bylo napočítáno:

krav	6,	jalovic	10,	telat	15,	býci	2,
plemenic	11,	selat	54,	vepřů	5,		
koní	16,	hřibata	2,				
koz	25,						
psů	23,	koček	48,				
slepíc	526,	hus	23.				

Ovocných stromů bylo:

Jabloní	521,	hrušní	215,	švestek	675,
slív	20,	ořešáků	74,	merunek	21,
třešní	470,	višní	16,		
rybízových keřů	120,	angreštových keřů	75.		

Včelařství:

František Vavřík, výměnkář měl	16 včelstvy,	12 úlů,
Antonín Mikšík	5 včelstev,	
Josef Vinklar	2 včelstva,	
Ladislav Říhovský	1 včelstvo,	
Leopold Prášil	5 včelstev.	

Dne 9. září 1934 zemřel staříček František Vavřík, prodal 6 úlů a 6 úlů převzal jeho syn František Vavřík [*1884 - †1961].

Mzda čeledínů se podstatně nezměnila.

Vládním nařízením byla stanovena zevní úprava nových stříbrných dvacetikorun a dosavadních stříbrných deseti a pěti korun čs.

3. Poměry společenské.

Nájemcem lázní Teplice nad Bečvou byl Ladislav Říhovský, šéflékařem MUDr. Oskar Leo Stern. Lékaři lázeňští MUDr. Jan Urban, rentgenolog MUDr. Egon Böhm, v hlavní sezónu MUDr. František Pavlas a MUDr. Janeček.

Správcem školy byl Karel Šnitzer, učitelkou ženských ručních prací Vlasta Červenková z Drahotuše, učitelem římskokatolického náboženství P. Karel Krajíček a náboženství československého farář František Sedláček z Drahotuše.

V roce 1934 narodil se pouze 1 chlapec: František Orava, syn Adolfa Oravy, zámečnicka, dne 16. prosince 1934

V roce 1934 zemřeli:

František Vavřík, výměnkář z č. 15 dne 8. září 1934.

V sanatoriu raněn byl mrtvicí dne 24. května 1934 ruský spisovatel Josef Kalininkov. Pocházel z Orelské gubernie.

V roce 1934 byli oddáni:

František Tománek rolník z Velké u Hranic s Marií Gadasovou rolnickou dcerou z č. 9, dne 16. června 1934.

Florián Lorenc zemědělský dělník s Marií Lukešovou služebnou, dne 1. září 1934.

Odvedeni byli:

Václav Kohout č. 13,

Cyril Kohout č. 4,

Josef Roreček č. 34.

Lázeňská sezóna byla značně lepší než v roce 1933. Ve Zbrašově bydlelo 260 lázeňských hostů.

Státní zdravotnická stravovací akce a přiděl chleba.

V roce 1934 bylo přiděleno ve zdejší obci ze státní stravovací akce 115 lístků v ceně 1.150 Kč. Pobírali titíž uchazeči jako v roce 1933. Lístků chlebových po 1 ½ chlebu bylo vydáno 96. Chléb dodávala firma pekařská František Šorner z Hranic a rozdělovala je Helena Šindelová.

Z uchazečů pro státní stravovací akci ubyla Marie Zedníková, která dne 10. března 1933 přestěhovala se na útraty obce s 5 dětmi do své domovské obce Hořice v Čechách.

V září 1933 přistěhoval se z Valšovic do Zbrašova Metoděj Vlácil, řeznický mistr a otevřel v č. 1 jatku. Až dosud nosili si občané zbrašovští maso z Hranic, poněvadž v obci řezníka nebylo.

Na jaře tohoto roku převzala obchod smíšeným zbožím od Františky Jakubčikové č. 49 Zdeňka Kočí, která se sem přestěhovala z Hustopeč nad Bečvou.

V tomto domě č. 49 si otevřel holičství a kadeřnictví Augustin Kozák z Valašského Meziříčí a byl zde od května 1933 do října 1934.

Karel Mikšík a Jan Orava zažádali o odprodej obecního pozemku v „okroužku“ u č. 35 na stavbu rodinného domku. Žádosti obou byly zamítnuty.

4. Poměry kulturní.

V neděli 23. prosince 1934 byla pořádána ve škole slavnost vánočního stromku s vánoční nadílkou. Pořádána slavnost stého výročí naší krásné hymny „Kde domov můj“.

V předvečer 28. října pořádán místní osvětovou komisí lampiónový průvod.

Dne 26. prosince 1934 sehrál hasičský sbor v sále u Prášilů divadelní hru „Když člověk zdědí milión“.

V lednu 1934 nacvičil, správce školy a vzdělavatel hasičského sboru, s omladinou zdejší Českou besedu, která se pak tančila na obvyklém hasičském plese 21. ledna 1934.

V únoru 1934 pořádal samaritský odbor hasičského sboru maškarní ples, hojně navštívený.

Dne 2. a 3. února 1934 zúčastnilo se mnoho zdejších občanů hospodářského kursu (zemědělské učení), pořádaného v Besedě v Hranicích.

Předsedou místní osvětové komise byl Čeněk Hantek, jednatelem správce školy Karel Šnitzer.

Knihovníkem obecní knihovny byl František Ryška. V roce 1934 přečetlo 28 čtenářů 506 svazků. Nejvíce byly čteny knihy Aloise Jiráska, Václava Beneše-Třebízského, Jindřicha Šimona Baara, Čenka Kramoliše a Vlasty Pitnerové. Obec poukazuje obecní knihovně ročně obnos 500 Kč.

Občané odebírali v tomto roce tytéž časopisy jako roku minulého.

Filmová představení v Hranicích byla i v tomto roce hojně navštěvována.

5. Poměry zdravotní.

V zimních měsících byl zdravotní stav méně uspokojivý. V prosinci 1934 vyskytla se chřipka a kašel. Několik žáků onemocnělo na černý kašel.

6. Správa obce. Důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

Ve složení obecní rady a obecního zastupitelstva nebylo změn.

Obecní rozpočet na rok 1934 byl sestaven:

Potřeba	83.581 Kč,
úhrada	70.520 Kč,
schodek	13. 061 Kč.

Schodek tento, usneseno, krýti 125 % přírážkou k dani činžovní a 250 % přírážkou k daním ostatním.

Mimořádná potřeba	498.000 Kč,
k úhradě	498.000 Kč.

Tuto úhradu na stavbu obecního vodovodu, usneseno, krýti výpůjčkou u Ústřední sociální pojišťovny. Námitky proti této půjčce podané byly, dozorčím úřadem nad obecním jměním zamítnuty.

Na schůzi obecního zastupitelstva konaného 5. října 1934 schváleny geometrické plány a odprodej obecního pozemku parcela č. 500, a sice Josefu a Františce Velartovým 47 m² a Adolfu a Antonínu Oravovým 40 m² s kupem 137 m² s parcely č. 484 od Jana Hapaly a 1 m² z parcely 486 od Cyrila Humplíka. Také souhlasili obecní zastupitelé, aby z parcely č. 484 Jana Hapaly byla nechána část ve výměře 16 m² k obecní cestě, parcela č. 682. Pozemky prodala obec za 8 Kč za 1 m².

Výnosem z 29. listopadu 1934 č. 29.846/4-9 oznámil okresní úřad, že se bude konati dne 10. prosince 1934 komisionální jednání, jehož předmětem bude prohlášení lázní nad Bečvou a sanatoria za lázeňské místo a stanovení lázeňského okruhu. K tomuto jednání vyslán obecním zastupitelé starosta Josef Machálka a Jan Hapala.

Do lázeňského okruhu pojata byla jen část teritoria obce Zbrašova a sice vilová čtvrť se stavením č. 45 Cyrila Vavříka, se školou, hostincem

Leopolda Prášila po cestu vedoucí mezi zahradou Vojtěcha Rozbořila a Františka Mastila, vedoucí na Nadhůří. Ostatní část vesnice od č. 8 a č. 9 směrem na západ do lázeňského okruhu pojata nebyla. V důsledku stanovení lázeňského okruhu jsou povinni hosté, ubytovaní v části Zbrašova, platit lázeňskou taxu v obnosu 50 Kč za osobu. Poněvadž ubytovatelé hostů mají ručiti za to, že jejich hosté taxu zaplatí, podali majitelé budov do okruhu pojatých obecní radě přípis v němž žádají, aby byli z lázeňského okruhu vyjmuti. Poněvadž část Zbrašova do okruhu pojatá neodpovídá předpisům, které stanovuje zákon, totiž že není tato část opatřena řádným vodovodem a kanalisací. Žádosti této ovšem vyhověno býti nemohlo a zmíněná část obce zůstala v lázeňském okruhu.

Ve schůzi 23. dubna 1935 projevil obecní zastupitelstvo souhlas, aby majitelé vily Ostravanka Josef a Jaroslava Hlaváčkoví upravili pozemek, který zůstal ze zbytků okresní silnice před Ostravankou na parčík a usneslo se tam navézti asi 20 fůr dobré hlíny.

* Zřízení obecního vodovodu — pokračování z roku 1933.

Na přípis zasláný Ústřední sociální pojišťovně dne 12. ledna 1934 zároveň s projektem obecního vodovodu zpracovaného firmou Kunz v Hranicích, odpověděla ÚSP přípisem v němž žádá obecní radu o dodatečné zjištění, kteří jednotliví majitelé domů se skutečně na vodovod připojí a žádá od nich dodatečné prohlášení v tom směru. Na tento přípis opověděl starosta obce Josef Machálka:

„Ředitelství Ústřední sociální pojišťovny v Praze.

K Vašemu ctěnému přípisu z 22. ledna 1934 dovoluje si obecní úřad ve Zbrašově podotknout následující.

Obec sama, s přilehlými pensiony trpí již celou řadu roků nedostatkem vody. V podrobnostech je situace naší obce tato: Vlastní studny mají v naší obci domy č. 1, 4, 6, 9, 13, 15, 16, 21, 22 a 34; a z těchto pouze č. 13, 16, 21, 22 a 34 kryjí i za letošního sucha vlastní potřebu vody, která činí v těchto číslech asi 1 m³ denně.

Ostatní čísla 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 19, 20, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 44, 46, 49, 50, 52, 53, 54, 57 a kromě toho č. 26 restaurace (U Prášilů), 40 (škola), 42 (hotel Bláha), 43 (vila Slovanka), 51 (hotel Rýpar), 55 (vila Rozmarýn), 56 (vila Ostravanka) jsou odkázány na odběr vody z obecních veřejných studní. Pokud voda tato nestačí dováží se z rybníka ležícího za obcí a z pramene, z něhož je zamýšleno zřídit

vodovod. Voda vozí se v bečkách na ručních vozících, které jako zlé svědomí před vilami a pensiony a také před hotely stojí.

Účast Vaší dobře míněnou radou, abychom zjistili, kteří majitelé se na vodovod skutečně připojí a učinili o tom závazné prohlášení, je těžko použití, neboť při mentalitě našich lidí vyskytne se u většiny z nich otázka, co tato voda bude stát. Poněvadž obecní rada neví kolik vody se odebere, nemůže vypočítati cenu vody, a majitelé domů, kterým se cena vody neudá, neřeknou kolik ji budou brát a zdali se vůbec k vodovodu připojí. Členové obecního zastupitelstva a finanční komise vytýkali a vytýkají starostovi, že to dělá špatně a chtěli by, aby dělal to co radíte Vy.

Starosta má jednati a závazně domluviti s ÚSP v Praze kolik vody ona od obce odebere a zda je ochotna nésti společně náklady na přípravné práce spojené s ohledáním pramenů, které vyžádaly si do dnešního dne již obnosu cca 30.000 Kč. Starosta nevyjednává, ani závazně nedomlouvá s ÚSP, poněvadž na otázku kolik vody by ÚSP od obce odebrala, dostal by zcela určitě odpověď: Musíme vědět zač tento m³ vody bude. Po tomto dotazu by byl tam, kde byl před tím.

Páni členové obecního zastupitelstva v předešlém volebním období, uznávající jednotnost zásobování obce pitnou vodou, usnesli se ve schůzích obecního zastupitelstva 3 × oficielně a to v letech 1926, 1928 a 1929, že se bude stavět obecní vodovod. Byla celá řada jednání se správou lázní, dokud tyto byly ještě majetkem Okresní nemocenské pokladny v Ostravě, ale pro samo jednání a radění nic jiného se neudělalo a to proto, že nikdo nechtěl převzít zodpovědnost v případě nezdaru podniku, který se mohl vyskytnouti nedostatkem vody při oblasti Zbrašovské na vodu chudé, malým odběrem a tím značnou cenou vody a celou řadou jiných okolností, které nelze napřed předvídati.

Starosta snažil se od začátku svého starostování, tj. od roku 1932 usměrňovati situaci, mnohdy za velmi těžkých a svízelných jednání s místními lidmi tak, aby se například našly prameny, zjistila se jejich vydatnost a na základě příznivého výsledku dal se vypracovati projekt a začalo se stavbou vodovodu. Pak teprve mohlo by se jednati s ÚSP o úhradu zbytku nákladů. Postavil by se vodovod, zavěly by se obecní studny, dala by se možnost každému připojiti se na vodovod. Platilo by se v 1. roce 2 Kč/1 m³ a po skončeném roce provozu vodovodu spočítalo by se kolik vody se odebralo a kolik se za ni vybralo. Případný deficit doplatil by se z obecních prostředků, případný přebytek dal by se na zvláštní fond, na potřebné opravy. Jinak nelze zjistit cenu 1 m³ odebrané vody. Čím více vody se odebere, tím více bude ona lacinější, a aby se jí hodně odebralo nesmí

býti drahá. Starosta nevěří spekulaci ing. Spáčila, že bude 1 m³ za 1 Kč, poněvadž je přesvědčen, že průměr 80 m³ za den je mnoho, a že při průměru 40 m³ by neměl být metr kubický vody dražší 2 Kč.

Katastrofálním potížením se zásobováním obce a lázni vodu dalo by se pomoci neboť situace s vybudováním vodovodu je dnes v tom stavu, že jsou dostatečné prameny zajištěny, poněvadž se nacházejí v místech nízko položených. Poněvadž gravitační vodovod nelze v našem území zřídit, což potvrdilo pokusné kopání a vrtání na několika místech v okolí. Projekt je vypracován a je zrovna u revise u Zemského úřadu v Brně. Dle sdělení téhož úřadu mohl by být vodovod do 1. července hotov, kdyby se v březnu se stavbou začalo. To ovšem předpokládá brzké rozhodnutí se strany obecního zastupitelstva. A teď to hlavní, domluvit s ÚSP jakým způsobem uhradit stavební náklady.

Starosta žádá ÚSP o bezúročnou půjčku 250.000 Kč, splatnou v 25 letech. Poukazuje, že obec přispěla na dlažbu okresní silnice, na kanalizaci a výstupy pozemků v obnosu 250.000 Kč. To je investice, která nenese obci přímo žádných úroků, přinese ale užitek lázním, silnice bude bezprašná o největší stoupání 7 %, s pěknými 2 m širokými chodníky olemovaná. Pro lázně bude mít tato silnice veliký význam. Kdyby měla obec na tento obnos, který musela zaplatit na silnici, státní dispozici nepotřebovala s nikým jednati ani prositi a mohla by bez jakýchkoliv úvah obecní vodovod zbudovati. Voda by také při minimálním nákladu nebyla dražší než 1 Kč/m³.

Starostovi se vytýká, že se měl napřed postavit vodovod a stávající silnice, že byla pro Zbrašov na dlouhou řadu roků ještě velmi dobrá. Že nemuselo být tolik dluhů, neboť na zamýšlené zápůjčky je v rozpočtu na rok 1934 zařazen obnos více než 28.120 Kč, což je při daňové základně asi 6.200 Kč obnos víc než ohromný. než dnes se nedá na tom ničeho měnit, říká starosta na tyto výtky. Přestavba a vydláždění silnice bylo potřebné a vodovod musí být taktéž postaven. Starosta doufá, že ÚSP uzná shora uvedené okolnosti a poskytne obci žádanou bezúročnou půjčku na stavbu vodovodu.

Ve Zbrašově 28. ledna 1934.“

Výnosem ze dne 9. února 1934 sdělil Zemský úřad v Brně, že byl projekt na stavbu obecního vodovodu z Kúta, louky Čenka Gadase zrevizován a schválen. Také ministerstvo zemědělství schválilo vodovodní projekt a sděluje za kterých podmínek mohlo být se stavbou započato.

Obecní zastupitelstvo usneslo se ve schůzi 8. února konané požádati o půjčku 498.000 Kč a to: 250.000 Kč bezúročně a 248.000 Kč na úrok pokud možno nejnižší a sice z toho důvodu, který je uveden v dopise zaslaném ÚSP starostou Josefem Machálkou dne 28. ledna 1934.

Dne 24. května 1934 konáno vodoprávní řízení o stavbě vodovodu z louky Čenka Gadase na Kútě. Výsledek tohoto řízení sdělil okresní úřad v Hranicích výnosem z 24. července 1934 č. 14.272/ VI-15.

Na žádost obce o půjčku 250.000 Kč sdělila ÚSP, že nelze této žádosti vyhověti, přislubuje však půjčku 310.000 Kč na 5 $\frac{3}{4}$ % úrok. Obecní rada má se do 30. dubna 1934 rozhodnouti, zda tuto půjčku učiní nebo ne. Obecní zastupitelstvo projednalo odpověď na nabídku ÚSP ve schůzi konané dne 6. dubna 1934 a usneslo se na návrh finanční komise učiniti tuto půjčku a požádati prodloužení lhůty od 30.4.1934 až 31.12.1934 s poznámkou, že o výplatu zápůjčky bude požádáno nejdéle do 31. prosince 1935.

V létě 1934 rozhodla se ÚSP postavit si vodovod sama z louky Smetánky.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 5. října 1934 konané, usneseno požádati o ÚSP, by při stavbě svého vodovodu vybudovala reservoár a potrubí tak, aby sloužilo pro zásobování vodou i obce Zbrašov. Tím upuštěno od zřízení vlastního vodovodu z Kúta. Proti zřízení vodovodu z Kúta a proti uzavření výpůjčky u ÚSP podali námítky Cyril Vavřík a spol., jako důvody uvádějí obavy o nedostatek vody a příliš značný náklad spojený s přečerpáváním vody. Také se jim nezdála býti voda dosti dobrou, ačkoli byla úředním chemickým rozbořem uznána za bezvadnou. Bylo by ji nutno však odkysličovati.

***Pokračování roku 1934.**

7. Stavby a přestavby.

V dubnu 1934 dokončena byla přístavba a nástavba vily Jenovéfy Tebichové č. 50. Vila nazvána „Lesana“.

; Karel Šnitzer, kronikář

Rok 1935.

1. Poměry přírodní.

Rok začíná bez sněhu. Teprve 3. ledna napadlo sněhu, kterého den ode dne přibývalo. Od 8. do 12. ledna byly kruté mrazy. Sníh se udržel až do poloviny února. Děti i dospělí užili sáňkování, bruslení a lyžování. V druhé polovině února bylo částečně deštivo.

V první polovině března byly holomrazy, dne 21. března počalo teplé jasné příjemné počasí se stálým jihozápadním větrem. V noci byly slabé mrazíky, které potrvaly až do 1. dubna. Od 7. dubna často přšelo, následkem čehož se příroda již v druhé polovině dubna neočekávaně rozvinula. Dne 1. května bylo na tuto dobu neobyčejně chladno, neboť vanul mrazivý severák. V květnu stále přeprchávalo.

V červnu ustaly deště a nastala vedra, která dosáhla ve dnech 8. a 9. 30°C a 25. června až 35°C. Tropická tato vedra až 45° C trvala celý červen. Země úplně vyprahla a volala po dešti. Na obloze rozpálené jako tekuté olovo jde žlutavé slunce a nemilosrdně bodá svými paprsky. Toto tropické vedro sužuje kdekoho. Cesta polem, jež bývala rolníkovi potěchou, stává se mu trýzní. Trpí lidé, trpí rostliny. V červenci a v srpnu nepršelo a žně odbyly se velmi brzy.

V září bylo rovněž velmi příznivé počasí pro podzimní setí a sklizeň řepy a zemědělských plodin. V říjnu často přšelo a ku konci měsíce tolik, že se Bečva značně rozvodnila.

První sníh napadl 4. prosince. Před tím nebylo mrazů. Sníh potrval do 24. prosince. Dne 25. prosince sníh úplně sešel a nastalo na tu dobu neobyčejně teplé počasí, které potrvalo po celý leden roku příštího. Sportovci byli tentokrát zklamáni.

2. Poměry hospodářské.

Vládním nařízením ze 13. července 1935 Sb. zákonů a nařízení č. 152/1935 mění se ustanovení vládního nařízení z 13. července 1934 o úpravě obchodu s obilím, moukou a mlýnskými výrobky a některými krmivými.

Vládním nařízením z 20. července 1935 Sb. zák. a nař. č. 173/1935 upraven osev pšenice, žita, ječmene a ovsa v r. 1935/36:

1. V hospodářském roce 1935/36 celková osevní plocha pšenice, žita, ječmene a ova v jednotlivých zemědělských závodech, jejichž celková výměra orné půdy (vlastní i pachtované) přesahuje 5 ha, nesmí být větší, než-li jak byla zjištěna podle vládního nařízení z 25. června 1935 č. 135 Sb. zákonů a nařízení, a zjištění obecních ploch v některých zemědělských závodech ve sklizňovém roce 1935.

2. Celková osevní plocha pšenice v jednotlivých zemědělských závodech v odstavci 1. vyznačených, nesmí být v hospodářském roce 1935/36 větší než 92 % té výměry, jaká byla ve sklizňovém roce 1935 pěstování pšenice vyměřena (věnována), pokud ovšem plocha ta nebyla by větší, než jak vyplývá pro ten který soudní okres z tabulek, které pro jednotlivé soudní okresy vyhlásí ministr zemědělství v Úředním listě Republiky Československé.

Úřady a obce jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto nařízení.

Vyhláškou ministerstva zemědělství ze dne 21. prosince 1935 upravena průměrná cena 1 q pšenice, žita, ječmene a ova domácího původu za pětileté období červenec, srpen, září, říjen a listopad na plodinařských bursách v Praze, Brně a v Bratislavě v roce 1935.

Úprava se jeví takto:

Pšenice			Žito			Ječmen			Oves		
Praha	Brno	Bratislava	Praha	Brno	Bratislava	Praha	Brno	Bratislav	Praha	Brno	Bratislava
169	163	158	133	128	122	121	118	116	118	117	120

{V posledním řádku cena v Kč za 1 q – L. Ch.}

Následkem příliš teplého podzimu v roce 1934 vyrostlo obilí příliš, zežloutlo a špatně přezimovalo. Po 21. březnu 1935 počaly jarní polní práce a byly z počátku přerušovány deštivým počasím. Obilí slibovalo bohatou sklizeň a rež dosahovala až dvoumetrové výšky. Byla obava, že obilí následkem stálých přeháněk polehne. Seno sušilo se za velmi příznivého počasí. Žně odbyly se rovněž za velmi příznivého počasí. Úroda byla jak v zrně, tak ve slámě velmi dobrá.

Následkem mrazíků trvajících až do poloviny května umrzlo mnoho květů na ovocných stromech, zvláště na třešních. Dne 30. května 1935 postihlo část našeho katastru krupobití, zvláště postiženy byly Padělky. Také na ovocných stromech natropilo krupobití značných škod. Následkem tropického vedra červnového povadly řepy a našedlé listy tvořily celé čtverce a obdélníky. Spáleny jsou jetele i vojtešky. V sadech touží ovoce po vláze. Zem je tvrdá, rozpukaná. Dne 29. června 1935 byla u nás po poledni větrná smršť s lijákem. Mnoho ovocných stromů bylo polámáno a vyvráceno. V Teplicích vyvrátila a zpřelámala smršť několik staletých lip. Dne 3. července přihnala se ráno bouře a spustil se mírný déšť.

Při soupisu hospodářského zvířectva k 1. lednu 1935 bylo napočteno:

telat	14,	Plemenných prasnic	10,
býků	2,	selat	15,
jalovic	17,	krmných vepřů	<u>57,</u>
krav	<u>65,</u>	celkem vepřů	82.
celkem hovězího 98			

koz celkem 23.

koní 18, hříbat 1, tj. koní celkem 19.

Při soupisu ovocných stromů a keřů k 1. květnu 1935 bylo napočteno:

Jabloní	723,	švestek	921,
hrušní	212,	slív	27,
třešní	293,	meruněk	38,
višní	24,	broskví	2,
ořešáků vlašských	135,	rybízu	301,
		angreštu	221.

Stromů celkem 2.375, keřů celkem 522.

Ceny za živou váhu vepřového a hovězího dobytka poněkud stouply.

Cena masa vepřového a hovězího jako v roce 1934.

Mzda pomocníků v domácnosti jako roku předešlého.

Hospodářská krise se zmírnila.

Ceny palivového dříví byly:

Tvrdé štěpné – 1. třídy	60 Kč,	2. třídy	55 Kč;
měkké štěpné – 1. třídy	50 Kč,	2. třída	45 Kč,
tvrdé válce	50 Kč,	měkké válce	40 Kč,

tvrdé otýpky	40 Kč,	měkké otýpky	30 Kč,
klest tvrdá	8 Kč,	klest měkká	6 Kč.

3. Poměry společenské.

Učitelka ženských ručních prací Vlasta Červenková ustanovena byla od začátku školního roku 1935/36 v Dolním Újezdě. Na její místo ustanovena byla učitelka ženských ručních prací Gabriela Zárubová z Hustopečí nad Bečvou. Jiných změn v učitelském sboru nebylo.

Narodili se:

V roce 1935 narodil se pouze 1 chlapec Karel Palička dne 1. října 1935, syn Karla Paličky, okresního cestáře č. 12.

Zemřeli:

Eva Vinklerová, dne 22. března 1935, dcera Josefa Vinklera dělníka [obuvníka] č. 46.

Marie Kohoutová, dne 26. dubna 1935, výměnkářka č. 1,

František Kohout, dne 19. listopadu 1935, v nemocnici v Moravské Ostravě, rolník č. 13.

Antonín Tebich, dne 20. listopadu 1935, stavitel č. 50.

V sanatoriu zemřel Alois Hautscher, dne 4. února 1935, pekařský pomocník.

Oddáni byli:

Stanislav Lév, chalupník z Radíkova okres Hranice s Marií Humplíkovou, dcerou rolníka Cyrila Humplíka ze Zbrašova č. 10.

Bohumil Orava, sezdán byl na smrtelné posteli v nemocnici v Hranicích s Annou Čaníkovou, pomocnicí při domácnosti Jana Hapaly č. 21. Bohumil Orava utrpěl na jaře roku 1935 při kácení stromů v obecním lese úraz, kterému po dlouhotrvajícím utrpení v nemocnici, v prosinci 1935 podlehl.

Odveden byl Antonín Oplatek z č. 14.

Lázeňská sezóna byla v roce 1935 opět značně lepší než předešlého roku, což je patrné z počtu lázeňských hostů.

V roce 1935 bylo:

(v roce 1934):

v lázních	4.327 hostů	(2.713),		
v obci	294 hostů	(260),		
ze zahraničí	27 hostů	(33),		
celkem	4.648 hostů	(3.006).	Z toho:	
Z Anglie	2,	z Francie	1,	z Německa 8,
z Polska	2,	z Rakouska	12,	z Lotyšska 2,
celkem 27 zahraničních hostů v roce 1935.				

V lékařském sboru nebylo změny.

Státní stravovací akce a přiděl chleba:

V roce 1935 bylo zdejší obci přiděleno 480 lístků v ceně 4.800 Kč se státní stravovací akce. Lístků na odběr chleba bylo přiděleno 450 po 1 ½ kg. Chléb dodávala firma Šorner z Hranic a rozdělován byl opět v obchodě u Heleny Šindelové.

Ve schůzi obecního zastupitelstva, konané dne 23. dubna 1935 přijat byl do svazku obce Zbrašova Josef Brada, dělník se ženou a dětmi Věrou, Ladislavem, Jaroslavou, Vojtěchem, Marií, Milanem a Vitem. Josef Brada patřil dosud domovským právem do Tylovic u Rožnova pod Radhoštěm. Byl přijat na základě více jak desetiletého pobytu ve Zbrašově. Nejstarší syn Josef Brada přijat nebyl, poněvadž byl již zletilý.

Členem lázeňské komise, nově utvořeného lázeňského okruhu zvolen byl, ve schůzi dne 23. dubna 1935 konané, Josef Hlaváček, spolumajitel vily Ostravanka. Proti této volbě podány byly námitky starostou obce Josefem Machálkou a spol., poněvadž Josef Hlaváček nebyl členem obecního zastupitelstva. Obecní zastupitelstvo projednalo toto odvolání ve schůzi dne 14. května konané a zvolilo členem lázeňské komise starostu obce Josefa Machálku.

Prohlížitelem jatečního dobytka a masa a vydavatelem dobytčích pasů, zvolen byl František Vavřík, rolník č. 15. Dosud vydával dobytčí pasy starosta obce. Prohlížitele jatečního dobytka a masa nebylo dosud třeba, poněvadž nebylo v obci řezníka.

Josef Králík podal žádost o odprodej obecního pozemku na stavbu rodinného domku. Žádost byla obecním zastupitelstvem zamítnuta, poněvadž obec nemá takového stavebního místa.

4. Poměry kulturní.

Na počátku školního roku 1935/36 bylo zapsáno do zdejší školy celkem 32 žáků (20 chlapců a 12 děvčat), z nichž nově přistoupivší byli 2, jeden chlapec a jedno děvče. Do státního čs. reálného gymnasia v Hranicích chodilo 7 žáků, do měšťanské školy chlapecké v Hranicích chodilo 7 žáků a do dívčí měšťanské školy v Hranicích 11 žákyň. Vlasta Hapalová chodila do obecné školy v Olšovci. Na učitelském ústavu v Brně maturovala Marie Oplatková.

Divadelní představení a oslavy:

Dne 11. dubna 1935 sehráli žáci zdejší školy divadelní představení „Krakonoš a kmotr Kalous“ od Jaroslava Průchy. Vypomáhali žáci z měšťanských škol, chlapci i děvčata a Jiří Kočí žák gymnasia. Čistý příjem 149,50 Kč.

Dne 12. května 1935 pořádána ve škole oslava Svátku matek, ku konci slavnosti rozdaly děti maminkám kytičky.

Dne 5. května 1935 pořádala zdejší omladina „kácení máje“ se zábavou.

K oslavě 85. narozenin presidenta Masaryka konalo obecní zastupitelstvo slavnostní schůzi ve středu 6. března 1935 o 11. hodině dopoledne. Starosta Josef Machálka přednesl po zahájení slavnostní projev, který je zapsán v protokole o schůzi obecního zastupitelstva z 6. 3. 1935. Na to zvolen pan prezident republiky, všemi přítomnými členy, čestným občanem obce Zbrašova. Po volbě učinil projev správce školy Karel Šnitzer. Z této schůze byl zaslán panu presidentu republiky pozdravný telegram, jehož znění je rovněž zapsáno v protokolární knize obecního zastupitelstva.

Večer dne 6. března 1935 konán byl lampiónový průvod s hudbou a pálením hranice na Baránce nad vilou Rozmarýn. Když se průvod vrátil k radnici, zapěli účastníci píseň „Tatičku starý náš“ a starosta Josef Machálka přednesl procitěný projev k účastníkům průvodu. Také tento proslov jest zapsán v protokolární knize obecního zastupitelstva. Opis protokolu o slavnostní schůzi obecního zastupitelstva byl v krásně a vkusně upravených deskách zaslán okresnímu úřadu v Hranicích, který jej i s protokoly ostatních obcí zaslal do Prahy.

Ve čtvrtek dne 7. března 1935 zúčastnilo se mnoho zdejších občanů oslavy pořádané armádou a městskou radou v Hranicích o 9. hod. dopolední na náměstí.

Dne 18. června 1935 podniklo 27 starších žáků poučný výlet na údolní přehradu na Bystřičce.

Dne 27. dubna 1935 konala se ve zdejší škole zkouška z římsko-katolického náboženství za přítomnosti světícího biskupa msgr. Stavěla z Olomouce.

Hasičský sbor pořádal v tomto roce 2 plesy a dne 29. června 1935 župní sjezd, zápis o tom jest v kronice hasičského sboru.

Dne 26. prosince 1935 sehrál hasičský sbor v sále U Prášilů divadelní hru „Moje teta – tvoje teta“.

Veřejná knihovna:

V roce 1935 četlo se více než v minulých letech, 36 čtenářů přečetlo 716 knih. Knihy půjčoval František Ryška. Knihovnu reviduje každým rokem okrskový knihovník prof. Hendrych z Hranic. Obec poukázala z obecní pokladny obnos 500 Kč na zakoupení knih.

5. Poměry zdravotní.

V únoru a březnu 1935 onemocnělo mnoho žáků na černý kašel. V říjnu byli 2 žáci v nemocnici v Hranicích. V prosinci onemocnělo přes 50 % žáků na spalničky. V zimních měsících řádila také chřipka.

6. Poměry politické.

Dne 19. května 1935 konala se volba do poslanecké sněmovny a do senátu, výsledek byl tento:

Oprávněných voličů do poslanecké sněmovny bylo 86 mužů a 96 žen, celkem 182. Skutečně volilo 81 mužů a 84 žen, celkem 165 voličů. Z toho obdržela:

republikánská strana	47 hlasů,	
sociálně demokratická strana	65 hlasů,	
národní socialisté	22 hlasů,	
lidová strana	23 hlasů,	
životnostenská strana	8 hlasů,	dohromady 165 hlasů.

Oprávněných voličů do senátu bylo 76 mužů, a 84 žen, celkem 160 voličů. Skutečně volilo 72 mužů a 76 žen, celkem 148 voličů. Z toho obdržela:

republikánská strana	44 hlasů,
sociální demokratická strana	58 hlasů,

národní socialisté	18 hlasů,	
lidová strana	21 hlasů,	
živnostenská strana	7 hlasů,	celkem 148 hlasů.

Předsedou volební komise do poslanecké sněmovny byl Vladislav Damek, místopředsedou František Rýpar; předsedou komise pro volbu do senátu byl František Vavřík, místopředsedou Jan Jednorog.

Zástupcem dohlédacího úřadu byl správce školy Karel Šnitzer.

Dne 26. května 1935 konána volba do zemského a okresního zastupitelstva.

Výsledek volby do zemského zastupitelstva: Oprávněných voličů bylo 79 mužů a 90 žen, celkem 169 voličů. Skutečně volilo 74 mužů a 80 žen, celkem 154 voličů. Z toho obdržela:

republikánská strana	53 hlasů,
sociální demokraté	52 hlasů,
národní socialisté	18 hlasů,
lidová strana	24 hlasů,
živnostenská strana	7 hlasů.

Výsledek volby do okresního zastupitelstva: Oprávněných voličů bylo 79 mužů a 90 žen, celkem 169 voličů. Skutečně volilo 75 mužů a 79 žen, dohromady 154 voličů. Z toho obdržela:

republikánská strana	48 hlasů,
sociální demokraté	57 hlasů,
národní socialisté	18 hlasů,
lidová strana	24 hlasů,
živnostenská strana	7 hlasů.

Předsedou volební komise pro volbu do zemského zastupitelstva byl Josef Machálka, místopředsedou Vladislav Damek; předsedou komise pro volbu do okresního zastupitelstva byl František Kohout č. 4, místopředsedou Jaroslav Horák.

Zástupcem dohlédacího úřadu byl správce školy Karel Šnitzer.

V sobotu 14. prosince 1935 v poledne stažena presidentská standarta v Lánech. První prezident Československé republiky vzdal se svého úřadu. Dne 18. prosince 1935 zvolen prezidentem Československé republiky ministr zahraničí Dr. Edvard Beneš. Zápis o tom je ve školní kronice, díl druhý str. 7.

7. Správa obce a důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

V měsíci březnu 1935 požádal člen obecního zastupitelstva Josef Velart, aby byl zproštěn této funkce pro oční chorobu. Za něho povolán byl náhradník Cyril Vavřík. Jiných změn ve složení obecní rady a obecního zastupitelstva nebylo.

Dne 19. listopadu 1935 zemřel člen obecní finanční komise František Kohout, rolník č. 13, který zastával v době světové války úřad starosty až do první volby, konané již ve svobodném státě československém. Čest jeho památce!

Obecní rozpočet na rok 1935 byl takto sestaven:

řádná potřeba	94.040 Kč
řádná úhrada	<u>80.411 Kč</u>
schodek	13.629 Kč

Usneseno krýti tento schodek 125 % přírážkou k dani činžovní a 350 % přírážkou k ostatním daním.

Mimořádné hospodaření:

potřeba	226.000 Kč
úhrada	<u>226.000 Kč</u>
schodek	0 Kč

Rozpočet myšleného obecního vodovodu:

potřeba řádná	13.000 Kč
úhrada	<u>13.000 Kč</u>
schodek	0 Kč
mimořádná potřeba	150.000 Kč
úhrada	<u>150.000 Kč</u>
schodek	0 Kč.

Úhradu mimořádného rozpočtu usneseno krýti výpůjčkou u ÚSP.

Hlavní obecní účet za rok 1935 se jeví takto:

Celkový příjem i hotovost pokladní z r. 1934	80.947,90 Kč
vydání	<u>80.269,95 Kč</u>
hotovost pokladní k 1.1.1935	677,95 Kč.

Zůstatky ve vkladních knížkách:

Městská spořitelna v Hranicích č. vkl. 6166	640,53 Kč
Kontribučenská zál. v Hranicích č. vkl. 371/5	5.442,30 Kč

Kontrib. zál. (kmen. jmění) č. vkl. 310/5 723,33 Kč

Měst. spoř. (chudin. fond) č. vkl. 2719 1.641,12 Kč

Chudinský fond:

Příjem 419,75 Kč

vydání 240,00 Kč

hotovost 179,75 Kč.

Prodej cenin pro Půjčku práce {*tj. státní dluhopis – pozn. L.Ch.*}:

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 13. dubna 1935 usneseno jednomyslně, aby z kmenového obecního jmění bylo vráceno 72.000 Kč běžným obecním příjmům, kterýžto obnos byl zaplacen za les. Peněz těchto je třeba na zaplacení příspěvku okresu na dlažbu okresní silnice Hranice—Zbrašov v katastru obce Zbrašova. Za upotřebené toto kmenové jmění má být připsán v náhradu obecní les v kupní ceně 226.000 Kč.

Dále usneseno, aby z cenných papírů Půjčky práce nominálně 100.000 Kč, prodáno bylo 80.000 Kč, z nichž oněch 72.000 Kč vrátí se jmění výdajovému a 8.000 Kč bude uloženo k obecnímu jmění kmenovému. Ředitel státního dluhu požádá se o devinkulaci 80.000 Kč s cenných papírů Půjčky práce.

Majitelé domů a pensionů, pojatých do lázeňského okruhu, podali obci žádost, aby byli z lázeňského okruhu vyjmuti vzhledem k tomu, že tato část obce neodpovídá předpisům, které stanoví zákon totiž, že není opatřena řádným vodovodem. Obecní rada zařídí u Zemského úřadu v Brně ve smyslu podané žádosti.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 10. prosince 1935, usneslo se obecní zastupitelstvo požádati okresní úřad v Hranicích o povolení mimořádné lesní těžby ve výši 343 m³, kterýžto množství bylo zaštetřeno v rámci stanoveného lesního plánu. Usneseno zaplatiti Dřevařskému syndikátu 5 % mimo 1 % poplatku za úřední výkon a komisionelní výlohy.

V tomž sezení vydalo obecní zastupitelstvo na vědomí první předběžnou bilanci lázeňské komise za rok 1935, mimo měsíc prosinec, dle níž bylo vybráno na lázeňské taxe 51.725 Kč, schodek v obnosu 4.000 Kč kryt zápůjčkou od Ladislava Říhovského. Plně platilo lázeňskou taxu 416 hostů, osvobozeno bylo 44 hostů a zmírněnou taxu platilo 1.237 hostů. Plná taxa činila 50 Kč za osobu.

Stavba obecního vodovodu. (Pokračování z roku 1934.)

Ve schůzi obecního zastupitelstva 29. března 1935 sdělil starosta, že Ústřední sociální pojišťovna počala se stavbou svého vodovodu z louky „Smetánky“.

Ve schůzi dne 13. dubna 1935 konané, přečten byl rozpočet firmy Antonín Kunz na uspořádání vodojemu pro připojení obce na teplický vodovod z Baránky. Práce tyto byly rozpočteny na 5.412 Kč. Usneseno ihned požádati ÚSP o zásadní rozhodnutí, zda se obec Zbrašov může připojit na vodovod v Teplicích nad Bečvou. V případě kladného rozhodnutí, usneseno požádati firmu Antonín Kunz, aby shora uvedené práce ve vodojemu na Baránce provedla. (Pokračování v roce 1936.)

8. Stavby, přestavby a nástavby.

Marie Gillarová, poštovní revidentka z Uherského Hradiště koupila od Jana Hapaly č. 21 pozemek zvaný „Zápusté“ na stavbu weekendového domku a později snad i vily. Při komisionálním jednání o povolení ku stavbě uplatňoval starosta Josef Machálka ponechání cesty mezi stavením a zahradou Františka Vavříka č. 15 a plotem koupeného pozemku, o šířce 6 m. Proti tomu podala Marie Gillarová odvolání k obecnímu zastupitelstvu, a když toto odvolání zamítlo, podala odvolání k okresnímu úřadu. Okresní úřad rozhodl o ponechání cesty v šířce 3 m. Než byl pozemek tento Marii Gillarové prodán, navrhl starosta v obecním zastupitelstvu, aby obec koupila část tohoto pozemku v šířce 10 metrů a zřídila veřejnou cestu spojující vesnici se Záhumením. Zbývající části tohoto pozemku po obou stranách nabídnuty ke koupi a přivtělení ku svým zahradám sousedům Františku Vavříkovi č. 15 a Františku Kohoutovi č. 13. Návrh tento padl, poněvadž zmínění sousedé nejevili o koupi zájem.

V září 1935 započala po komisionálním jednání dne 4. září 1935 konaném, se stavbou budovy pro ubytování lázeňských hostů na parcele č. 227 , tj. v zahradě při č. 41, Helena Šindelová. Postavena přízemní budova z části podsklepená se 4 pokoji, 2 předsíněmi, komorou, spíží, kuchyní, verandou a záchodem. Do zimy proveden byly pouze práce zednické, pokrivačské, klempířské a instalatérské vodovodu a elektrického vedení.

V prosinci 1935 zbourána byla stará restaurační budova v Teplicích a započato se stavbou nové nejmoderněji vybavené restaurační budovy s byty v prvním poschodí a balkónky k východu. Před budovou zřízena široká terasa. Stavbu projektovala firma Kotas z Prahy, provedla firma

Ing. Alois Jambor z Hranic za odborného dohledu stavitele Emila Kleina od firmy Kotas z Prahy.

Karel Šnitzer , kronikář

Rok 1936

1. Poměry přírodní.

Dne 1. ledna 1936 počalo neobyčejně teplé počasí, slunce hrálo jako na jaře, včely vyletovaly na Nový rok z úlů jako v únoru a březnu, kdy za slunného počasí poprvé vylétají. Jistě zjev vzácný a řídký. Teplota byla 12°C až 14°C. Toto teplé počasí udrželo se i další dny při obloze ponejvíce zamračené. Vlivem takového počasí počaly kvést fialky, macešky a třešně silně nalévaly. Než, 11. ledna o 6. hodině večer byla bouřka, blýskalo se a hřmělo jako na jaře nebo v létě. Koncem ledna kvetly jivy a lísky a ptáčci prozpěvovali jako na jaře. Dne 31. ledna silně přšelo. Dne 4. února strhla se dopoledne velká sněhová metelice za silného severovýchodního větru. Dne 5. února uhořel silný mráz, 6. a 7. února chumelilo za zimy -10°C. Dne 20. února napadl sníh, který zůstal ležet, 22. února byl opět silný mráz, 23. února přšelo a sníh sešel. Dne 19. února objevili se u nás první špačci, kteří hledali stará bydliště.

Začátkem března bylo počasí příznivé, stromy, zvláště třešně a hrušně počaly silně nalévati. Chladné počasí koncem března a začátkem dubna tento rozvoj zastavilo. Dne 19. března byl silný mráz. Duben počal dešťovými přeháňkami, 6., 7. a 8. dubna byly silné mrazy. Po celý duben střídalo se slunné počasí s deštěm a chladem. Ve dnech 23. a 24. dubna sněžilo. Květen počal deštivým chladným počasím. Prvního května bylo hrozné počasí, od 3. do 5. přepřchalo. Od 5. do 17. května bylo krásně bez deště. Dne 28. května postihlo část našeho okresu strašné krupobití. Polní úroda na Záhoří v Rakově, Nětčicích, Soběchlebích byla téměř úplně zničena. Žalostný byl pohled na zničené obilní lány i na pole osetá řepou a osázená zemáky.

Začátek června byl deštivý, v polovině června nastala vedra, druhá polovina června byla suchá a stále musilo se v zahradách zalévati. V červenci a začátkem srpna stále přepřchalo, takže se žně odbývaly za

počasí nepříznivého. V druhé polovině srpna a po celý měsíc září bylo počasí příznivé.

Říjen byl opět deštivý. První mráz uhořel 22. listopadu a 30. listopadu napadlo poprvé sněhu. V prosinci střídavě sněžilo a tálo.

2. Poměry hospodářské.

Vládním nařízením z 10. března 1935 upraveny byly dodávky osiva a krmiv atd. ...→... Byla zvýšena kvóta v lesním těžbě, atd. ...→... uváděny ceny zemědělských výrobků atd.

Pro hospodářský rok 1936/37 byly zavedeny pro pěstitele obilí výkazy, tzv. 'Obilní knížky', do nichž zapsáno bylo jméno pěstitele obilí, datum vydání a čís. výkazu, velikost oseté plochy a počet osob ke stolu.

Obilí dodané komisionáři 'Obilní společnosti' nebo k semletí pro domácí potřebu muselo být zapsáno do výkazu komisionářem nebo mlynářem. Bez této 'Obilní knížky' nebylo možno mletí ani dodatí obilní společnosti. Ve Zbrašově bylo vydáno takových knížek 31 pěstitelům obilí. Vyplněný výkaz, jak shora uvedeno, podepsal pěstitel obilí a starosta opatřil úředním razítkem. Tyto výkazy byly pak k 1. září 1937 pěstitelům odebrány a vydány jim pro hospodářský rok 1937/38 nové, do nichž bylo přepsáno množství obilí prodané v hospodářském roce 1936/37.

Při soupisu hospodářského zvířectva k 1. lednu 1936 bylo u nás napočítáno:

telat do 1 roku	19,	koní teplokrevných +15 let	1,
býků	2,	koní chladnokr. hříbě do 1 r. 1,	
jalovic nepřípuštěných	4,	koní 3 až 8 letých	1,
jalovic přípuštěných	9,	koní 8 až 15 letých	12,
krav prvníček	8,	koní +15 let	3,
krav 2. – 4. r.	35,	celkem koní	18.
krav 4. r. a výš	27,		
z toho krav k tahu	22.	koz	29.
plemenných prasnic do ½ r.	2,	psů	28,
plemenic 1 r. a starších	8,	koček	40,
selat	11,		
běhounů	38,	slepíc	434,
běhounů ½ r. a starších	14,	hus	13,
dohromady vepřů	73	kachen	6.

3. Poměry společenské.

Ve složení učitelského sboru nebylo změny. výnosem okresního školského výboru v Hranicích ze 27. února 1936 povoleno bylo Marii Oplatkové, kandidátce učitelství ze Zbrašova, hospitovati na zdejší škole od 1. března do 30. června 1936.

V roce 1936 se narodili:

Jan Šnejdrla, dne 19. února 1936, syn Jana Šnejdrly dělníka, který se do Zbrašova přistěhoval v roce 1934 z Ústí.

Ladislav Chromý, dne 9. srpna 1936, syn Oldřicha Chromého autodopravce.

V roce 1936 zemřeli:

Františka Tomečková, dne 19. srpna 1936, výměnkářka č. 7.

Čeněk Gadas, dne 4. srpna 1936, rolník č. 9. (Mozková mrtvice.)

Vojtěch Maštaleř, dne 22. května 1936, pensista z Vítkovických závodů, z č. 41.

František Orava, dne 13. května 1936, dvouletý chlapec, syn Adolfa Oravy, lázeňského sluhy; opařil se a zemřel po několikadenním hrozném utrpení.

Zdeňka Hantková, dne 30. prosince 1936, dcera Čenka Hantka maséra, (sebevražda) — spolu s ní

Alois Vlácil, řeznický pomocník, syn Metoděje Vlácilůva řezníka č. 1. (sebevražda – vrhli se pod kola jedoucího vlaku).

Odveden byl Cyril Humplík z č. 10.

Lázeňská sezóna.

Počet návštěv z Československa 4.658, z ciziny 45, celkem 4.703 hostů. Z toho bylo v lázních $4.199 + 45 = 4.244$ hostů a ve Zbrašově 459 hostů, celkem 4.703 hostů.

Počet hostů ve Zbrašově byl o 165 hostů větší než v roce 1935, což svědčí o tom, že byla lázeňská sezóna opět lepší.

Ze zahraničních hostů bylo:

z Německa	19
z Rakouska	14
z Polska	8

z Anglie	2
z Maďarska	1
ze Spojených států amerických	1,

Celkem 45 (v roce 1935 27) hostů.

Státní stravovací akce, přiděl chleba a zimní nouzová výpomoc:

V roce 1936 bylo na zdejší obec přiděleno 2.195 stravovacích lístků v ceně 21. 950 Kč. Lístků na odběr chleby bylo přiděleno 232 po 1 ½ kg. Chléb dodávala opět firma Šorner a rozdělován byl u Heleny Šindelové.

Pro zimní nouzovou výpomoc obdržela obec 20 kg cukru, žitnou kávu a také několik kilogramů tuku a pak mouku.

Členem lázeňské komise pro další období zvolen Vladislav Damek člen obecní rady, ve schůzi obecního zastupitelstva dne 7. května 1936.

V téže schůzi obecního zastupitelstva zrušen byl telefonní poplatek za místní hovor v obnosu 1 Kč, který byl vybírán po zřízení telefonní stanice.

Jako člen obecní finanční komise za zemřelého Františka Kohouta č. 13, navržen a také okresním úřadem schválen byl František Vavřík, rolník č. 15.

Na dotaz okresního úřadu v Hranicích, zda obec Zbrašov souhlasí z návrhem obchodního grémia v Hranicích na zavedení nedělního klidu v obchodních živnostech okresu hranického, usneslo se obecní zastupitelstvo ve schůzi 27. srpna 1936 souhlasiti s návrhem obchodního grémia.

Poněvadž umístování noclehářů činilo stále a stále větší potíže, hlavně tím, že byli umístováni neustále v několika stacích (Hapala, Gadas, Machálka), usneslo se obecní zastupitelstvo ve schůzi dne 27. srpna 1936, pokusiti se o to, aby byli umístováni po číslech, než se tato záležitost jinak zařídí. Usneseno opatřiti rozpočet na přístavbu místnosti k obecnímu domku č. 36 pro zmíněný účel.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 3. prosince 1936 konané, přijata byla Jenová Tebichová s nezletilými dětmi Janem a Jiřinou do svazku obce Zbrašova.

Na valné hromadě hasičského sboru, konané 18. ledna 1936 zvolen za náčelníka František Kohout, berní úředník č. 4, když dlouholetý náčelník sboru Cyril Humplík již volbu dále přijati nechtěl. Podnáčelníky byli zvoleni František Králík a Jan Jednorog.

4. Poměry kulturní.

Na počátku školního roku 1936/37 bylo zapsáno do zdejší školy celkem 29 žáků (17 chlapců a 12 děvčat), z nichž nově přistoupivší byli 4 (2 chlapci a 2 děvčata).

Do státního čsl. reálného gymnasia v Hranicích chodilo 5 žáků, do chlapecké měšťanské školy 7 žáků, do dívčí měšťanské školy v Hranicích 9 žákyň. Do měšťanské státní školy v Heřmanicích 1 žák {*Miroslav Kohout*} a do obecné školy v Olšovci 1 žačka {*Vlasta Hapalová*}, celkem 23 žáci.

Na čsl. st. reálném gymnasiu v Hranicích maturovala s vyznamenáním Františka Duchoňová.

Oslavy a divadelní představení:

Dne 7. a 8. března 1936 pořádána byla oslava narozenin pana presidenta Osvoboditele T.G.Masaryka a Masarykův den čsl. zahraničí.

Dne 7. března o ½ 7 hod. večer byl pořádán lampiónový průvod s hudbou na Baránku, kdež byla zapálena přesně v 7 hodin hranice. O panu presidentovi T.G.Masarykovi přednesl projev řídící učitel v. v. J. Pospíšil z Hranic.

Dne 8. března konána ve škole o 2. hodině odpolední slavnost ‚Masarykova dne čsl. zahraničí‘, na níž přednášel o významu tohoto řídící učitel Karel Šnitzer. Sbíрка dům od domu vynesla 346 Kč. Podrobný zápis o tom je ve školní kronice.

Dne 31. května 1936 konána o 2. hod. odpolední ve škole oslava svátku matek a zároveň oslavila narozeniny pana presidenta republiky Dr. Edvarda Beneše.

V červnu podnikl správce školy s 27 žáky poučný výlet na středomoravskou výstavu do Přerova. Podrobný zápis a fotografie je ve školní kronice.

V sobotu a v neděli dne 10. a 11. května 1936 zúčastnil se ministr zemědělství dr. Zadina otevření nového obilního skladu v Hranicích. Ministr přenocoval ze soboty na neděli v lázeňské budově v Teplicích nad Bečvou. V neděli 11. května ráno před 9. hodinou shromáždili se žáci, omladina mužská i ženská někteří občané před dolním vchodem sanatoria a očekávali ministra, který prohlížel před 9. hod. sanatorium. Když přišel ministr se svým doprovodem ku shromážděným, pozdravil je na území

obce Zbrašova starosta obce Josef Machálka a studentka Františka Duchoňová mu podala pěknou kytici. Ministr na pozdrav starosty srdečně odpověděl a měl pak velmi pěkný proslov k žákům zdejší školy, jimž pak každému na rozloučení podal ruku.

Dne 27. a 28. října 1936 byla obvyklá oslava výročí našeho osvobození. Dne 27. října 1936 o 2. hod. odp. konána besídka ve škole za hojně účasti občanstva. Účastníci besídky seznámeni byli s našimi státními znaky (malým, středním a velkým) a státní pečeti a vysvětleno jim kdo a kdy, kterého znaku a státní pečeti smí užívat.

Dne 20. prosince 1936 byla pořádána vánoční slavnost s nadílkou. O významu „stromů republiky“ promluvil správce školy Karel Šnitzer.

Zábavy:

Dne 4. ledna 1936 pořádal hasičský sbor svůj tradiční ples za hojně účasti domácího i přespolního obecnstva.

Dne 2. února 1936 pořádala svůj ples strana čs. sociálních demokratů, byl to jejich první ples.

Dne 15. února pořádal svůj první ples nově ustavený zábravní a dramatický odbor hasičského sboru do něhož vstoupilo přes 50 členů. Ráz plesu byl ‚Cesta kolem světa‘. Členové odboru, hoši i děvčata, projeví při přípravách plesu veliké pochopení pro družnou obětavou a nezištnou práci. Sál u Prášilů byl vyzdoben tak, jako snad dosud nikdy. Odměnou bylo svornému obětavému mládí než neobyčejná návštěva tohoto jejich prvního podniku.

Dne 3. května 1936 pořádali slavnost kácení máje a taneční zábavu sociální demokraté.

Dne 17. května káceli mají zábravního odboru a provedli při tom scénu ‚Stínání májového krále‘, která se všem účastníkům velice líbila. Dopoledne vyjeli hoši v kroji na koních do Hranic a okolních vesnic, aby zvali ku slavnosti. Bylo to poprvé, kdy namísto všelijakých maškar proveden byl pěkný krojovaný výstup.

Dne 14. června 1936 podnikli členové zábravního odboru vycházku na Kunzov a do Radíkova, kde se konalo odhalení pomníku padlým a jubilejní slavnost Národní jednoty.

Dne 19. července 1936 pořádal zábravní odbor zahradní slavnost u Bláhů.

Na rozloučenou s odvedenci pořádal odbor taneční zábavu u Prášilů dne 20. září 1936.

Dne 27. října 1936 pořádala strana národních socialistů první naši hodovou zábavu u Bláhů.

Dne 5. prosince 1936 pořádána byla, po dlouhé přestávce několika let, opět mikulášská zábava s nadílkou, stranou sociální demokracie.

Dne 26. prosince 1936 sehrál dramatický odbor hasičského sboru divadelní hru se zpěvy „Na té naší vesnici“; zpívali: Ludmila Mikšíková, Čeněk Hantek, Karel Lukas, na piano doprovázel Antonín Valenta z Hranic, na housle Alois Vašek, holič.

Divadelní kurs.

Začátkem roku 1936 vydalo ministerstvo osvěty výnos, dle něhož směji jen ty ochotnické spolky provozovati divadlo, jejichž režisér prokáže se vysvědčením o absolvování divadelního kursu. Takový dramatický kurs pořádal okresní osvětový sbor v Hranicích za vedení režiséra olomouckého divadla Oldřicha Stibora ve dnech 5., 8., 20. a 29. března 1936. Z našeho dramatického odboru zúčastnili se tohoto kursu řídící učitel Karel Šnitzer, Ludmila Hapalová {*provd. Hantková*}, Ludmila Vavříková {*provd. Kohoutová*}, Božena Drobilová, František Duchoň, Jan Humplík, František Vavřík a Jan Drobil. Po skončení kursu obdrželi vysvědčení o absolvování kursu.

5. Poměry zdravotní.

V lednu, únoru a v březnu onemocnělo mnoho dětí i dospělých nastuzením – chřipkou.

Dne 28. prosince 1936 odjel starosta obce Josef Machálka do Prahy, do sanatoria dr. Schamberga, aby se léčil z vážné kožní choroby, následkem nákazy za světové války.

Samaritský kurs.

V měsíci březnu a dubnu 1936 byl pořádán samaritský kurs v sále u Prášilů. Dne 27. března přednášel městský lékař z Hranic MUDr. Antonín Rosík o významu samaritství a hygieně venkova, bylo 120 návštěvníků. Dne 30. března 1936 přednášel šéflékař lázní Teplic nad Bečvou MUDr. Oskar Leo Stern anatomii a fyziologii, 103 návštěvníků. Dne 3. dubna 1936 přednášel lázeňský lékař MUDr. Jan Urban o první pomoci (teorie), 95 návštěvníků. Dne 10. dubna 1936 přednášel lázeňský lékař MUDr. Jan

Urban o první pomoci (praxe). Při praktickém provádění mu pomáhali MUDr. E. Böhm a masér Čeněk Hantek st., bylo 110 návštěvníků. Dne 17. dubna přednášel pplk. Alex Jiříček z Hranic o ochraně proti plynovým útokům, 104 návštěvníků. Účastníci sledovali přednášky s velkým zájmem.

Civilní protiletdecká ochrana - C.P.O.

Výnosem okresního úřadu v Hranicích, ze dne 9. dubna. 1936 č. 8688/XI-16, nařízeno bylo zřídit v každé obci poradní výbor pro civilní protiletdeckou ochranu. U nás konala se ustavující schůze tohoto výboru dne 24 dubna 1936 v radnici. Výbor poradní sestaven takto:

1. Josef Machálka, starosta obce,
2. Josef Dietl, správce lázní Teplice nad Bečvou,
3. Cyril Vavřík, velitel CPO,
4. František Vavřík, starosta hasičského sboru,
5. František Kohout, náčelník hasičského sboru,
6. MUDr. Jan Urban, lázeňský lékař,
7. František Králík, místonáčelník hasičského sboru,
8. Jan Jednorog, místonáčelník hasičského sboru,
9. Karel Šnitzer, řídící učitel,
10. Čeněk Hantek, masér,
11. Jaroslav Horák, člen výboru,
12. Augustin Mikšík, člen výboru.

Jednatel zvolen řídící učitel Karel Šnitzer.

Na této schůzi rozdány byly členům výboru směrnice č. 1, 2 a 3 s vybidnutím, aby si je přečetli a do příští schůze přišli s návrhy. Časopis „Obrana obyvatelstva“ odebrá hasičský sbor a správa školy. CPO má ve Zbrašově zřízenou místnost pro první pomoc v radnici, kdež je také obvazový materiál.

Ve schůzi výboru konané 12. května 1936 rozdělena byla naše obec na poplachové o požárové okruhy takto:

1. okrsek lázeňský od vily Ladislava Říhovského až po Horní bránu: velitel Karel Šnitzer, samaritán Adolf Orava ml., člen asanační skupiny Josef Růžička, posel Josef Růžička ml.
2. okrsek od Horní brány až na konec obce u č. 57 a č. 35: velitel Cyril Humplík, samaritán Josef Duchoň st., člen asanační skupiny Jaroslav Horák, spojka František Humplík.
3. okrsek lázně Teplice kromě sanatoria, které patří do 1. okrsku: velitel Josef Dietl, samaritán Čeněk Hantek, členové asanační skupiny František

Ryška a Karel Machanec, záloha Adolf Orava st., Štěpánka Rorečková, František Rýpar st., Eduard Roreček a František Roreček.

Poplach učiní se u nás troubením a zvoněním. Shromaždiště funkcionářů je v radnici.

Výnosem okresního úřadu v Hranicích ze dne 11. července 1936 č. 22.134/XI-16 nařízeno konání zkoušky pohotovosti a zatemnění obce. Obojí konáno v sobotu dne 18. července 1936.

Již v únoru 1936 pořízen byl seznam složek CPO a sice: seznam nevojáků a hochů ve stáří od 14 do 20 let (31), seznam žen (88).

Ve schůzi dne 15. července 1936 konaná usneseno navrhnouti obecní radě, aby zakoupila 10 plynových masek s 2 cvičnými filtry. Ve schůzi 23. listopadu 1936 konané usneseno, aby velitel CPO Cyril Vavřík s Čeňkem Hantkem provedli v prosinci výuku s plynovými maskami (dechová a cvičení prostná, se zadržením dechu). Cvičení konána v prosinci 8., 9., 10., 11., 15. a 16. s počtem účastníků 7, 11, 2, 10, 4, 6 a dvou cvičitelů.

Do školy pro výcvik asanačních čet v Lutíně byl vyslán ze zdejší obce Čeněk Hantek, který na schůzi dne 16. prosince 1936 konané, podal referát o tomto výcviku. Podrobně zapsáno o tom v protokolární knize výboru CPO.

Sluší zde poznamenati, že cvičitelé vyvinuli neobyčejnou obětavost při nácviku složek a členové složek pochopení a nevšední zájem, což dokazovali dochvilností a hojnou návštěvou cvičení. Všechna cvičení prováděl se v radnici v místnosti obecní kanceláře a čítárny v 1. poschodí.

6. Poměry politické.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané 9. července 1936 usneseno jednomyslně upsati na půjčku na obranu státu obnos 20.000 Kč u kontribučenské záložny v Hranicích na 4½ %.

7. Správa obce důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

Dne 4. srpna 1936 zemřel člen obecního zastupitelstva a člen místní stavební komise Čeněk Gadas, rolník č. 9. Za zemřelého byl povolán náhradník ze strany lidové Bohumil Gadas, syn zemřelého.

Po odjezdu starosty Josefa Machálky na léčení do Prahy dne 28. prosince 1936 převzal úřadování náměstek starosty František Králík a za starostu povolán náhradník z republikánské strany Eduard Roreček.

Obecní rozpočet na rok 1936 byl sestaven takto:

Řádné hospodaření:	Potřeba	77.621 Kč
	úhrada	<u>65.365 Kč</u>
	schodek	12.256 Kč

Schodek tento uhradí se přirážkou 125 % k dani činžovní a přirážkou 350 % k daním ostatním.

Mimořádné hospodaření:	Potřeba	253.000 Kč
	úhrada	<u>253.000 Kč</u>
	schodek	0 Kč

Úhrada kryje se výpůjčkou od Ústřední sociální pojišťovny.

Rozpočet místní školní rady:	Potřeba	3.384 Kč
------------------------------	---------	----------

Rozpočet obec. chud. fondu:	potřeba	1.294 Kč
	úhrada	<u>144 Kč</u>
	schodek	1.150 Kč

Rozpočet obecního vodovodu:	Řádná potřeba	13.000 Kč
	úhrada	<u>13.000 Kč</u>
	schodek	0 Kč

Mimoř. potř.	150.000 Kč
úhrada	<u>150.000 Kč</u>
schodek	0 Kč

Potřeba místní školní rady a schodek obecního chudinského fondu a potřeba obecního vodovodu jsou zařazeny v patřičných hlavách hlavního rozpočtu.

Úhradu mimořádného rozpočtu vodovodního usneseno krýti výpůjčkou od Ústřední sociální pojišťovny.

Hlavní obecní účet za rok 1936 se jeví takto:

Celkový příjem	194.496,— Kč
celkové vydání	<u>188.884,65 Kč</u>
zůstatek k 1.1.1937	5.584,35 Kč

Účet místní školní rady:	Příjem celkem	3.659,28 Kč
	vydání celkem	<u>3.635,15 Kč</u>
	hotovost	24,13 Kč
Účet obec. chudin fondu:	příjem celkem	2.457,55 Kč
	vydání	<u>2.377,80 Kč</u>
	hotovost	79,75 Kč

Tento účet byl schválen ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 6. 11. 1937. {*Sic! - Správně asi má být 6. listopadu 1936 – pozn. L. Ch.*}

František Vavřík č. 15 a spolčníci (Františka Langerová, Františka Humplíková, Josef Duchoň) podal žádost o odprodej uličky, vedoucí od kaple mezi domy Františky Langerové, Františky Humplíkové a mezi zahradami Františka Vavříka a Josefa Duchoně.

Obecní zastupitelstvo usneslo se ve schůzi dne 23. února 1936 konané, jednati s Františkem Vavříkem o odstoupení části své zahrady na stavbu hasičského skladiště. František Vavřík vyslovil se při jednání, že žádnou část zahrady nepostoupí.

Na návrh obecní finanční komise usneseno pak ve schůzi dne 7. května 1936 konané, odprodat uličku shora uvedeným žadatelům za obnos 5 Kč za 1 m², s podmínkou, že vykupitelé zaplatí všechny s kupem spojené poplatky. Ulička byla připojena k pozemkům vykupitelů a zrušena. Pro občany neměla valného významu a byla skladištěm odhozených střepů.

V roce 1936 oživila opět otázka zřízení hřbitova na katastru obce Zbrašova, o níž jednáno naposled v roce 1931. Žádost o zřízení hřbitova podala místní organizace národně socialistické strany. Žádost byla projednána obecním zastupitelstvem ve schůzi dne 23. března 1936 a bylo usneseno odložit tuto záležitost, vzhledem k neutěšeným finančním poměrům obecním, na pozdější dobu.

Ve schůzi dne 7. května 1936 usneseno obecním zastupitelstvem, dáti vypracovati firmě Ing. Aloise Jambora v Hranicích projekt na cesty:

1. do Hejku (od dlážděné okresní silnice) Mariánským údolím až na hranice katastru obce Ústí.
2. na cestu do Solnic.
3. kolem humen od školy ke kříži v Solnicích.

V prosinci 1936 zaslala firma Jambor hotový projekt na cestu do Hejku a Mariánského údolí. Za projekt a k němu vypracovaný rozpočet vyplaceno 3.063 Kč.

Ve schůzi dne 10. října 1936 usneslo se obecní zastupitelstvo požádati ministerstvo zemědělství o povolení mimořádné lesní těžby pro rok 1937 v množství 1.000 kubických metrů. Za vytěžené peníze za dřevo vybudují se obecní komunikace.

Ve schůzi dne 3. prosince 1936 usneseno požádati Zemský úřad, oddělení pro hrazení bystřin, o provedení místního šetření a vypracování projektu na regulaci potoka „Krkavec“, který má ráz bystřiny.

Dne 20. prosince 1936 prodána byla veřejnou dražbou obecní bryčka Janu Hapalovi za 1.420 Kč, poněvadž se ji dnes neužívá k účelům, k jakým byla kdysi pořízena (dovážení kněze na křesťanská cvičení, na mše a při pohřbech ke Kostelíčku).

Výnosem okresního úřadu v Hranicích byly vyzvány všechny obce okresu, aby v nejkratší době zřídily sprchové lázně pro účely civilní protiletectvé ochrany. Po dohodě s místní školní radou bylo usneseno zříditi sprchové lázně ve škole a sice v prádelně, k níž přistaví se do zahrady oblékárna. plán a rozpočet na stavbu vypracoval Josef Čihal, stavitelský mistr z Hranic. Rozpočet na sprchové zařízení firma Antonín Kunz.

V květnu 1936 odebrala zdejší obec z Masarykova ústavu pro kojence v Moravské Ostravě nemanželské dítě zdejší příslušnice Tomečkové, Otakara Tomečku a dala ho do opatrování Františce Vinklarové č. 46 za měsíční odměnu 100 Kč. Nemanželský otec Jan Mžík, cestář bez zaměstnání v Opavě, dítě převzít nemohl a do dětského domova v Hranicích nemohlo býti rovněž přijato, poněvadž mu byl teprve 1 rok. Matka dítěte je zaměstnáním kuchařka, je choromyslná a je v ústavu pro choromyslné.

Zřízení stálého jeviště se šatnou v restauraci Leopolda Prášila.

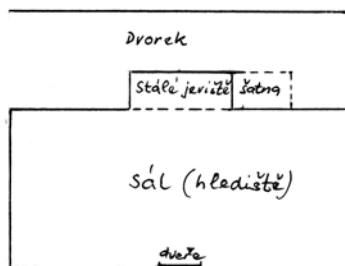
Ustavení dramatického odboru při hasičském sboru donutilo jak hasičský sbor, tak i obecní radu, zajímati se vážně otázkou pořízení nového jeviště, poněvadž stávající hasičské jeviště pořízené zcela primitivně před více než 40 lety bylo v tak ubohém stavu, že nebylo možno dáti je dohromady. Kulisy byly papírové z větší části roztrhané a dřevé. Ježto mezi návštěvníky divadelních představení bylo vždy dosti lázeňských hostů, museli jsme se za toto jeviště opravdu stydět. Bylo původně pořízeno pro starou nízku a malou místnost vedle nálevny hostinci, v době kdy obec Zbrašov nebyla lázeňskou obcí. Nehodilo se naprosto do nového přistaveného sálu, v němž se vyjímalo přímo hrozně. Při přestavbě okresní

silnice naskytla se vhodná příležitost vyřešit otázku stálého jeviště a starosta Josef Machálka se jí vážně chopil.

Příčiněním obce, hlavně však Josefa Machálky, odkoupil majitel restaurace Leopold Prášil, majitel restaurace č. 26, část zahrady v šířce 10 metrů a v rozměru 300 m² sousedících s jeho hostincem od manželů Čeňka a Barbory Gadasových za 11.000 Kč. Po dlouhotrvajícím úporném jednání s manžely Gadasovými vyhotovena byla kupní smlouva, v níž uvedeno, že Leopold Prášil zaplatí na těchto 11.000 Kč částku 4.710 Kč, obec zaplatí 4.440 Kč za 120 m², jako náhradu za plochu 60 m², odebranou L. Prášilovi z jeho nemovitosti na rozšíření silnice a znehodnocení jeho hostince vysokou navázkou a 1.850 Kč za 50 m² s výhradou, že za tuto část 50 m² postaví kupitel Leopold Prášil do 1. ledna 1936 místnost pro stálé jeviště a obec Zbrašov, že je oprávněna toto stálé jeviště propůjčovati bezplatně místním korporacím ku pořádání různých přednášek, divadelních představení po dobu 7 let od postavení jeviště.

Tato smlouva byla vyhotovena již v roce 1934. Pro Leopolda Prášila mělo přistoupení k části zahrady sousední nemalý význam, poněvadž získal tím pozemek pro zřízení dvorku, jehož dosud neměl a pro postavení záchodů, které byly dosud přes silnici proti restauraci a muselo se do nich chodit přes silnici, což bylo unikum a nevhodné zvláště v lázeňské obci. Úpravou silnice byly tyto záchody, při nichž byl zároveň dřevník, zrušeny a Leopold Prášil by je byl musel stavěti v nevelké zahradě před restaurací.

Místnost pro stálé jeviště měla býti přistavěna ku podélné zdi hraničící s přikoupeným pozemkem na ploše asi 33 ½ m². Místnost pro stálé jeviště do 1. ledna 1936 postavena nebyla.

{Původní návrh umístění stálého jeviště.}

Když pak ve schůzi obecní rady konané dne 10. března 1936 za účasti členů výboru hasičského jednáno bylo opět o této záležitosti, navrhl starosta Josef Machálka, aby ku místnosti pro stálé jeviště byla postavena šatna pro herce na ploše asi 10 m². Poněvadž stavba šatny nebyla v podmínkách projednaných s Leopoldem Prášilem navrhuje starosta, aby obec přispěla Leopoldu Prášilovi obnosem, který by se rovnal ¼ nákladů na postavení místnosti pro stálé jeviště a šatny, kterýžto obnos by však neměl přesahovati 16.000 Kč.

Když byl tento návrh ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 23. března 1936 zamítnut, s poukázáním, že může za koupených mu 50 m² zahrady postavit svým nákladem, prohlásil Leopold Prášil, že obojí stavěti nemůže a nebude poněvadž by to vyžadovalo pro něho značného vydání. (Pokračování v roce 1937.)

Stavba obecního vodovodu. (Pokračování z roku 1935.)

Jelikož Ústřední sociální pojišťovna na žádost obce Zbrašova svolila, aby se obec připojila na její zbudovaný vodovod z louky Smetánky, usneseno v obecním zastupitelstvu dne 10. března 1936 požádati firmu Antonín Kunz o přepracování a opravu projektu a rozpočtu zhotoveným na výstavbu vodovodu z „Kabela“ {Sic! ?} pro připojení na vodovod ÚSP.

V téže schůzi 10. března 1936 navrhl starosta Josef Machálka, aby byla ÚSP požádána o odprodej vodovodu zbudovaného před léty z Kohoutovy Kuče a z přilehlého lesa statku hranicko-lipenského, poněvadž vodovod tento stal se pro lázně a sanatorium bezvýznamným. Člen obecní rady Vladislav Damek navrhl, aby byla ÚSP požádána o darování tohoto vodovodu. Více návrhů nebylo. Starosta dal hlasovati napřed o návrhu Vladislava Damka na darování. Obecní zastupitelstvo všemi až na 2 hlasy tento návrh schválilo, čímž stal se starostův návrh bezpředmětný. Opis tohoto protokolu, ověřený starostou zaslán byl zároveň se žádostí o darování vodovodu na Kuči, ÚSP dne 11. března 1936.

Žádost tuto vyřídila ÚSP přípisem ze dne 26. března 1936 č. 31.680/3/F-36 tohoto znění: Na váš dopis ze 11. března 1936 oznamujeme vám, že ÚSP nemůže vám darovati vodovod. V úvahu mohl by přijíti pouze prodej vodovodu za podmínek aspoň částečně přijatelných. Jelikož se však obecní zastupitelstvo zásadně usneslo podle protokolu zamítnouti návrh starosty na koupi vodovodu obcí, prodala ÚSP vodovod Josefu Machálkovi, majiteli usedlosti ve Zbrašově, za částku 1.500 Kč s příslušenstvím.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 1. dubna 1936 přečetl starosta žádost zaslanou ÚSP o darování vodovodu, přečetl opis protokolu z 11. března 1936 k žádosti přiložený a pak odpověď Ústřední sociální pojišťovny z 26. března 1936 jak shora uvedeno. Po tomto sdělení nastala rušná debata které se zúčastnili členové zastupitelstva Vladislav Damek, Cyril Vavřík, Jan Hapala a náměstek starosty František Králík.

Starostovi bylo vyčítáno, že neudělal to na čem se obecní zastupitelstvo usneslo, že měl již před 10. března 1936 koupit vodovodu pro sebe zajištěnu. Bylo poukazováno na to, že již před rokem jednalo se v obecním zastupitelstvu o žádosti o darování vodovodu na Kuči a že měla být ÚSP již tenkrát o bezplatné odstoupení vodovodu požádána. Že se tak nestalo vysvětluje starosta tím, že bylo nájemcem lázní Ladislavem Říhovským a správcem lázní Josefem Dietlem doporučováno posečkat s touto žádostí, poněvadž představitelé ÚSP vlastně ani nevěděli o tom, že se z vodovodu na Kuči voda již delší dobu nepobírá, poněvadž je jí nedostatek a vodovod vůbec nefunguje.

Když pak starosta žádal, aby obecní zastupitelstvo odhlasovalo, zda on udělal to na čem se obecní zastupitelstvo usneslo, nebo zda překročil hranice své kompetence, prohlásil náměstek starosty František Králík, že nemá k úřadování starosty důvěry a opustil se všemi členy sociálně demokratické strany schůzi. Schůzi opustili také bez udání důvodu členové Cyril Vavřík a Čeněk Gadas. Poněvadž se schůze stala nezpůsobilou k hlasování, byla starostou rozpuštěna.

Poněvadž se do schůze obecního zastupitelstva na 4. dubna 1936 svolané dostavili pouze 4 členové, nemohla býti zahájena. teprve do schůze na den 7. května 1936 svolané, dostavili se opět všichni členové. Po přečtení protokolu z 1. dubna 1936 nastala opět dlouhotrvající rušná debata.

Náměstek starosty František Králík prohlásil, že se vrací s členy, kteří s ním 1. dubna ze schůze odešli, opět ke spolupráci pod podmínkou, že bude starosta pracovat pro dobro obce a všeho občanstva. Starostovi bylo opět vytýkáno, že již 6. března 1936 vyjednával o koupi pro sebe. Starosta přiznává k tomu, že mu bylo skutečně dne 6. března 1936 dr. Piskačem nabízeno, aby vodovod koupil pro sebe nebo pro družstvo. Odmítl koupiti vodovod pro sebe poněvadž by mu to bylo jasně, jako starostovi obce veřejností vytýkáno a pro družstvo, protože by to z důvodů subvenčních nemělo cenu. Koupě vodovodu by měla cenu jen pro obec. Žádal při té příležitosti dr. Piskače aby ÚSP vodovod obci darovala. Když mu bylo sděleno, že ÚSP vodovod darovati nemůže, že je však ochotna jej obci prodat, sdělil pak dru. Piskačovi, že podá v obecním zastupitelstvu návrh na

koupi a na určení ceny, která byla ÚSP nabídnuta. Na toto sdělení bylo Starostovi vytýkáno, že nepodal zevrubné informace o jednání s dr. Piskačem hned ve schůzi 10. března 1936 konané, neboť obecní zastupitelstvo bylo by se po těchto informacích rozhodlo jistě pro koupi.

Náměstek starosty František Králík vyslovil domněnku, že starosta se nezmínil před hlasování proto o rozhovoru s dr. Piskačem, poněvadž měl již 6. března vyjednanou koupi za 1.500 Kč a tudíž jednal ve vlastním zájmu. Nazval jednání starostovo „jidášským“.

K těmto výtkám podotýká starosta, že neinformoval obecní zastupitelstvo ve schůzi dne 10. března 1936 o rozhovoru s dr. Piskačem z 6. března 1936, protože se domníval, že člen zastupitelstva Vladislav Damek získal mezi 6. a 10. březnem nové určité informace o darování, na základě kterých podal svůj návrh dne 10. března. Cítí-li se obec nyní přijetím návrhu Vladislava Damka poškozena, měl by býti dne volán k zodpovědnosti Vladislav Damek, poněvadž obecní zastupitelstvo mylně nebo nepravdivě informoval.

Ku konci debaty sdělil starosta, že byl dne 18. března 1936 vyrozuměn správcem lázní Josefem Dietlem o tom, že finanční referent ÚSP ing. Marek požádal správu lázní aby se dotázala starosty zda reflektuje na koupi vodovodu za obnos 1.500 Kč pro sebe. Starosta navrhl ihned koupi pro sebe a tím přešel vodovod na Kuči se všemi právy a povinnostmi v jeho vlastnictví.

Starosta prohlašuje, že nemínil koupenny vodovod podržeti ve svém vlastnictví, nýbrž hodlal jej nabídnouti obci ke koupi za touž cenu 1.500 Kč, nebo darovati jej obci s výhradou bezplatného odběru vody pro potřebu svého hospodářství po dobu, pokud by obec vodovod ten v činnosti udržovala.

Soudní spor mezi náměstkem starosty Františkem Králíkem a starostou Josefem Machálkou, pro výrok „jidášské jednání“ se strany náměstka starosty pro urážku úřední osoby starosty, skončil smírem.

Při jednání o 10. bodu schůze dne 7. května 1936 konané (stavba obecního vodovodu), navrhl starosta aby byl obecní vodovod vybudován z „Kabele“ na základě projektu vypracovaného firmou Antonín Kunz, projednaného pro právní řízení dne 26. května 1934 a schváleného okresním úřadem výnosem z 24. července 1934 č. 14.272/IV-15. Pro tento návrh hlasovali všichni členové obecního zastupitelstva. Tím byla záležitost stavby obecního vodovodu v tomto roce ukončena. (Pokrač. v r. 1937.)

Novostavby, stavby a nástavby.

Na jaře 1936 provedl Cyril Vavřík přístavbu chléva, přístavbu a nástavbu stodoly při č. 45. Obytné i hospodářské budovy opatřil bleskosvodem.

František Javorský, majitel sklenářského závodu a realit ve Zlíně, koupil od Adély Kohoutové roli vedle hotelu Bláha a postavil na ní rodinnou vilku s 2 pokoji, kuchyní, koupelnou, spíží, halou v přízemí, s 1 pokojem v podkroví, bytem pro domovníka, prádelnou a sklepem v suterénu. Na západní straně zřízena byla garáž a nad ní otevřená terasa.

Manželé Karel a Josefa Kroupovi ze Zlína koupili sousední roli od Františka Zimmera a postavili na ní jednoposchodový rodinný dům o 2 dvoupokojových bytech s kuchyněmi a příslušenstvím. Ku přízemnímu bytu byla přistavěna zasklená veranda. Celá budova je podsklepena a v suterénu je garáž.

Javorského vila „Maruška“ má č. 64 a Kroupova vila „Josefka“ č. 63. Obě tyto značným nákladem vkusně zbudované vily s nádherně upraveným prostranstvím vpředu, velmi přispěly k rozšíření a zkrášlení vilové čtvrti Zbrašovské.

Na jaře dokončila budovu pro ubytování letních hostů při č. 41 Helena Šindelová. Budova obdržela domovní č. 61, ke dni 1. května 1936 byla budova k ubytování letních hostů připravena.

Rok 1937.

1. Poměry přírodní.

Rok 1937 započal sychravým, které potrvало do 13. ledna, kdy nastala zima. Nejsilnější mrazy byly 23. (-12°C), 24. (-15°C) a 25. ledna (-18°C). Zima držela až do 6. února. Na Bečvě a na sokolském kluzišti v Hranicích bylo živo. Po zbrašovských stráních projížděli se vesele lyžaři zdejší i hraničtí. Dne 5. února nastala náhlá obleva tak, že v sobotu 6. února 1937 nebylo možno pro množství sněhové břečky a vody ze stavení vyjít. Na „dřevařský ples“ toho dne pořádaný nepřišel téměř nikdo. Dne 12. února napadlo opět mnoho sněhu. Březen byl celkem deštivý a chladný.

Na polích a zahradách počalo se pracovati počátkem dubna. Polní práce byly skončeny v druhé polovině dubna. V květnu bylo neobyčejně krásné teplé počasí, takže již od polovice května nastalo slunění a koupání v Bečvě. Dne 23. května 1937 večer přihnala se prudká bouře. Příznivé počasí, které nastalo po bouři potrvalo do 14. června.

Senoseč a žně odbyly se za velmi příznivého počasí, poněvadž po celý červenec a až do poloviny srpna nepršelo. V druhé polovině srpna přepřichalo a počaly růsti houby. V druhém týdnu měsíce září rozvodnila se řeka Bečva následkem dlouhotrvajícího vydatného deště tak, že zatopila lázně Teplice až po kapli a po lázeňské budovy, cestu mezi parkem a Střelnicemi a sinici pod sv. Janem. Voda odnesla kabiny stojící pod lipami na Smetánce. Zničila úplně tenisové dvorce v Teplicích v parku a na Staré Střelnici. V pondělí 13. září 1937 převážely těžké vojenské čluny občany zbrašovské, hranické a lázeňské hosty po zatopených silnicích od betonového mostu ke Zbrašovu až pod vilu pí. Bartošové a cesta údolní mezi Černotínem, Skaličkou a Ústím podobala se velkému jezeru. Povodeň natropila ohromných škod na polích, lukách a na níže položených budovách. Žalostný byl pohled na zpusťované okolí lázní, na Sady legionářů a na zahrady ležící při Bečvě. Úprava tenisových dvorců zanesených množstvím štěrku a bahna a znovuzřízení drátěných ohrad stálo mnoho tisíců Kč. V noci na 14. září 1937 klesla voda náhle na normální hloubku.

Říjen byl chladný a deštivý, v listopadu bylo mlhavo a ku konci uhodily mrazy. V prosinci často sněžilo a po svátcích nastaly silné mrazy, takže rok 1937 skončil veselým bruslením a lyžováním.

2. Poměry hospodářské.

Úroda byla v roce 1937 dobrá. Sena, obilí, řepy i zemáků byla hojnost. Ovoce, zvláště hrušek a jablek, urodilo se tolik, že se až větve lámaly. I v sadě u sanatoria, kde po mnoho roků ovoce nebylo, urodilo se tentokrát neobyčejné množství krásného ovoce. Obchodníci odváželi ze Zbrašova auty množství krásného ovoce. Za 1 kg jablek platili 1,- až 1,50 Kč, 1 kg hrušek 0,80 až 1,20 Kč. Teprve v druhé polovině srpna počaly růsti houby.

Koncem srpna byly pěstitelům obilí odebrány výkazy (obilní knížky) na hospodářský rok 1936/37 a doručeny jim nové na hospodářský rok 1937/38. Bylo odebráno 31 starých a vydáno 33 nových výkazů (přibyli Leopold Král a Anežka Vavříková). Cena obilí se podstatně nezměnila.

Při zjišťování osevních ploch k 1. květnu 1937 bylo zjištěno:

Celková výměra	118,25 ha
brambory ranné	0,51 ha
cukrovka	1,93 ha
pšenice ozimá	23,84 ha
žito ozimé	26,66 ha
ječmen	6,28 ha
oves	14,80 ha
brambory pozdní	13,20 ha
krmná řepa	4,34 ha
jetel dvousečný	16,68 ha
vojtěška	5,02 ha
<u>směska</u>	<u>4,99 ha</u>
celkem	118,25 ha

Mák v cukrovce 10 arů, zelí v bramborách 10 arů.

Při soupisu hospodářského zvířectva k 1. lednu 1937 bylo napočteno:

koní	18		
telat do 1 r.	27	slepice	393
býků do 1 r.	1	hus	15
jalovic připuštěných	8	kachny	3
jalovic nepřipuštěných	3	psů	46
býk (obecní)	1	koček	40
krav	75	vepřů	80
z nich k tahu	24	koz	34

Cena vepřů na živou váhu byla 5,50 až 7,50 Kč za 1 kg, cena hovězího dobytka 3 až 5 Kč za 1 kg.

Cena za 1 kg vepřového masa 12 až 16 Kč, hovězího 10 až 14 Kč.

Mléko 1 litr za 1,20 až 1,40 Kč.

Do obce naší přibyl nadšený včelař František Javorský, majitel vily Marušky. Leopold Prášil rozšířil svůj včelín z 5 na 12 včelstev. Rok 1937 byl včelařům dosti příznivý.

Zákonem z 11. března 1937 ustanoveno bylo raziti místo dosud stříbrných pětikorun pětikoruny z niklu.

Dne 17. října 1937 zahájen byl provoz na přestavěné železniční trati Hranice – Slovensko. Mezi 10. a 11. hodinou dopolední projel Teplicemi vlak s ministrem Rudolfem Bechyně a hosty. Při železniční trati u vápenek

shromáždilo se množství obecnstva z Hranic, Černotína, Ústí, Zbrašova a Skaličky, hasičské sbory z Hranic a Černotína a skauti. Starostové zmíněných obcí pozdravili ministra, který vystoupil z vlaku. Za naši obec pozdravil ministra náměstek starosty František Králík.

3. Poměry společenské.

Ve složení učitelského sboru nebylo změn. Výnosem okresního školského výboru v Hranicích dne 21. srpna 1937 povoleno bylo hospitovati po celý školní rok 1937/38 Marii Oplatkové abiturientce učitelského ústavu v Brně a Františce Duchoňové abiturientce reálného gymnasia v Hranicích a jednoročního kursu při učitelském ústavu v Řepčíně.

Marie Oplatková hospitovala jen do 30. listopadu 1937, poněvadž byla ustanovena od 1. prosince 1937 praktikantskou uč. při chlapecké měšťanské škole v Hranicích.

Františka Duchoňová hospitovala jen do 31. ledna 1937 *{domnívám se, že správně by mělo být 1938?}* a odešla na církevní školu do Zavaru u Trnavy na Slovensku.

Dne 1. ledna 1937 odešel lázeňský lékař MUDr. Jan Urban do Prahy. Byl u nás pro svou milou povahu velmi oblíben a zvláště lázeňští hosté neradi se s ním loučili. Na jeho místo byl ustanoven MUDr. Karel Bojda z nemocnice v Bohumíně.

Dne 3. října 1936 [*Sic!*] zabil se při jízdě na motorce elektromechanik lázní zdejších Bohumil Mikula se svojí snoubenkou Vlastou Fialovou, diplomovanou sestrou zdejších lázní. Na místo Bohumila Mikuly byl ustanoven Vladimír Koudelka a na místo sestry Vlasty Fialové sestra Anna Peterková z Prahy. Tragická smrt mladých lidí způsobila v naší obci velké vzrušení, poněvadž byli oba pro milou povahu svoji velmi oblíbeni. Čest jejich památce! Jejich společného pohřbu zúčastnilo se několik zdejších občanů.

V roce 1937 se narodili:

Marie Oravová, dne 17. února 1937, dcera Adolfa Oravy č. 62.

V roce 1937 zemřeli:

Františka Smékalová, výměnkářka z č. 33.

Anežka Hapalová, manželka rolníka z č. 6 (srdeční mrtvice).

Anežka Vavříková, výměnkářka z č. 45 [*† 8. prosince 1937*].

Oddáni byli:

Dne 23.1.1937 Bohuslava Hapalová {*9.5.1908}, úřednice okresní nemocenské pojišťovny, rolnická dcera s Antonínem Hrazdilem {*9.6.1908}, úředníkem nemocenské pojišťovny z Moravské Ostravy.

Dne 24.4.1937 Františka Ryšková {*26.2.1917} z č. 18 s Janem Losertem {*9.12.1908}, strojníkem.

Státní stravovací akce a zimní nouzová výpomoc.

V roce 1937 bylo do 9. května bylo do zdejší obce přiděleno 103 ks stravovacích lístků v ceně 1.030 Kč.

V únoru 1937 bylo rozděleno: 4 kg žitné kávy, 16 kg cukru, 70 kg mouky ze zimní nouzové výpomoci. Od května nebylo pak již nezaměstnaných, poněvadž byli všichni přijati na práci při stavbě dráhy Hranice – Slovensko.

Lázeňských hostů u nás v roce 1937 bylo 446.

Helena Šindelová byla přijata usnesením obecního zastupitelstva ze dne 15. dubna 1937 s dětmi Irenou a Emilem do svazku obce Zbrašova, poněvadž zde bydlí více jak 10 let nepřetržitě.

4. Poměry kulturní.

Na počátku školního roku 1937/38 bylo do zdejší školy zapsáno 16 chlapců, 10 děvčat, celkem 26 žáků. Počet žáků rok od roku klesal.

Zapsáno bylo ve školním roce 1931/32	44 žáků,
1932/33	43 žáků,
1933/34	36 žáků,
1934/35	40 žáků,
1935/36	32 žáků,
1936/37	29 žáků,
1937/38	26 žáků.

V roce 1937/38 do reálného gymnasia v Hranicích chodilo 6 žáků, do chlapecké měšťanské školy v Hranicích 8 žáků, do dívčí měšťanské školy v Hranicích 8 žákyň. Do chlapecké měšťanské školy v Heřmanicích 1 žák {*Miroslav Kohout*}, celkem 23 žáků.

Na státní reálce v Lipníku nad Bečvou maturovala Františka Hapalová⁵⁾ s vyznamenáním. Hospitovala ve školním roce 1937/38 v Hranicích a složila zkoušku učitelské dospělosti na učitelském ústavu ve Valašském Meziříčí.

Oslavy památných dnů:

Osmdesáté sedmé narozeniny pana presidenta Masaryka byly oslaveny 6. března lampiónovým průvodem s hudbou. Správce školy Karel Šnitzer promluvil o T.G.Masarykovi u radnice.

Dne 30. května 1937 konána oslava svátku matek spojená s oslavou narozenin pana presidenta republiky dra. Edvarda Beneše. Ku konci oslavy vzpomenu 20. výročí bitvy u Zborova.

Dne 27. a 28. října 1937 pořádána oslava výročí naší samostatnosti. Dne 27. října pořádán lampiónový průvod s hudbou. Vyšel od radnice na horní Zábrání, kdež byly vysazeny na louce Josefa Machálky, při okresní silnici lípy Masarykova a Benešova. O významu této slavnosti měl proslov správce školy Karel Šnitzer a Františka Duchoňová přednesla báseň „Slovanská lípa“. Náměstek starosty František Králík přijal po pěkném proslovu lipky jménem obce v ochranu. Dne 28. října konána o 2. hod. odpolední oslava ve škole. O významu „Dětského dne“ promluvila procítěně kand. uč. Marie Oplatková.

Dne 19. prosince 1937 pořádána ve škole obvyklá slavnost vánočního stromku, spojená s vánoční nadílkou.

Divadelní představení:

Dne 7. března 1937 sehrál dramatický odbor hasičského sboru divadelní kus „Královničky“. Původní nádherné kroje slovácké zapůjčili zdarma občané z ...?... na přímlovu pí. Nesvadbové, která tam byla od nás provdána. Po divadle byle bylo pořízeno několik zdařilých fotografických snímků.

Dne 23. května 1937 pořádal zábavní odbor hasičského sboru kácení máje před Oravovým č. 30. Byl proveden výstup „Kdo postavil máji“ a zatančena „Česká beseda“ v národních krojích.

Dne 26. prosince 1937 sehrál dramatický odbor hasičského sboru divadelní kus „Madlenka z kovářny“ se zpěvy. Hudebně doprovázeli pánové Rudolf Heider a Alois Vašek z Hranic. Dne 21. listopadu 1937 bylo

⁵⁾ Františka Hapalová, provd. Hrdová, *nar. r. 1915, v 50. letech. 20. století byla také obecní kronikářkou. - Pozn. L. Ch.

asi 25 členů odboru ve Velké, kdež sehráli tento kus dřívější členové Sokola. Zpívali Ludmila Mikšíková, C. Drobilová, Čeněk Hantek, Jiří Král a Josef Roreček v hlavních úlohách.

Plesy a taneční zábavy:

Dne 9. ledna 1937 pořádal svůj tradiční ples sbor dobrovolných hasičů. Před pořádáním plesu nacvičila zdejší mládež zapomínanou „Českou besedu“, kterou zatančila na plese. Tento počín mladých byl dospělými občany vděčně přijat a někteří po dlouhých letech zatančili si s nimi oblíbený národní tanec.

Dne 30. ledna 1937 pořádal maskarní ples zábavní odbor požárního sboru.

Dne 6. února 1937 pořádán byl „dřevařský ples“.

Dne 18. července 1937 pořádáno okrskové hasičské cvičení a pak veselice s taneční zábavou.

Dne 8. srpna 1937 pořádala taneční zábavu místní skupina sociální demokracie.

Dne 12. září 1937 pořádána zábavním odborem taneční zábava „Rekrutská“ na rozloučenou s našimi odvedenci.

Dne 27. října 1937 pořádala místní skupina národní socialistické strany hodovou zábavu za velmi četné účasti.

Dne 11. prosince 1937 pořádala místní skupina sociální demokratické strany taneční zábavu s „Mikulášskou nadílkou“.

Všechny tyto podniky, mimo hodové zábavy, která byla konána u Kunertů (hotel Bláha), byly pořádány v sále u „Prášilů“ a měly všechny slušný průběh.

Žáci zdejší školy podnikli dne 22. června 1937 poučnou vycházku na Kunzov. Dne 19. června 1937 prohlédli si Zbrašovské aragonitové jeskyně.

V roce 1937 zakoupeno bylo pro veřejnou knihovnu opět několik pěkných knih na doporučení okrskového knihovníka dr. A. Hendrycha, profesora z Hranic. Knihovníkem byl František Ryška. Knihy byly hojně čteny. Obec poukázala z obecní pokladny 500 Kč na zakoupení nových knih.

Časopisy a noviny čteny stejné, jako v letech minulých.

5. Poměry zdravotní.

Stav zdravotní mládeže i dospělých byl, až na trochu toho nastuzení, uspokojivý. Infekčních nemocí nebylo.

Koncem srpna 1937 přijel starosta Josef Machálka ve velmi zuboženém stavu z léčení své kožní choroby z Prahy a léčil se několik dní ve zdejším sanatoriu. Dne 3. září dal se sanitním autem hranickým odvézt na další léčení do Brna k prof. dru. Trübovi.

Dne 8. dubna 1937 byla v sále U Prášilů přednáška o nakažlivých nemocech se světelnými obrazy. Přednášel MUDr. O. L. Stern, šéflékař lázní Teplice nad Bečvou. Promítací přístroj zapůjčila okresní péče o mládež v Hranicích, obrázky promítal učitel Hajzner.

Civilní protiletectká ochrana (CPO) – pokrač. z r. 1936:

Ve schůzi konané 11. února 1937 pozměněno rozdělení obce na poplachové a požární okrsky:

1. okrsek – lázeňský okruh, katastr obce tzv. vilová čtvrť od č. 59 [*Ladislav Říhovský*] po Horní bránu k radnici – velitel Karel Šnitzer, řídící učitel.
2. okrsek – od č. 9 [*Bohumil Gadas*] po č. 20 [*Josef Machálka*] – velitel Cyril Humplík, rolník č. 10.
3. okrsek – od č. 8 [*František Mastil*] po č. 57 [*Antonín Mikšík*] a č. 35 [*Leopold Král*] – velitel Jaroslav Horák.

Svépomocná služba obyvatelstva.

Obec Zbrašov je rozdělena na 8 domovních družstev, ke kterým jsou přiřazena domovní čísla:

1. družstvo: č. 28, 29, 30, 57, 36*, 34, 32, 33, 35 a 62 – velitel Adolf Orava starší.
2. družstvo: č. 1, 2, 3, 4, 21, 22 – velitel Metoděj Vlácil.
3. družstvo: č. 6, 7, 8, 53, 48 a 54 – velitel František Mastil.
4. družstvo: č. 16, 17, 18, 19, 20 a 27 – velitel Josef Duchoň st.
5. družstvo: č. 5, 14, 15, 31 a 52 – velitel Karel Machanec.
6. družstvo: č. 8, 9, 10, 11, 12, 13 a 25 – velitel Bohumil Gadas.
7. družstvo: č. 26, 40*, 41, 62, 43, 45, 46, 49 a 51 – vel. prof. František Pittner.
8. družstvo: č. 56, 63, 64, 42, 55, 50 a 59 – velitel Vojtěch Kunert.

{Domovní čísla domů č. 36-obecní domek (kdysi snad tírna lnu) a č. 40*-škola, bývaly v různých dobách zaměňovány. Nyní v r. 2002 má škola č.p. 36 – pozn. L. Ch.}

Obyvatelé v jednotlivých domech jsou povinni v případě požáru, nebo jakéhokoliv jiného nebezpečí, si navzájem pomáhati a poslouchati bezpodmínečně rozkazů velitele.

Dne 16. 21. a 23. dubna 1937 zúčastnili se velitel CPO Cyril Vavřík řídící učitel Karel Šnitzer samaritského kursu pořádaného MUDr. A. Glückem z Hranic pro Černotín, Ústí a Zbrašov.

Do kursu protiletecké ochrany pořádaného dne 27. října 1937 v Lutíně byl vyslán velitel CPO Cyril Vavřík. Dobrovolně se do tohoto kursu se přihlásil také správce lázní Josef Dietl.

Zákonem ze dne 11. dubna 1935 nařízeno sestaviti v každé obci seznamy osob povolaných k povinné součinnosti s orgány obce při úkolech protiletecké ochrany. Byly zřízeny seznamy:

- č. 1 pro službu poplachovou 9 členů, velitel František Gadas;
- č. 2 pro službu samaritskou 19 členů, většinou ženské, instruktoři MUDr. Karel Bojda, Františka Langerová, Čeněk Hantek, velitel Josef Růžička;
- č. 3 pro službu asanační, 11 členů, instruktor Cyril Vavřík, velitel František Ryška;
- č. 4. pro službu požární, 19 členů, instruktor František Kohout náčelník hasičského sboru, velitel Cyril Humplík;

Členové těchto 4 složek obdrželi povolávací dekrety a legitimace. Každý člen byl povinen se hlásiti u velitele služby k níž náležel.

6. Poměry politické.

Den velikého smutku. – Dne 14. září 1937 stal se nám všem dnem velikého smutku. Toho dne o 3. hodině a 29 minutách vydechl svou šlechetnou duši náš první president, president Osvoboditel milý náš Tatíček Tomáš Garigue Masaryk. Zemřel ve věku 87 let, 6 měsíců a 7 dní. Ne nadarmo byl nazýván Otcem, Tatíčkem. V tomto oslovení byly zahrnuty všechny nejkrásnější lidské ctnosti. Jsme ochuzeni o bdělost jeho živého ducha, záštitu jednoho z největších mužů a nejkrásnějších lidských bytostí jež země nosila.

Dne 20. září 1937 pořádala místní osvětová komise smuteční tryznu večer v 8. hodin před radnicí. Před 8. hod. večerní shromáždili se členové obecního zastupitelstva v zasedací síni radnice, obecnstvo a občané před

radnici. V přízemním okně radnice byl umístěn v záplavě květin, černým flórem zastřený obraz pana presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka.

V 8 hod. konána smuteční schůze obecního zastupitelstva v zasedací síni radnice, kdež byl rovněž obraz pana presidenta a nad ním velký státní znak republiky Československé a před ním stůl pokrytý státní vlajkou ozdobenou černými stuhami a bílými a červenými květy. Smuteční projev učinil náměstek starosty František Králík. Pak odebrali se členové zastupitelstva před radnici k ostatním občanům, aby vyslechli smuteční program.

Smuteční slavnost byla zahájena recitací dvou Nezvalových básní, které procítěně přednesla kand. uč. Františka Duchoňová. Smuteční proslov přednesl řídící učitel Karel Šnitzer, pak recitoval báseň Josef Hlaváček a po vrocím proslovu vyzval přítomné k přísaze, že budou následovat pana presidenta v jeho ctnostech.

Rodině zesnulého pana presidenta a presidentu dru. Edvardu Benešovi zaslány byly soustrastné telegramy. Na tyto telegramy obdržela obec od rodiny zemřelého a od kanceláře presidenta písemná poděkování.

Srdcečně děkujeme

*Alice Masaryková
Olga Revilliod Masaryková
Jan Masaryk*

Lány 22. září 1937.

*Z příkazu presidenta republiky děkuje
Vám kandeř Dr. Přemysl Šámal za projev
účasti při úmrtí Presidenta Osloboditele.*

V Praze v říjnu 1937.

7. Správa obce a důležitá rozhodnutí obecního zastupitelstva.

Poněvadž starosta Josef Machálka odjel 28. prosince 1936 na léčení do Prahy, převzal úřadování František Králík, jako náměstek starosty.

Za člena odhadní komise za zemřelého Františka Kohouta č. 13, jmenován Jan Hapala, rolník č. 21.

Do finanční komise navržen a okresním úřadem potvrzen František Vavřík, rolník č. 15, také za zemřelého Františka Kohouta č. 13.

Za členy místní stavební komise za zemřelé Čeňka Gadase č. 9 a Františka Kohouta č. 13, byli zvoleni František Kohout č. 4 a Augustin Mikšík.

Za členy místní školní rady pro další období zvoleni František Vavřík č. 15 a Jan Hapala č. 21. Za náhradníky Jaroslav Horák, František Mastil a Jan Jednorog.

Člen obecní rady, obecní finanční komise a lázeňské komise Vladislav Damek odstěhoval se dne 3. listopadu 1937 do své nově postavené vilky do Hranic. Ve schůzi obecního zastupitelstva, konané dne 6. listopadu 1937 se rozloučil se členy zastupitelstva, poděkoval za svornou spolupráci ve všech funkcích, které zastával a přál obci Zbrašovu mnoho zdarů v dalších úkolech, které ji jako lázeňskou obec v budoucnu čekají. Náměstek starosty František Králík mu poděkoval jménem obecního zastupitelstva za práci, kterou vždy ochotně a svědomitě konal pro dobro obce.

Za členy do obecního honebního výboru byli ve schůzi obecního zastupitelstva dne 6. listopadu 1937 navrženi:

1. Cyril Humplík,
2. František Vavřík č. 15.
3. Antonín Mikšík,
4. Josef Machálka,
5. Ladislav Říhovský,
6. Jan Hapala,
7. František Králík.

Za náhradníky Adolf Orava, František Ryška a Josef Duchoň. Volba konala se dne 13. listopadu 1937 v radnici, zvoleni navrženi členové. Dne 27. listopadu 1937 zvolen byl předsedou Ladislav Říhovský nájemce lázní.

V tomto roce počalo se pomýšleti ve schůzích hasičského výboru, aby byla stávající hasičská zbrojnice zbourána a aby byla postavena nová na jiném místě. Hasičský sbor požádal obec o přidělení staré školní zahrádky na Zábrani na stavbu nového skladiště.

Obecní zastupitelstvo rozhodlo se ve schůzi 17. prosince 1937 konané shlédnouti a přeměřiti starou školní zahradu a pak teprve jednati o odprodeji nebo darování.

Obec Zbrašov byla požádána, zda souhlasí s prohlášením lázní Teplic nad Bečvou za lázeňské místo tak, jak o to požádala Ústřední sociální pojišťovna ministerstvo financí. Obecní zastupitelstvo vysloveno ve schůzi, konané 30. září 1937 souhlas a souhlasí s tím, aby nová výpravná na nádraží byla nazvána „Lázně Teplice nad Bečvou“.

Obecní zastupitelstvo usneslo se jednomyslně ve schůzi kané dne 30. září 1937 konané, postavit pomník panu presidentu Osvoboditeli T.G.Masarykovi a občanům zdejší obce, padlým za světové války. Obecní rada se pověřuje provedením tohoto usnesení.

Ve schůzi dne 30. září 1937 usneslo se obecní zastupitelstvo, aby byl zbytek dluhu na školu a okresní silnici najednou proplacen, zemědělská a hypoteční banka v Brně bude požádána o bližší informace.

Obecní rozpočet na rok 1937 byl sestaven takto:

Řádné hospodaření:	potřeba	102.902 Kč
	úhrada	<u>89.085 Kč</u>
	schodek	13.817 Kč.

Tento schodek uhradí se 125 % přírážkou k dani činžovní a 350 % přírážkou k ostatním daním.

Mimořádné hospodaření:	potřeba	193.000 Kč
	úhrada	<u>193.000 Kč</u>
	schodek	0 Kč.

Úhrada kryje se výpůjčkou u Ústřední sociální pojišťovny.

Rozpočet místní školní rady:	potřeba	4.000 Kč.
------------------------------	---------	-----------

Rozpočet Chudinského fondu:	potřeba	1.140 Kč
	úhrada	<u>144 Kč</u>
	schodek	996 Kč.

Rozpočet obec. vodovodu:	řádná potřeba	13.000 Kč
	řádná úhrada	<u>13.000 Kč</u>
	schodek	0 Kč

Mimořádná potřeba 150.000 Kč, je myšleno krytí půjčkou u ÚSP.

Účty za rok 1937 jeví se takto:

Příjem celkem	194.730,70 Kč
vydání	<u>191.986,55 Kč</u>
zůstatek k 1.1.1938	2.744,15 Kč.

Zřízení stálého jeviště se šatnou v restauračním sále Leopolda Prášila (pokračování z roku 1936).

Poněvadž se poznalo, že místnost, která měla být přistavena pro stálé jeviště k podélné zdi na dvorku, by nevyhovovala pro naprostou nevhodnost hlediště, usnesla se obecní rada dne 1. února 1937 navrhnouti obecnímu zastupitelstvu aby pozměnilo usnesení z 21. listopadu 1933 a 26. ledna 1934. Po dohodě se stavitelem Valentinem Kopeckým jednáno o návrhu obecní rady ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 19. února 1937.

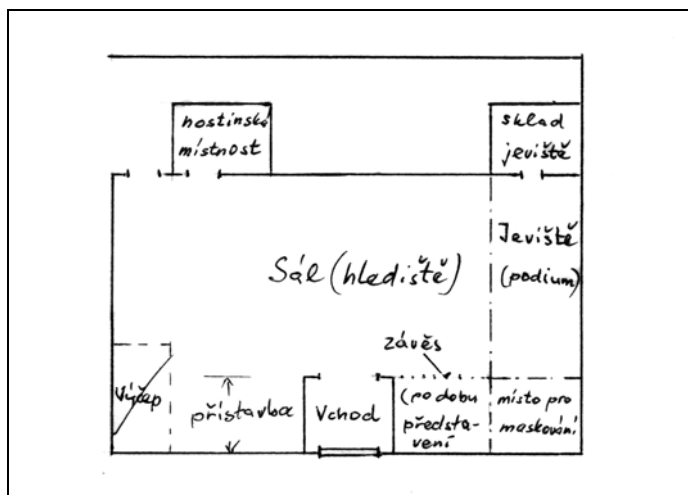
Usneseno upustiti od požadované přístavby pro stálé jeviště k podélné stěně sálu. Nové jeviště bude přenosné a stavěti se bude na místě, kde stávalo dosavadní jeviště. Místo přístavby pro stálé jeviště postaví Leopold Prášil svým nákladem místnost pro uskladnění nového jeviště tak, aby se do této místnosti dalo vejíti přímo z podla nového jeviště a aby tato místnost sloužila zároveň pro maskování. Obecní zastupitelstvo vyhrazuje si aby tato místnost byla 4,50 m do hloubky a 4 m do šířky ve světle a aby bylo pamatováno na její vytápění zřízením komína a na větrání zřízením

ventilačního okna ve světlosti nejméně 110 cm × 150 cm a elektrickým osvětlením. Podlaha má být dřevěná. Postavená místnost bude propůjčována obci k bezplatnému používání na dobu nejméně 10 let od postavení Leopoldem Prášilem, jeho nástupcem, nebo novým případným majitelem reality č. 26. Místnost ta bude postavena do 30. června 1937.

Se stavbou započal L. Prášil hned na jaře 1937 tak, že byla do června hotova. Když pak na podzim 1937 ještě rozšířil sál přístavbou do zahrady před restaurací, bylo získáno místo i na druhé straně, pro maskování a uskladnění rekvizit při divadle potřebných.

Ku konci roku 1937 počalo se vážně hovořit v hasičském sboru i v obecním zastupitelstvu o zakoupení nového jeviště a zjišťovány u okolních divadelních spolků, které již nová jeviště měly, informace. (Pokračování v roce 1938.)

{Následuje náčrtek přístavby sálu restaurace Leopolda Prášila pro nové rozkládací jeviště. Toto jeviště se zachovalo až do 50. až 60. let 20. století. Podle náčrtku se neuskutečnila přístavba výčepu, ta je však již v náčrtku přeškrtnuta, a ve skutečnosti byl výčep posunut ještě více doleva. L. Ch.}

Stavba obecního vodovodu.

Přípisem ze dne 7. dubna 1937 dotázala se ÚSP, zda se obec Zbrašov hodlá v dohledné době připojit na její nově zřízený vodovod na Baránce. Obecní zastupitelstvo usneslo se ve schůzi dne 15. dubna 1937 konané sdělit ÚSP, že se obec v dohledné době na jejich vodovod připojí. Obecní zastupitelstvo pověřilo obecní radu, aby se dotázala ÚSP za jakých podmínek by vodu obci dodávala.

Na tento dotaz sdělila ÚSP prostřednictvím člena lázeňské komise Vladislava Damka, že je ochotna dodávat vodu ze svého vodovodu na Baránce za 1,20 Kč za 1 m³ s přečerpáváním do vodojemu postaveného nad vesnicí, jinak by 1 m³ byl za 1 Kč. Dále sdělila, že má zájem na tom, aby otázka zásobování obce Zbrašova vodou byla konečně rozřešena. Toto sdělení tlumočil Vladislav Damek ve schůzi rady konané dne 26. září 1937. (Pokračování v roce 1938.)

Založení okrašlovacího spolku.

{Pobočka hranického okrašlovacího spolku byla zakládána již dne 13. května roku 1911, jak o tom svědčí dochovaný zápis. – L.Ch.}

Dne 30. března 1937 pořádala místní osvětová komise v sále U Prášilů přednášku dr. Bojdy na téma „Péče o zdraví venkova“. Po této přednášce rozvinula se velká debata k návrhu učitele Karla Šnitzer založit ve Zbrašově okrašlovací spolek. Přítomní vyslovili jednomyslný souhlas, uznávající nezbytnou potřebu takového spolku v obci, nalézající se v lázeňském okruhu.

Za členy nového spolku přihlásilo se 38 občanů. Zvolen hned 5 členný přípravný výbor, který měl připravit svolání ustavující valné hromady. Do výboru byli zvoleni František Králík, František Kohout, Jaroslava Hlaváčková, Leopold Prášil a Karel Šnitzer. Přípravný výbor dopsal ihned Svazu čs. spolků pro okrasu a ochranu domoviny v Praze o zaslání stanov a potřebných informací, které byly obratem zaslány. Přípravný výbor stanovy prozkoumal, doplnil a upravil a zaslal hned Zemskému úřadu ke schválení. Hned na to požádal přípravný výbor oběžníkem dům od domu ty občany, kteří dne 30. března 1937 na schůzi nebyli, aby se za členy přihlásili. Tím dostoupil počet z 38 na 65 členů.

Zemský úřad schválil stanovy nového spolku výnosem ze dne 12. května 1937 č. 12.330/III-13. Dne 13. května 1937 konána ustavující valná hromada v sále U Prášilů, na níž vystoupil předseda okrašlovacího

spolku hranického stavitelský rada Tomáš Oplocký, aby promluvil o významu okrašlovacích spolků a poradil, jak si má náš nově založený spolek v začátcích svého trvání počínati. Po přečtení a vysvětlení stanov přikročeno k volbě 12 členného výboru.

Do výboru zvoleni:

1. Josef Machálka – starosta obce,
2. Josef Dietl – správce lázní,
3. František Králík,
4. František Kohout č. 4,
5. Karel Šnitzer,
6. Jaroslava Hlaváčková,
7. Leopold Prášil,
8. Antonín Mikšík,
9. Čeněk Hantek st.,
10. František Rýpar st.,
11. Josef Sehnoutka,
12. František Vavřík ml. č. 15.

Ve výboru ihned zvolili předsedou Josefa Dietla, místopředsedou Leopolda Prášila, jednatelem Karla Šnitze, pokladníkem Františka Kohouta a hospodářem Františka Vavříka. Za revisoru účtů byli zvoleni Josef Růžička a Josef Velart. Nový spolek jmenoval ÚSP virilním {*mající volební hlas*} členem. ÚSP vzala toto jmenování s povděkem na vědomí a sdělila, že je ochotna spolupracovati s našim spolkem na úpravách a okrašlování obce Zbrašova.

V červnu 1937 zhotoveno bylo 15 laviček, které byly usazeny: ve vesnici 3, kolem obojích humen 5 a ostatní v Solnicích, Mariánském údolí a pod kněžským sadem. František Králík zhotovil 4 přenosné lávky na železných podstavcích, které byly umístěny ve vesnici na příhodných místech.

Dne 10. října 1937 byla vykonána několika členy výboru pochůzka po vesnici, aby se zjistila vhodná místa pro vysázení ozdobných stromů, keřů a podobně. Podrobné zápisy jsou v protokolní knize okrašlovacího spolku.

Novostavby, přístavby a nadstavby.

Na jaře 1937 přistavěl Leopold Prášil k restauračnímu sálu do přikoupeného dvora restaurační světničku a světničku pro uskladnění

nového jeviště. Na podzim téhož roku rozšířil sál přístavbou do zahrady před restaurací.

Stavby vil Josefky č.63 a Marušky č. 64 byly na jaře téhož roku vypraveny k obývání a upraveno prostranství před nimi.

Poněvadž při velké povodni 13. září 1937 odnesla voda kabiny plovárny pod lipami, rozhodla se ÚSP postavit na louce Smetánce 40 moderně zařízených kabin se sprchami.

V červeni 1937 konalo se ve škole komisionelní šetření ku žádosti obce o povolení stavby sprchových lázní ve škole. Místo vedle prádelny uznáno za úplně nevhodné, poněvadž by děti musely přecházeti z lázní do třídy dvorem. Stanoveno postavit lázně v sousedství třídy a chodby při západní stěně školní budovy. V případě války probourala by se zeď třídy a zasadily dveře do ní. Třídy by se pak užívalo jako oblékárny, v míru by byla malá oblékárna při sprchách. Stavitel Valentin Kopecký pověřen zhotovením plánů a rozpočtu. Ku stavbě nedošlo.

Karel Šnitzer, kronikář.

Rok 1938

1. Poměry přírodní.

Leden 1938 započal krutou zimou s množstvím sněhu. V polovici ledna nastal odměk a ku konci měsíce bylo mírné počasí. Únor byl celkem mírný a ku konci bylo krásné jarní počasí. Březen byl příjemný, takže se začalo brzy s polními pracemi.

Hůře bylo v dubnu, hned počátkem nastalo chladné počasí a od 11. do 25. byly silné noční mrazy, které natropily mnoho škod na ovocném stromoví, zvláště na meruňkách a třešních, jejichž květy umrzly. Nejsilnější mráz byl 11. dubna. Koncem dubna byly sněhové chumelenice a stálé deště. Květnové noční mrazy dokončily na ovocném stromoví dílo zkázy úplně. Červen byl slunný a pěkný. Pršelo jen 11. června a 26. června byla bouřka.

Několik lijáků červencových a časté deště zdržovaly žňové práce. Po 3. srpnu nastalo opět pěkné počasí a teprve po 21. srpnu bylo stále deštivo. Řeka Bečva se dne 2. září 1938 rozvodnila a zaplavila pozemky ležící po obou jejích březích.

V září bylo velmi pěkné počasí a v říjnu bylo mlhavo. Také listopad byl sychravý. První sníh napadl 15. prosince a uhodily zároveň silné mrazy. Zima a sníh potrvaly až do konce prosince.

2. Poměry hospodářské.

Úroda obilí byla v zru i slámě dobrá. Zemáků urodilo se velmi mnoho, množství jich však následkem deštivého počasí shnilo jednak již na polích, a jednak pak ve sklepích.

Třešní a meruněk nebylo vůbec. Tvrdého ovoce urodilo se velmi málo, někde nebylo ovoce vůbec. Z velkých zahrad a sadů sklídilo se pouze několik kilogramů. Na Zbrašově bylo ovoce také jen velmi málo.

Podzimní setí odbylo se za příznivého počasí. podzimní oračky šly velmi špatně pro deštivé a sychravé počasí říjnové i listopadové. Poněvadž bylo několik evidenčních koní odevzdáno vojenské správě, museli si zemědělci vypomáhati navzájem potahy, které zůstaly doma.

Velitelství dělostřeleckého oddílu, který byl v naší obci v říjnu a v listopadu ubytován, povolilo upotřebení vojenských koní ku pomoci při setí a orání. Tím bylo umožněno vykonati všechny polní práce. Také vojíni pomáhali při kopání zemáků a dobývání řepy.

I letošního roku byly tzv. „obilní knížky“ (výkazy) pro hospodářský rok 1937/38 pěstitelům obilí odebrány a vydány jim nové na hospodářský rok 1938/39. Koncem srpna bylo odebráno 31 výkazů a vydáno 32 nových, (přibyl Čeněk Hantek).

Poněvadž nastávala ihned po trvání prvního hospodářského roku obilního monopolu přebytkovost obilí, zvláště pšenice (do 3. hospodářského roku přešla Obilní společnost s přebytkem asi 70.000 vagónů pšenice), bylo nutno v roce 1936/37 zavést zvláštní příspěvek zemědělcům na zpeněžení přebytků obilí a omeziti také celkovou výměru všech druhů obilí, zvláště pšenice. Poněvadž se vyskytlo mnoho pěstitelů, kteří bez ohledu na celek využívali zavedené obilní organisace ve svůj prospěch a osevní plochu pšenice neúměrně zvětšovali; byly vydány tabulky, které obsahovaly omezení celkové výměry všech druhů obilí v obci dle stavu roku 1930. Dodržování těchto mezí bylo přesně kontrolováno okresním úřadem a kontrolními orgány Obilní společnosti.

Obilní společnosti bylo uloženo prováděti v roce 1937/38 srážky na ceně pšenice až do 20 % ve všech případech, kdy bylo omezení osevu překročeno. Tato úprava pro regulování osevu obilí, zvláště pšenice, byla

absolutně nutná aby obtížný problém přebytkovosti byl postupně vyřešen. V plochách osevu k 1. květnu 1938 nebylo proti roku 1937 zvláštních změn.

Při soupisu hospodářského zvířectva k 1. lednu 1938 bylo napočítáno:

telat do 1 r.	15	koní	21
býků do 2 r.	7		
jalovic připuštěných	8	vepřů	110
jalovic nepřipuštěných	5	koz	30.
býků nad 2 r.	1		
krav	<u>75</u>		
celkem hovězího dobytka	111		

Chovatele dobytka postihla tomto roce krutá rána.

Zhoubná nákaza slintavky a kulhavky, která se rozšířila hned začátkem roku v okolních vesnicích propukla u nás 2. května 1938 a sice ve dvorci Františka Vavříka č. 15.

Po měsíční přestávce vypukla ve dvorci Jana Hapaly č. 21 a rozšířila se ve 14 dnech téměř po celé vesnici. Ušetřeny zůstaly pouze tyto dvorce:

č. 8 František Mastil	3 krávy,
č. 28 Ludvík Velecký	3 krávy,
č. 30 Marie Oravová	1 kráva,
č. 33 Josef Velart	3 krávy,
č. 34 Eduard Roreček	3 krávy,
č. 45 Cyril Vavřík	4 krávy,
č. 46 Josef Vinklar	1 kráva.

Celkem zůstalo ušetřeno 18 krav.

{Výkaz o průběhu nemoci uveden na následující straně.}

Poněvadž si dali všichni chovatelé dvorce uzavřít a dobytek (kromě Jaroslava Horáka) naočkovati, byl průběh nemoci mírný a všechno se poměrně brzy uzdravilo.

Očkovali:	MVDr. Vavrouch	(1.443 Kč)
	MVDr. Kovařík	(<u>1.990 Kč</u>),
	celkem zapláceno	3.433 Kč.

V sousedních obcích (Hluzově, Černotíně, na Záhoří) uhynulo mnoho kusů hovězího dobytka.

Výkaz o průběhu slintavky k 25. červnu 1938:

čís. dvorce	Jméno chovatele	Stav dobytka				Dosud onemocnělo				Z nemoc- ných se:		den vypuk. nem.-červen:
		hovězího	ovcí	koz	vepřů	hovězího	ovcí	koz	vepřů	uzdravilo	padlo	
21	Jan Hapala	11			5	11				vše se uzdravilo	0	4.
14	Jan Oplatek	3			2	3						10.
20	J. Machálka	12		1	3+18	12						7.
27	Jos. Orava	1		1		1						11.
2	J. Osikovský	2		2	2	2						11.
19	Fr. Zlámala	2				2						11.
16	Jos. Duchoň	8			17+15	8						11.
9	Boh. Gadas	9			4	9						11.
22	Jar. Horák	7		1	4	7						11.
6	Frant. Hapala	4				4						13.
10	Cyril Humplík	4	1 býk obecní		4+7	4						13.
13	Arn. Kohout	9			1	9						14.
57	Ant. Mikšík	4			5	4						14.
4	Ad. Kohoutová	4			2+3	4						14.
18	Frant. Ryška	2		1		2						16.
12	Karel Palička	3		1	2	3				16.		
7	Stan. Tureček	2				2				18.		
		87	1	6	41+43	87						

Včelařství v roce 1938:

Počet včelařů	na podzim r. 1937	7
	na jaře r 1938	7
	na podzim r. 1938	7

Zazimováno včelstev na podzim 1937	49,
přezimováno včelstev na jaře 1938	49.

Rojů přirozených bylo 7, umělých 0, celkem 7 rojů. Z rojů nasazeny 3, prodány 2, vráceny do úlů 2.

Úhrnný počet včelstev byl 54. Jedno včelstvo dalo v průměru 8 kg medu a 25 kg vosku.

Cena 1 kg medu byla 15 Kč, cena 1 kg vosku 19 Kč.

Včelstva měli: Leopold Prášil č. 26,
František Javorský č. 64,
Josef Vinklar č. 46,
Antonín Mikšík č. 57,
Ladislav Říhovský č. 59,
František Vavřík č. 15,
Josef Velart č. 33.

Cena vepřů stoupla na živou váhu o 1 až 2 Kč, cena hovězího dobytka a masa se nezměnila.

3. Poměry společenské.

Výnosem okresního školského výboru ze dne 31. srpna 1938 č. 2124 povoleno bylo Anně Hapalové abiturientce reálného gymnasia v Hranicích hospitovati na zdejší škole ve školním roce 1938/39.

V roce 1938 nebylo v naší obci nezaměstnaných, poněvadž se pracovalo na stavbě železniční dráhy v Teplicích, na stavbě vily MUDr. Sterna a na podzim a v zimě na stavbě velké lázeňské budovy v Teplicích.

Stravovací listky nebyly toho roku vůbec vydávány.

Lázeňská sezóna byla přerušena hned v květnu a pak v září vyhlášením mobilisace. Skončila již po 15. září 1938. Ve Zbrašově bylo celkem 444 hostů.

Po 24. září přistěhovalo se k nám mnoho uprchlíků. Většina z nich po uklidnění situace opět odešla, někteří však zůstali ve Zbrašově.

Odešli: dr. Háma s rodinou (Opava do Olomouce),
ředitel Kotík s rodinou (Opava do Brna),
Viktor Hanák s rodinou (Opava),
Leopold Burda s rodinou (Opava),
Ludvík Lubovský s rodinou (Opava),
Karel Honka, notář (Opava),
Františka Maléřová (Mariánské Hory),
Anna Fremdová (Mariánské Hory),

Kateřina Mojková s dětmi (Brno-Juliánov),
 pí. Stróhalmová s dětmi (Kateřinky),
 pí. Kálová,
 Bedřiřka Hersová s dcerou Hanou (Plzeň),
 Marie Hlobilová s dětmi (Veselí nad Moravou),
 Leo Borger (Moravská Ostrava),
 Josefa Poláková s dcerou (Olomouc),
 Mimi Schnitzlerová s dětmi (Olomouc),
 Anna Schnitzlerová s dcerou (Olomouc),
 Adéle Heller (Hranice),
 Bronislava Urbánková (Kateřinky).

Zůstali zde: Dalibor Konečný s chotí, berní úředník, v č. 41,
 Jan Sokol, železniční zřizeneč, v č. 6,
 Josef Štěrba, železniční zřizeneč, v č. 31,
 Ladislav Stáhala, zubní technik, v č. 11,
 Richard Mikšík, železniční zřizeneč, místní rodák, v č. 57,
 — odstěhoval se v prosinci na zastávku Černotín-Kelč,
 Karel Pudil s rodinou, zahradník, v č. 57.

Uprchlíci se ubytovali u Bláhů (č. 42), u Šindelů (č. 41), ve Slovance u Pittnerů (č. 43), v Jarmile (č. 11), u Rozbořilů (č. 48), u Kšířů (č. 66), u Mikšíků (č. 57), u Hapalů (č. 6), v hotelu Rýpar (č. 51), v Ostravance u Hlaváčků (č. 56), v Lesaně u Tebichů (č. 50).

V roce 1938 se narodili:

Josef Gadas, dne 3. února 1938, syn Frantiřka Gadase, řezníka.

Marie a Miroslava Chromá, dne 5. června 1938, dvojčata, dcery Oldřiřha Chromého autodopravce. Miroslava však zemřela již 11. července 1938.

Oddáni byli:

Arnořt Kohout z č. 13 s Ludmilou Vavřikovou z č. 15, dne 11. června 1938.

4. Poměry kulturní.

Na počátku školního roku 1938/39 bylo zapsáno 23 žáků, opět o 3 méně než předeřlého roku. Do státního reálného gymnasia v Hranicích chodili 3 žáci, do chlapecké měřřanské školy v Hranicích 9 žáků a do dívčí

měšťanské školy v Hranicích 7 žákyň. Po 24. září chodilo do naší školy několik žáků uprchlíků. Na státním reálném gymnasiu v Hranicích maturovala Anna Hapalová.

Oslavy památných dnů:

Dne 6. března 1938 v předvečer narozenin pana presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka konán lampiónový průvod s hudbou. U radnice promluvil k účastníkům řídící učitel Karel Šnitzer o významu pana presidenta Osvoboditele, jehož narozeniny oslavovali jsme poprvé bez něho. Řečník vyzval posluchače, aby vždy věrně plnili odkazy tohoto našeho národního velikána a snažili se osvojiti si ony ctnosti, jež zdobily našeho milého Osvoboditele.

Dne 27. května 1938 odbývala se o 8. hodině večer slavnostní schůze obecního zastupitelstva k oslavě 54. narozenin pana presidenta Dr. Edvarda Beneše. Slavnostní projev přednesl náměstek starosty František Králík. Z této schůze odeslán byl do kanceláře presidenta blahopřejný telegram. Pak následoval lampiónový průvod, kteréhož se zúčastnilo kromě domácích občanů také mnoho lázeňských hostů. Poněvadž se objednaná hudba nedostavila, odbýval se průvod za zpěvu národních písní. tentokrát stanul průvod před č. 1 u „Lípy svobody“. Žák měšťanské školy Josef Ryška recitoval báseň „Lípa svobody“ a řídící učitel Karel Šnitzer hovořil o významu svobody, jejím hájení a zachování příštím generacím. Připomenul přítomným slavný slib pronesený ústy Aloise Jiráska dne 13. dubna 1918.

Dne 7. srpna 1938 konáno okrskové cvičení hasičských sborů, spojené s předáním hydrantů nově zbudovaného vodovodu v obci hasičskému sboru. Hydranty předal náměstek František Králík pěkným proslovem. O svorné spolupráci občanstva s hasičským sborem promluvil okrskový náčelník bratr Šenovský z Hranic. Na téma „Hasič jindy a nyní“ vzdělavatel sboru a řídící učitel Karel Šnitzer. Předání konalo se před radnicí. Následoval průvod k restauraci Leopolda prášila, kde byla pak veselice.

V důsledku politických událostí odpadlo letos konání oslavy „28. října“, která měla být jubilejní.

Dne 18. prosince 1938 pořádána byla ve škole slavnost vánočního stromku spojená s obvyklou vánoční nadílkou. O významu Vánoc - svátku lásky promluvila kandidátka učitelství Anna Hapalová.

Divadelní představení:

Dne 13. března 1938 sehrán byl ku oslavě narozenin pana presidenta Osvoboditele divadelní kus bratří Mrštíků „Maryša“. Tímto divadelním kusem zahájena byla činnost na nově zbudovaném jevišti.

Dne 4. prosince 1938 sehrán byl divadelní kus „Lída, děvče z Krkonoš“, obrazy z venkovského života.

Plesy a zábavy:

Tradiční hasičský ples pořádán byl dne 8. února 1938 za hojné účasti obecnstva domácího i přespolního.

Dne 19. února 1938 pořádal zábavní odbor hasičského sboru maškarní ples.

Dne 4. září pořádal zábavní odbor hasičského sboru „Jiřinovou zábavu“.

Pro slintavku a kulhavku nebylo od března do srpna 1938 povoleno pořádati zábavy a proto také odpadlo obvyklé kácení máje.

Všechny uvedené zábavní podniky měly velmi slušný průběh. Divadelní představení se líbila, o čemž svědčila vždy větší a větší účast.

Veřejná knihovna:

Knihovníkem byl opět František Ryška. Obec poukázala na základě rozpočtu 500 Kč.

Nové jeviště divadelní.

Na základě informací získaných v okolních obcích a hlavně v Hranicích a Drahoušicích, kde si pořídili v poslední době nová jeviště od firmy Alois Drobny z Místku, požádala obecní rada spolu s hasičským sborem jmenovanou firmu o dodání nabídky na zhotovení nového jeviště pro naši obec Zbrašov.

Alois Drobny přijel dne 15. ledna 1938 na Zbrašov a ukázal na miniaturním jevišti, které sebou přivezl, zástupcům obce i hasičského sboru a dramatického odboru, jak by jeviště ve skutečnosti vypadalo. Poněvadž se předvedená ukázka všem zamlouvala a také s naznačenou cenou souhlasili, byl A. Drobny požádán aby ihned podal rozpočet na nové jeviště. Obratem zasláný rozpočet byl zástupci obce a hasičského sboru prozkoumán a dle přiloženého ceníku upraven. Zhotovení jeviště bylo zadáno firmě Alois Drobny s podmínkou, že do měsíce jeviště postaví. Dle předběžného

rozpočtu mělo se zaplatiti za jeviště ..?.. Kč ⁶⁾ bez pódia, které si pořídil spolek z desek zakoupených obcí. Na tento obnos bylo našetřeno a na vkladní knížce uloženo ..?.. Kč. Obec Zbrašov zapůjčila 3.700 Kč, podmínkou, že jí tato zápůjčka bude z čistých výtěžků divadelních představení splácena.

Jeviště došlo 25. února 1938 na nádraží do Hranic odkud je zdarma dovezli František Kohout č. 4 a Cyril Humplik. Hned následujícího dne přijeli dělníci od firmy a jeviště postavili. pódium a kulisy byla pak uskladněny v přistavěné místnosti. Opona, kruhový horizont a některé další součástky musely se uskladnit v radnici, poněvadž se do zmíněné přístavby nevešly.

Jak již bylo výše v oddílu o kulturních poměrech uvedeno, byla činnost na novém jevišti zahájena divadelním kusem bratří Mrštíků „Maryša“ dne 13. března 1938 a dne 4. prosince 1938 byl sehráno představení „Lída – děvče z Krkonoš“. Nové jeviště se všem líbilo.

5. Poměry zdravotní.

Stav zdravotní byl u dětí i dospělých v roce 1938 celkem uspokojivý. Nakažlivých nemocí nebylo.

Dne 29. dubna 1938 přijel z nemocnice U sv. Anny v Brně starosta Josef Machálka a zůstal pak do konce roku 1938 v domácím léčení. Jeho zdravotní stav se značně zlepšil.

Civilní protiletcecká ochrana. (Pokračování z roku 1937.)

Velitelem CPO byl jmenován usnesením obecního zastupitelstva ze dne 14. ledna 1938 František Vavřík č. 15, poněvadž dosavadní velitel Cyril Vavřík podléhá vojenským povinnostem.

Po celý rok 1938 až do osudného dne 30. září 1938 *{kdy byl v Mnichově 4 velmocemi podepsán ostudný a potupný „diktát“ o rozdělení Československa – pozn. L. Ch.}* byla konána cvičení CPO, hlavně cvičení ve službě poplachové, bezpečnostní, pořádkové a zastírací.

Ve dnech 31. ledna, 7. a 14. února 1938 byly společné rozhlasové poslechy ve škole s organizací CPO. V únoru přednášel velitel CPO

⁶⁾ V hasičských zápisech se uvádí cena jeviště od firmy. Alois Drobný z Místku 7.606 Kč. Pozn. – L. Ch.

Cyril Vavřík o ochraně potravin a píce před účinkem bojových látek. Dne 4. dubna přednášel pplk. dělostřelectva Alex Jiříček o významu CPO. Dne 1. února 1938 konáno bylo od 21 do 21.30 hodin zatemňovací cvičení protiletectvé ochrany. Při tomto cvičení vyzkoušela se zejména služba poplachová, bezpečnostní a pořádková. Dne 27. dubna 1938 bylo mezi 20.30 až 22 hod. zatemňovací cvičení v okrese hranickém. Při tomto cvičení byla provedena kontrola zatemňování oken a světlíků vedoucích do zahrad a dvorů a zastínění světél u motorových vozidel.

Výnosem okresního úřadu ze dne 5. května 1938 č. 11.595/XI bylo uloženo obcím, aby vypracovaly plán na plnění materiálního vybavení všech složek veřejné pohotovostní služby CPO (lékárničky, nosítka, zásoba chlorovácího vápna, sprchy atd....). Nařízeno neustále nabádati občanstvo k zakoupení plynových masek. Obec naše zakoupila 10 plynových masek, 1 nosítka, střední soupravu prostředků pro první pomoc.

V červenci 1938 konal se v Rožnově pod Radhoštěm sraz cvičitelů CPO, od nás zúčastnil se kursu František Kohout, kapitán v zálu.

Dne 25. srpna 1938 vykonal prohlídku CPO okresní instruktor CPO řídící učitel Jaroslav Sehnal z Bohuslávky. Pro zatemnění školní učirny, školního kabinetu a radnice použit papír.

V srpnu a v září dosáhly všechny tyto přípravy vrcholu. Den 30. září 1938 učinil všem těmto přípravám konec. Rázem přestalo objednávání a nakupování plynových masek, papíru ku zatemňování oken a světlíků, kopání a upravování krytů v zahrádkách a na volných prostranstvích a pod.

Sbírka na obranu státu pořádaná dům od domu koncem května 1938 vynesla 1.100 Kč, obec dala k tomu z obecní pokladny 200 Kč, celkem tedy odvedeno 1.300 Kč.

6. Poměry politické.

Předseda republikánské strany Rudolf Beran uveřejnil v novoročním čísle republiky přání klidu a míru uvnitř i navenek a vyřešení poměrů celé německé menšiny ve státě a národě československém.

Dne 4. února kancléř Hitler spojil ve svých rukou vrchní velení všech složek národní obrany, ministrem zahraničních věcí jmenován londýnský velvyslanec, šlechtic Joachim von Ribbentrop. Dne 20. února promluvil na říšském sněmu kancléř Hitler, který připomněl, že jenom ve 2 státech položených na hranicích Německa je přes 10 miliónů němčů.

Dne 12. března překročil Hitler rakouské hranice a dne 13. března 1938 bylo Rakousko připojeno k Německu.

Dne 22. dubna 1938 bylo rozhodnuto vypsatí obecní volby v Česko-Slovenské republice na tři etapy: 22., 29. května a 12. června. Dne 24. dubna 1938 na sjezdu sudetoněmecké strany v Karlových Varech vyhláší Konrád Henlein tzv. „Osm karlovarských požadavků“. Dne 7. května vyslanci francouzský a anglický učinili přátelský zákrok u česko-slovenského ministra zahraničí a přimlouvali se za takové řešení německé otázky v Česko-Slovensku, které by vyhovělo rozumným německým požadavkům a bylo slučitelné s integritou státu.

Dne 21. května povolán k mimořádnému cvičení Česko-Slovenské branné moci jeden ročník doplněný příslušníky speciálních sborů. Ze Zbrašova byli povoláni:

MUDr. Karel Bojda,
MUDr. Antonín Hlávka,
Jan Hapala č. 21,
Jan Orava č. 30,
Čeněk Hantek ml.,
Karel Hawiger,
Josef Roreček,
Vladimír Koudelka, elektromontér,
František Duchoň.

Dne 23. května 1938 zahájeny informativní rozhovory Konráda Henleina s dr. Hodžou. V britské dolní sněmovně podává premiér Arthur Chamberlain zprávu o snahách dosíci uklidnění v Československu.

Ve dnech 5. a 6. června 1938 konán v Bratislavě sjezd ľudové strany, který vyzněl pro autonomii Slovenska. Dne 2. července 1938 se sešla tzv. „parlamentní šestka“ pro jednání s Němci.

Dne 12. července projev francouzského předsedy vlády Édouarda Daladier: „naše slavnostní závazky vůči Československu jsou pro nás neochvějně a posvátně, současně však prohlašuje, že stejně toužebně si Francie přeje aby nemusela válečně zakročit“. Dne 3. srpna přijíždí lord Walter Runciman do Prahy., 18. srpna nastává jeho první setkání s Henleinem. Dne 12. září projev kancléře Hitlera v Norimberku: „...na československé vládě je domluvit se s povolanými zástupci sudetských Němců a vyhověti jejich oprávněným požadavkům...“. Téhož večera počátek vzpoury v německém zázemí. 13. září vyhlášeno stanné právo v řadě pohraničních obcí.

Dne 15. září 1938 přiletěl britský premiér do Berchtesgadenu k jednání s Hitlerem. Konrád Henlein opouští území Československa a 16. září je rozpuštěna sudetoněmecká strana.

V noci z 20. na 21. září o 2. hod. ranní francouzský a anglický vyslanec v Praze provedli novou demarši u presidenta republiky ve věci přijetí londýnského plánu československého, ten po poradách trvajících od 4 hod. ranní londýnský plán přijal. Hodžova vláda podala 21. září 1938 demisi a 2. září jmenována nová vláda gen. Syrového.

Dne 23. září 1938 vyhlášena všeobecná mobilisace. Již ve středu 14. září obdrželi zvláštní povolávací rozkaz Leopold Prášil, Jan Hapala, Čeněk Hantek a Josef Dietl. Po vyhlášení mobilisace nastoupili:

Arnošt Kohout, rolník, č. 13,
 Jaroslav Kohout, typograf, č. 4,
 Cyril Kohout, obchodní příručí, č. 4,
 František Hapala, rolník, č. 6,
 Stanislav Tureček, cestář, č. 7,
 Josef Sehnoutka, zahradník, č. 3,
 František Vavřík, rolnický syn, č. 15,
 František Duchoň, strojevedoucí, č. 16,
 Svatoslav Chromý, strojní zámečnický, propuštěn od tov. A. Kunz,
 Zdeněk Orava, typograf, č. 27,
 Jakub Kundrát, šofér, č. 21,
 František Rýpar, knihař, č. 29,
 Stanislav Orava, šofér, č. 30,
 Jan Orava, dělník, č. 30,
 Čeněk Hantek, lázeňský, č. 31,
 František Velart, berní exekutor, č. 33,
 Josef Roreček, čalouník, č. 34,
 Josef Dietl, inspektor lázní, č. 38,
 Josef Králík, elektromontér, č. 49,
 MUDr. Oskar Leo Stern, šéflékař, č. 47,
 MUDr. Karel Bojda, lázeňský lékař, č. 47,
 MUDr. Antonín Hlávka, lázeňský lékař, č. 47,
 Rudolf Riekel, cukrář, č. 47,
 Walter Bahner, kuchař, č. 47,
 Vladimír Koudelka, elektromontér, č. 47,
 Stanislav Hegar, dělník, č. 46.

Presenční vojenskou službu odbývali:

Jan Tebich, strojní zámečnick, č. 50,
Antonín Oplatek, rolnický syn, č. 14,
Cyril Humplík, rolnický syn, č. 10,
Josef Brada, strojník, č. 19.

Domobraneckou službu ve zbrani konali:

Jan Šnejdrla, dělník, č. 54,
Antonín Mikšik, hajný, č. 57,
Jaroslav Meszner, vrchní číšník, č. 1.

Hned 24. září 1938 byla vesnice plná vojska. Auty dováželi vojáky z Hranic a zároveň fůry vojenských obleků a výzbroje. Za neobyčejně pěkného nedělního odpoledne oblékali se záložníci do vojenských stejnokrojů, u Pavelků č. 7, u Hapalů č. 6, u Vavříků č. 15, u Juřenů č. 1, u Gadasů č. 9. U Humplíků č. 10 ubytovala se automobilová zdravotní kolona. U Kohoutů č. 13, u Duchoňů č. 16, u Machálků č. 20, u Mastilů č. 8, u Horáků č. 22 ve stodolách a pod kůlnami jízda. Kuchyně u Hapalů č. 21 a u Pavelků č. 7.

Dne 28. září 1938 ubytoval se v hotelu Bláha č. 42, v Ostravance č. 56 a v Rozmarýnu č. 55 štáb divise z Hranic, ve školní učirně a v radnici, k němu patřící štábní rota. Dne 1. října 1938 odešel štáb divise do Hranic a druhý den štábní rota za ním do vojenské akademie do Hranic.

Po 1. říjnu přijela do obce dělostřelecká baterie a zaujala palebné postavení v lese na Lušovicích a na Polomích.

Obyvatelstvo chovalo se k vojsku, až na malé výjimky, velmi přátelsky a vojáci cítili se u nás jako doma.

Dne 22. až 24. září 1938 jednal Chamberlain s Hitlerem v Godesbergu.

Dne 26. září 1938 Roosweltův telegram Hitlerovi, Chamberlainovi, Daladierovi.

Dne 27. září 1938 vyslovuje Hitler ultimativní požadavek na vyklizení německých území v Československu do 1. října.

Dne 29. září 1938 schůzka Hitlera, Daladiera, Mussoliniho a Chamberlaina v Mnichově.

Dne 30. září 1938 přijala čs. vláda mnichovská usnesení čtyř velmocí a zároveň tlumočila světu svůj protest proti tomuto rozhodnutí učiněnému

jednostranně a bez naší účasti. Téhož dne zaslala polská vláda čs. vládě nótu v níž žádá o ultimativní odstoupení části území těšínského.

Dne 1. října 1938 zahájeno obsazování odstoupeného území německým vojskem. Československá vláda přijala požadavky polské nóty 30. září 1938 a 2. října bylo zahájeno polské obsazování Těšínska.

Dne 4. října 1938 podala vláda gen. Syrového demisi a prezident jmenoval novou vládu v čele opět s gen. Syrovým. Zahraničním ministrem jmenován dr. Chvalkovský.

Dne 5. října 1938 abdikoval prezident dr. Edvard Beneš. Ve večerním rozhlasovém vysílání rozloučil se s národem.

Dne 6. října 1938 dohoda slovenských stran v Žilině. Dr. Jozef Tiso jmenován ministrem pro spravedlnost Slovenska.

Vyhlášena postupná demobilizace čs. branné moci.

Dne 9. října 1938 zahájeno jednání s Maďarskem o územních ústupcích.

Dne 11. října jmenována vláda Podkarpatské Rusi, polská okupace skončena.

Dne 22. října 1938 prezident Edvard Beneš opustil území republiky.

Dne 5. listopadu 1938 zahájilo Maďarsko obsazování přičleněných území.

Dne 8. listopadu 1938 vznikla slovenská strana národní jednoty splnutím slovenských stran.

Dne 13. listopadu 1938 uveřejněno svolání o vzniku české strany národní jednoty.

Dne 19. listopadu schválila poslanecká sněmovna zákony o autonomii Slovenska a Podkarpatské Rusi.

Dne 21. listopadu 1938 berlínská mezinárodní komise dosazená podle mnichovské dohody schválila konečné hranice Česko-Slovenska s Německem.

Dne 30. listopadu 1938 zvolen byl prezidentem dr. Emil Hácha a 1. prosince 1938 jmenována vláda Rudolfa Berana.

Dne 13. prosince 1938 předseda vlády Rudolf Beran přednáší v obou sněmovnách vládní prohlášení národní obrody a nové státní výstavby.

7. Správa obce a důležitá usnesení obecního zastupitelstva.

Správu obce vedl po celý rok úřední náměstek starosty František Králík.

Složení obecního zastupitelstva a obecní finanční komise nedoznalo v tomto roce změn.

Obecní rozpočet na rok 1938 byl takto sestaven:

Řádná potřeba	80.414 Kč
úhrada	<u>67.165 Kč</u>
schodek	20.249 Kč

Na úhradu tohoto schodku je toto krytí:

1) 125 % přírážka k činžovní dani ze základu 4.814,40 Kč	= 6.018 Kč
2) 350 % přírážka k daním ostatním z 4.066 Kč	= <u>14.631 Kč</u>
což dohromady činí	20.249 Kč

Mimořádná potřeba	240.000 Kč
mimořádná úhrada	<u>240.000 Kč</u>
schodek	0 Kč

Úhrada kryje se výpůjčkou u ÚSP.

Rozpočet Chudinského fondu: potřeba	1.840 Kč
úhrada	<u>210 Kč</u>
schodek	1.630 Kč

Rozpočet místní školní rady: potřeba	4.004 Kč
úhrada	<u>0 Kč</u>
schodek	4.004 Kč

Rozpočet vodovodu: řádná potřeba	13.000 Kč
řádná úhrada	<u>13.000 Kč</u>
schodek	0 Kč

Mimořádná potřeba 150.000 Kč kryje se výpůjčkou u ÚSP.

Úhrada rozpočtu Chudinského fondu a školní rady a také potřeba vodovodu je zařazena na příslušných hlavách hlavního obecního rozpočtu.

Stavba pomníku T. G. Masarykovi a padlým zdejšími občanům ve světové válce.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 28. května 1938 konané, usneseno na návrh náměstka starosty Františka Králíka zakoupiti od města Hranic podstavec pomníku bývalého rakouského císaře Františka Josefa I. stojícího u hranické fary za obnos 3.000 Kč. Obecní rada pověřena, by potřebné zařídila. Na návrh obecní rady usneseno ve schůzi obecního zastupitelstva dne 28. července 1938 konané, zadati zhotovení busty pana presidenta T. G. Masaryka akademickému sochaři Ladislavu Vlodkovi z Hranic za obnos 10.000 Kč (odlitek-sádra 4.000 Kč a provedení v bronzu 6.000 Kč). Odvezení podstavce, upravení zadáno betonáři Karlu Mikšíkovi.

Ježto zvěděla obecní rada po tomto usnesení o výhodnější nabídce, podané sochařem Rajmundem Hendrychem z Hranic, zrušilo obecní zastupitelstvo svoje usnesení z 28. července 1938 a zadalo převezení, opracování a postavení pomníku, jakožto i dodání busty Rajmundu Hendrychovi za úhrnnou sumu 7.700 Kč. Bustu dal R. Hendrych zhotoviti u firmy ve Ždánicích.

V srpnu 1938 převezl sochař Rajmund Hendrych pomník na Zbrašov a 28. října 1938 dala obec svým nákladem poříditi $\frac{3}{4}$ metru hluboký betonový základ a v první polovině listopadu 1938 postavil sochař Rajmund Hendrych na tento základ pomník bez busty, která dosud nebyla hotova. Tato práce byla ukončena 10. listopadu 1938.

{Náčrtek pomníku dle „Obecní kroniky“}

{Fotografie pomníku, kterou jsem pořídil okolo roku 1955 se svým bratrem pro tehdejší obecní kronikářku Františku Hrdovou. - L. Ch.}

Na žádost Antonína Mikšíka o prodej pozemku na stavbu pícničku, usneslo se obecní zastupitelstvo dne 2. června 1938 odprodati mu část obecního pozemku, sousedícího s jeho stavením č. 57 od severní strany v šířce 2 m od stavení a v délce 7 m.

Poněvadž byly kmeny lip u kříže proti škole při přestavbě okresní silnice v roce 1933 zasypany do výše asi 3/4 metru a tím ohrožen jejich růst a trvání, usneseno odkopati přisýpanou hlínu až po kořeny. Podél cesty k sanatoriu vedoucí byl břeh vzniklý odkopem hlíny od lip zabezpečen betonovou zídou, do níž bylo zapraveno železné zábradlí. Prostranství kolem lip bylo posypáno drobným štěrkem.

Dozorčím důvěrníkem pro děti v cizí péči a děti nemanželské byl jmenován usnesením ze dne 13. srpna 1938 Jaroslav Horák.

Žádost Stanislava Oravy č. 30 o prodej pozemku v Solnicích na stavbu rodinného domku byl zamítnut ve schůzi dne 28. července 1938 konané, poněvadž je v sousedství zmíněného pozemku ovocný sad, pískoviště a kříž. (Stanislav Orava postavil si pak domek ve Valšovicích.)

Následkem častých podzimních dešťů a nedostatečné kanalizace sjel silniční svah svážného území okresní silnice č. 75 Hranice-Býškovice v místě proti restauraci Prášil a strhl sebou část okresní silnice skoro do poloviny vozovky. Dne 6. září 1938 konáno komisionální jednání za účelem

dohody okresu s obcí o zabezpečení svahu a opravě sjeté okresní silnice. Obec zavázala se zříditi jímku při cestě vedoucí na Záhumení mezi školní zahradou a restaurací Prášil, dodati tu až 3 řůry hatí a potřebnou hlínu ku zavezení sjetého svahu. Dovoz hlíny a veškerého potřebného materiálu zaplatí okres. Břeh byl zabezpečen zaražením řady několik metrů dlouhých, silných dubových pilot a provedením řádné kanalizace rourami 60 cm v průměru. Sesutím povstala debře, zavežena byla hlínou dovezenou firmou Kopečný ze skály z Opatovic a hlínou z vodovodních výkopů.

Také sjel břeh u zahrady Ludvíka Veleckého č. 28, u cesty vedoucí od dlážděné okresní silnice do Mariánského údolí, následkem nedostatečné kanalisace. Břeh opraven a zřízena řádná kanalisace.

Poněvadž bylo v důsledku postavení nového obecního vodovodu nutno ustanoviti výběrčího vodného a obsluhu elektrické signalizačního zařízení při tomto vodovodu, usneseno ustanoviti nového domovníka v radnici, který by za zvýšenou měsíční odměnu ze 100 Kč na 300 Kč, zastával kromě služby obecního posla a nočního hlídače také shora uvedené služby při novém obecním vodovodu. Dosavadní domovník Karel Lévi, který byl zároveň poštovním zřízencem v Hranicích, nemohl všechny tyto práce při své poštovní službě zastati, ježto konal při poště také noční služby. Místo domovníka bylo zadáno veřejnou soutěží. O místo podali žádost:

1. František Rýpar ml., knihař, Zbrašov č. 29,
2. František Rýpar st., obuvník, Zbrašov č. 29,
3. Antonín Brunek, montér, Hranice,
4. Josef Brada, dělník, Zbrašov č. 46,
5. Karel Nováček, dělník, Výškovice u Moravské Ostravy,
6. Jan Grec, obuvník, Hluzov,
7. Oldřich Jiříček, kuchař, Zbrašov č. 3.

Ve schůzi dne 14. prosince 1938 konané, ustanoven domovníkem Karel Nováček od 1. února 1939.

V téže schůzi usneseno rozšířiti veřejné osvětlení o 1 světlo mezi vilou Ostravankou (č. 56) a vilou Rozmarýn (č. 55).

Stavba obecního vodovodu. (Pokračování z roku 1937.)

Hned začátkem roku 1938 mělo býti o stavbě vodovodu definitivně rozhodnuto. Poněvadž se uvažovalo o tom, aby místo stavby vodojemu na Záhumení bylo použito vodojemu na Kohoutově Kuči, který byl teď majetkem Josefa Machálky, usneseno jednati s ním o odprodeji tohoto

vodojemu a celého starého vodovodu než by obecní zastupitelstvo rozhodlo o definitivním termínu stavby a zřízení obecního vodovodu. Obecní rada zaslala tedy dotaz o celé záležitosti za Josefem Machálkou do nemocnice do Brna. Starosta Josef Machálka sdělil na tento dotaz dopisem ze dne 1. ledna 1938, že je ochoten prodat obci svůj vodovod za 15.000 Kč s podmínkou bezplatného odběru vody jednou provždy pro svoje domovní č. 20 a pro domy č. 21, 22 a 57 a proplácení užívacího poplatku velkostatku Lipník-Hranice v obnosu 200 Kč ročně.

Ve schůzi obecního zastupitelstva 14. ledna 1938 konané, hlasovalo pro návrh zakoupiti vodovod od Josefa Machálky za 15.000 Kč a za proplácení uživatelského poplatku 200 Kč ročně 7 členů zastupitelstva z 11 přítomných, 2 členové se hlasování zdrželi a 1 byl proti, poněvadž nesouhlasil s požadavkem na uvedenou cenu. Na podmínku bezplatného odběru vody pro č. 21, 22 a 57 obecní zastupitelstvo nepřistoupilo. Usneseno aby náměstek starosty František Králík a člen zastupitelstva Jaroslav Horák zajeli do Brna a osobně s Josefem Machálkou jednali o podmínce bezplatného odběru vody pro shora uvedená čísla domů.

Ve schůzi obecního zastupitelstva 21. ledna 1938 konané, referoval František Králík o výsledku jednání v Brně dne 19. ledna 1938. Starosta Josef Machálka trvá na podmínce bezplatného odběru vody pro č. 20, 21, 22 a 57.

Po tomto sdělení usneslo se obecní zastupitelstvo jednomyslně, postavit vodovod z Baránky od ÚSP, když by starosta nadále trval na svém požadavku bezplatného odběru pro zmíněná čísla domů. Zároveň usneseno požadovati písemné prohlášení od ÚSP, že je ochotna dodávati obci Zbrašovu vodu ze svého vodovodu za 1,20 Kč za 1 m³ s čerpáním a na jakou dobu. Při dalším osobním jednání v nemocnici v Brně dne 31. ledna 1938 ustoupil Josef Machálka od požadavku bezplatného odběru vody pro č. 21, 22 a 57, a stanovil požadavek bezplatného odběru vody jen pro své č. 20 na dobu 30 let.

Ve schůzi dne 9. února 1938 konané, odhlasovalo obecní zastupitelstvo koupi vodovodu od Josefa Machálky za obnos 15.000 Kč, proplácení užívacího poplatku velkostatku v obnosu 200 Kč ročně a závazek odběru vody zdarma pro č. 20 na dobu 30 let a zaplacení veškerých poplatků s kupem tím spojených. Byla vypracována ihned kupní smlouva, kterou náměstek starosty ve schůzi obecního zastupitelstva dne 21. února 1938 konané přečetl. Soudem ověřená kupní smlouva byla zaslána Josefu Machálkovi k podpisu. Námitky prodané proti koupi vodovodu za 15.000 Kč a podmínce bezplatného odběru vody pro č. 20 na dobu 30 let,

podané Josefem Duchoněm a Adélou Kohoutovou byly po delším vyšetřování nadřízenými úřady zamítnuto s odůvodněním, že cena 15.000 Kč a cena bezplatně odebrané vody je úměrná ceně prodaného vodovodu a jak bylo odhadem provedeným firmou Antonín Kunz Hranice prokázáno.

Na žádost obecní rady, aby ÚSP dala obci závazné písemné prohlášení, že je ochotna obci prodávati vodu ze svého vodovodu na Baránce za 1,20 Kč/m³ a stanoviti dobu, zaslala ÚSP obci podmínky, které byly ve schůzi dne 3. března 1938 přečteny a po upravení schváleny.

V téže schůzi bylo schváleno zadat vypracování projektu na vodovod firmě Antonín Kunz z Hranic za obnos 8.000 Kč. Po schválení vyhotoveného projektu Zemským úřadem, podala obec žádost o konání vodoprávního řízení. Vodoprávní řízení se konalo 26. dubna 1938 a protokol byl téhož dne přečten ve schůzi obecního zastupitelstva konané večer.

Stavba vodovodu byla vypsána v Úředním listě Zemského úřadu v Brně č. 109 z 11. května 1938 a v Úředním listě republiky Československé č. 108 ze dne 8. května 1938 do 21. května 1938 do 10 hod. Téhož dne o 11. hodině byly nabídky otevřeny. Výsledek otevření byl tento:

1. Fa. Ing. Oldřich Nikel, Brno	přívod	78.851,— Kč
	zásob. trub. síť	146.380,10 Kč
	strojní zařízení	19.659,— Kč
2. Fa. Ericsson a spol., Brno	elektrotechnika	68.697,37 Kč
3. Fa. Antonín Kunz, Hranice	přívod	74.992,— Kč
	zásob. trub. síť	142.166,75 Kč
	strojní zařízení	18.352,— Kč
	elektrotechnika	70.734,75 Kč
4. Fa. Jaroslav Smítal, Kromčříž	přívod	77.480,14 Kč
	zásobovací síť	147.336,70 Kč
	strojní zařízení	19.405,— Kč
5. Fa. Bratři Sigmundové, Lutín	strojní zařízení	19.555,— Kč
	elektrotechnika	90.563,40 Kč
6. Fa. Janka a spol., Radotín	strojní zařízení	22.060,— Kč
	elektrotechnika	92.513,80 Kč.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 2. června 1938 přečtena přehledná tabulka o výsledku nabídkové soutěže a výnos Zemského úřadu v Brně z 28. května 1938 č.19.765/X-31 1938. Pak přečten protokol obecní finanční komise z 1. června 1938, v němž navrženo aby byla stavba vodovodu zadaná firmě Antonín Kunz v Hranicích a elektrotechnické zařízení firmě Prchal-Ericsson a spol., Praha, filiálka Brno za následující obnosy:

1.- Firmě Antonín Kunz zadává se práce pozemní a potrubní s armaturami, strojním zařízením a domovními přípojkami za celkovou částku 262.910,75 Kč.

2.- Firmě Prchal-Ericsson a spol. zadává se práce na elektrotechnické zařízení za částku 59.997,60 Kč.

Celkový náklad 322.908,35 Kč.

Dále navrhuje obecní finanční komise, aby dozor nad elektrotechnickým zařízením po dobu záruky byl sjednán mezi firmou Prchal-Ericsson a SME [*Středomoravské elektrárny*] v Hranicích. Obecní zastupitelstvo jednomyslně odhlasovalo shora uvedené návrhy obecní finanční komise. Dále usneseno, aby dozor na stavbu vodovodu a potvrzování stavebních deníků prováděla obecní rada (František Králík a Jan Hapala).

Dne 23. června 1938 sepsán byl u obecního úřadu protokol o zahájení stavby a předání staveniště za přítomnosti Ing. Dr. Bohumila Rosíka, zástupce firmy Antonín Kunz Jaroslava Jurdy, zástupce firmy Ericsson Oskara Köhlera a zástupců obce Josefa Machálky a Jaroslava Horáka. Tento protokol byl přečten ve schůzi obecního zastupitelstva dne 28. června 1938.

V téže schůzi usneseno, aby za provedení vodovodní přípojky byl vybrán od každého, kdo se na vodovod připojí obnos 400 Kč. Dále usneseno, aby každému odběrateli vody byl dán vodoměr na náklady obce, a obec aby pak z tohoto vodoměru vybírala jistý poplatek vždy při placení vodného.

Přípojka vodovodní a instalace do radnice, školy a chudobince provede se nákladem obce. Kabelové vedení (voda, kabely elektrického proudu do vodojemu ÚSP na Baránce) připojí se na elektrický kabel vedoucí z kotelny do sanatoria. Provedení zadá se SME.

S kopáním příkopů pro kladení vodovodního potrubí začalo se v úterý 21. června 1938.

Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 13. července 1938 usneseno zvýšiti příslibenou výpůjčku od ÚSP ve výši 310.000 Kč na částku 350.000 Kč v důsledku zjištění nepředvídaných výdajů (prodloužení

odbočky o 80 m, vedení elektrického kabelu do vodojemu na Baránce, zamontování hydrantů na okraj chodníků a některé vícepráce). V téže schůzi ustanoveno vybíratí vodné dle zákonem stanovených pravidel. Usneseno vybíratí za kolaudaci instalovaného vedení poplatků 10 Kč za jeden výtok.

V úterý 26. července 1938 o ½ 3 hodině odpoledne byla poprvé čerpána voda z vodojemu na Baránce do nově položeného potrubí v obci a stříkáno ze dvou hydrantů a to před č. 3 a před školou. Toho dne byly hotovy první domovní vodovodní přípojky a sice do č. 42 [*hotel Bláha*], č. 55 [*Rozmarýn-Růžičkovi*] a č. 56 [*Ostravanka-Hlaváčkovi*].

Ve schůzi dne 29. srpna 1938 konané, přečteny podmínky za kterých povoluje ÚSP obci Zbrašovu komunální výpůjčku 350.000 Kč na stavbu obecního vodovodu.

Dne 7. září 1938 sepsán byl u obecního úřadu za přítomnosti Ing. Dr. Bohumila Rosíka a vrchního rady Ing. Coufala protokol o provedení prací v prameništi na Kuči a vodojemu tamtéž. Tyto práce byly provedeny do 11. listopadu 1938 a od toho dne byla obec zásobována vodou z vodojemu na Kuči.

Již dne 7. srpna 1938 předala obec hydranty nového vodovodu hasičskému sboru slavnostním způsobem v užívání. {*Toto již bylo podrobněji popsáno ve stati „Poměry kulturní“, viz str. 126 – pozn. L. Ch.*}

Tak tedy po dlouhou řadu let trvající úsilí o zajištění obce Zbrašova dobrou vodou, se konečně v roce 1938 uskutečnilo zřízením obecního vodovodu.

Zásluhu o provedení přípravných prací získalo si především minulé obecní zastupitelstvo, pak starosta nynější zastupitelstva Josef Machálka, o provedení stavby náměstek starosty František Králík se členy obecní rady a zastupitelstva se členy obecní finanční komise. Za urychlení přípravných prací a také výstavby získal si zásluhy Ing. Dr. Bohumil Rosík, který byl obecním funkcionářem vhodným rádcem.

Ústřední sociální pojišťovna spolupracovala s obcí na budování vodovodu, který má jistě velký význam pro lázeňské hosty ubytované ve Zbrašově.

Necht' slouží tento vodovod občanům místním i lázeňským hostům ku blahu!

Na občanech jest, aby pochopili význam vodovodu a přičiňovali se všemožně o jeho zdárný provoz v budoucnu. (Pokračování v roce 1939.)

Stavby, přestavby a přístavby.

Dne 15. dubna 1938 byla konána komisionelní šetření ku žádosti šéflékaře sanatoria MUDr. Oskara Leo Sterna o povolení stavby rodinné vily. Stavba byla provedena od května do 31. prosince 1938. Dne 20. ledna 1939 dáno povolení k obývání dne 15. ledna 1939 a přiděleno domovní č. 67. Novostavba má v podzemí byt domovníka, kotel ústředního topení, prádelnu, sušírnu, 3 sklepy a kryt. V přízemí společenskou místnost, jídelnu, 1 kuchyň, pokoj pro služebné, záchvěří, přípravnu a 2 klosety. V poschodí 5 pokojů, šatnu, 1 koupelnu a kloset. Při straně jižní je bazén a se strany východní garáž. Stavbu provedl stavitel Ing. Alois Jambor.

V květnu 1938 ukončuje přístavbu dvorního křídla při budově domovní č. 43 profesor František Pittner. Přístavba obsahuje 1 pokoj, verandu a sklep.

V lázních Teplicích nad Bečvou byla od listopadu 1938 do června 1939 provedena stavba restaurační budovy na místě budovy „Kaménky“, stavba nové poštovní budovy vedle kotelny, stavba vstupu do sanatoria a stavba gloriety nad druhým pramenem „R 2“. Stavby projektovala firma Kotas z Prahy a provedl je Ing. arch. Alois Jambor z Hranic za odborného dozoru stavitele Emila Kleina z Prahy.

V lázeňské budově je 6 bytů, ordinační místnost, holičský salón, 1 květinářství, trafika, výšivky, papírnictví a jiné. Stavba je opatřena výtahem.

Na podzim roku 1938 přistavil Josef Machálka ku stávající obytné světnici koupelnu a komoru.

Na jaře 1938 koupil stavební rada Ing. Josef Kšir z Olomouce roli od Arnošta Kohouta a roli od Jaroslava Horáka na Nadhůří vedle vily Vojtěcha Rozbořila a stodoly Karla Paličky (1 m² za 12 Kč). Na parcele koupené od Arnošta Kohouta postavil rozsáhlý víkendový domek, jemuž bylo přiděleno domovní č. 66. Celou roli upravil v pěkný park. Víkendový domek je prostorný a může v něm v létě bydlet několik rodin.

Poštovní revidentka Marie Gillarová z Uherského Hradiště postavila na parcele č. 23 na „Zápustém“ víkendový domek o 1 světnici a verandě. Domek je z části podsklepen. Bylo mu přiděleno č. 65.

Ladislav Říhovský postavil na podzim roku 1938 drátěný rámový plot na kamenné podezdívce u své zahrady a vily podél okresní silnice.

V srpnu 1938 zažádala kongregace milosrdných sester řádu sv. Vincence z Paola v Kroměříži o povolení stavby domu na parcele

č. 190/2 a 195/2 koupených od Cyrila Humplík a Jana Hapaly (1 m² za 15 Kč). Zároveň podala žádost aby vodovodní odbočka byla prodloužena ku koupeným parcelám. Poněvadž cesta vedoucí k těmto parcelám není veřejná, nýbrž tvoří ji části parcel pozemků na Nadhůří bylo nutno ji zveřejnit před udělením stavebního povolení. Obecní rada svolala tedy na 31. srpna 1938 majitele pozemků na Nadhůří za účelem dojednání a zveřejnění cesty. Majitelé pozemků žádali 5 Kč za 1 m² odstoupených na cestu. (Jeden žádal dokonce 15 Kč/m².) Při délce 160 m a šířce 12 m činila by plocha 1.920 m², za něž by měla obec zaplatiti 9.600 Kč. Pro zřízení vodovodní odbočky dohodli se majitelé pozemků, že povolují průkop pro kladení vodovodního potrubí za náhradu škody, kterou zjistí místní odhadní komise. Obecní rada požádá Ing. Františka Hýbla o vytýčení nově myšlené cesty, aby se vědělo v kterém místě by se měl vodovodní průkop provésti. Ing. Hýbl provedl toto vytýčení dne 31. října 1938 za přítomnosti náměstka starosty Františka Králíka.

Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 31. října 1938 bylo usneseno prodloužit vodovodní odbočku parcelám č. 190/2 a č. 195/2, zaváže-li se stavebník, že zamýšlenou stavbu provede do 1 roku, jinak by musel náklad na zřízení odbočky hraditi sám. Kongregace milosrdných sester zaslala písemné prohlášení, že s tímto usnesením obecního zastupitelstva souhlasí.

Pokud se týká zveřejnění cesty, usneslo se obecní zastupitelstvo neustoupiti požadavkům schůze konané v létě, kdy byla požadována částka za pozemek 5 Kč/m² z nedostatku finančních prostředků. Prodlouží se pouze vodovodní odbočka v nově vytýčené cestě.

Dne 21. září 1938 bylo dodáno stavební povolení kongregaci milosrdných sester. Se stavbou mělo se ihned započati. Vzhledem k nastalým mimořádným poměrům ku stavbě v roce 1938 již nedošlo.

K veřejnému nahlednutí
 vyloženo ať
 da

H. Šmiter, os. kramíkár

1938
 Josef Machačka
 starosta

{Ukázka závěru dokumentu.}